

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΠΜΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ΚΑΣΤΑΝΗ ΛΟΥΚΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Αναπλ. Καθ. ΣΤΕΦΑΝΑΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Καθ. ΑΠΕΡΓΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Αναπλ. Καθ. ΣΤΕΦΑΝΑΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Επικ. Καθ. ΧΡΙΣΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εργασίας αυτής με θέμα τον Κρατισμό ή την Ιδιωτικοποίηση των μονοπωλιακών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, είναι η ανάπτυξη της λειτουργίας ενός μονοπωλίου, δημόσιου ή ιδιωτικού και ο τρόπος που το κράτος μπορεί να το ρυθμίσει (αν είναι ιδιωτικό) για να λειτουργεί κοινωνικά επωφελώς.

Μέσα από το θεωρητικό πλαίσιο αναδεικνύεται ο ρόλος του κράτους στην ανακατανομή των πόρων, ο έλεγχος μιας μονοπωλιακής επιχείρησης μέσω της ρύθμισής της, καθώς επίσης και ο ρόλος του κράτους στην αναδιανομή του εισοδήματος. Η θεωρητική προσέγγιση ολοκληρώνεται με το θεωρητικό πλαίσιο των ιδιωτικοποιήσεων, ενώ ακολουθεί αναφορά στα οικονομικά αποτελέσματα των δημοσίων μονοπωλιακών επιχειρήσεων στην Ελλάδα και στα έσοδα που απέφεραν στο ελληνικό κράτος οι σημαντικότερες ιδιωτικοποιήσεις. Η αξιολόγηση των ιδιωτικοποιήσεων με αναφορές σε μια σειρά μελετών που έχουν να κάνουν με την αύξηση της παραγωγικότητας, της αποδοτικότητας, των κεφαλαιακών επενδύσεων ή τη μείωση της μόχλευσης τεκμηριώνουν την τάση για ιδιωτικοποίηση των μονοπωλιακών επιχειρήσεων ή των κρατικών τραπεζών στην Ελλάδα, όχι μόνο σαν την «αυτονόητη» πορεία μιας δημόσιας επιχείρησης στους σύγχρονους καιρούς, αλλά την καθιστούν, μέσα από τη γενικότερη επιβολή από την Ε.Ε., ως τη μόνη λύση με στόχο τη μείωση του χρέους και του ελλείμματος, με βασική όμως προϋπόθεση την ύπαρξη μιας ρυθμιστικής αρχής ανεξάρτητης και αποτελεσματικής.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Μονοπωλιακές επιχειρήσεις, Ελληνική οικονομία, Κρατισμός, Ιδιωτικοποίηση, Αξιολόγηση ιδιωτικοποιήσεων, Ρυθμιστική αρχή.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Πίνακας Περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1 ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	8
1.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ	10
1.1.1 Η Ανάγκη για Διόρθωση των Θετικών Εξωτερικότητων	10
1.2 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΙΑΣ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ.....	13
1.2.1 Η Ισορροπία μια Μονοπωλιακής Επιχείρησης	13
1.2.2 Τρόποι Ρύθμισης μιας Μονοπωλιακής Επιχείρησης	18
1.2.3 Το Φαινόμενο της Ρυθμιστικής Ομηρίας.....	24
1.3 ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	27
2 ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ	31
2.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ	31
2.2 ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ.....	32
2.3 ΤΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ	33
3 ΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	38
3.1 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	38
3.2 ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	40
3.3 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	48
3.4 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ	51
3.4.1 Η Ιδιωτικοποίηση της ΔΕΗ	51
3.4.2 Η Ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ.....	51
3.4.3 Η Ιδιωτικοποίηση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου	52
3.4.4 Η Ιδιωτικοποίηση του ΟΛΠ.....	53
3.4.5 Η Ιδιωτικοποίηση της Ολυμπιακής Αεροπορίας	54
4 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ	56
4.1 Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ	56
4.1.1 Συγκριτική Απόδοση της Ιδιωτικής και της Ανάλογα με το Ιδιοκτησιακό Καθεστώς Επιχείρησης	56
4.1.2 Μελέτες για Αποδοτικότητα της Ιδιωτικοποίησης	57
4.2 ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	60
4.2.1 Αναπτυσσόμενες Χώρες.....	60
4.2.2 Η Περίπτωση της Βρετανίας	61
4.2.3 Η Περίπτωση του Μεξικού.....	62
4.3 ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	64

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

4.3.1	<i>Η Επίδραση των Ιδιωτικοποιήσεων των Τραπεζών</i>	65
5	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	69
5.1	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	69
5.2	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α:		76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		88
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ		93
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ		93

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τρεις δεκαετίες μετά από το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου υπήρξε μία ογκώδης επέκταση στις δραστηριότητες του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένης της εθνικοποίησης των ολόκληρων βιομηχανιών, όπως οι σιδηρόδρομοι, ο άνθρακας και η ηλεκτρική ενέργεια. Εντούτοις, από τα μέσα της δεκαετίας του '70 έχει υπάρξει μια αντιστροφή αυτής της τάσης, οι βιομηχανίες που εθνικοποιήθηκαν έχουν εκποιηθεί και οι υπηρεσίες που παρέχονταν προηγουμένως από το δημόσιο τομέα έχουν ιδιωτικοποιηθεί (Megginson *et al.* 1994)

Οι περισσότεροι συνδέουν τα σύγχρονα προγράμματα ιδιωτικοποίησης με τη συντηρητική κυβέρνηση της Thatcher, η οποία ήρθε στην εξουσία στη Μεγάλη Βρετανία το 1979. Εντούτοις, η κυβέρνηση Adenauer της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ήταν αυτή που προώθησε το πρώτο μεγάλης κλίμακας πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης, όταν το 1961 πούλησε ένα μεγάλο ποσοστό της Volkswagen σε μια δημόσια προσφορά που έδωσε προτεραιότητα κατά κύριο λόγο στους μικροεπενδυτές.

Επίσης στη μετα-αποικιακή εποχή οι κυβερνήσεις στις χώρες της Ασίας, της Αφρικής, και της Λατινικής Αμερικής, για λόγους οικονομικούς και συναισθηματικούς, έκριναν αναγκαία την αύξηση του μεγέθους του κρατικού τομέα (συχνά μέσω των εθνικοποιήσεων). Συγκεκριμένα, από την μια επιδίωξαν την ταχεία ανάπτυξη μέσω μεγάλων κρατικών επενδύσεων σε φυσικές υποδομές, και από την άλλη, για λόγους γοήτρου, θέλησαν να πάρουν πίσω μεγάλες επιχειρήσεις που κατά την αποικιακή περίοδο βρισκόνταν υπό την ιδιοκτησία των επηλύδων επενδυτών (Noll, 2000).

Το 1973 μετά την ενεργειακή κρίση εκδηλώθηκαν *πληθωριστικές πιέσεις* με αποτέλεσμα την άνοδο των επιτοκίων και την αύξηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Στα τέλη της δεκαετίας '70 η επικράτηση του Ρέικαν στις ΗΠΑ και της Θάτσερ στη Μ. Βρετανία οδήγησε στην ιδιωτικοποίηση του κλάδου υγείας,

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ασφάλισης, τραπεζών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών και μεταφορών. Στη συνέχεια, στη δεκαετία '80 οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές υιοθετήθηκαν σταδιακά από όλες τις δυτικές κυβερνήσεις, με αποτέλεσμα τη Συναίνεση της Ουάσιγκτον (**Washington Consensus**), ένα οικονομικό μοντέλο το οποίο είχε ως βασικά σημεία τα παρακάτω:

- δημοσιονομική εξυγίανση → δραστική **περικοπή δημοσίων δαπανών**
- αναδιάρθρωση των δημοσίων δαπανών, από τις επιδοτήσεις στην **παροχή αναπτυξιακών και κοινωνικών υπηρεσιών** (υγεία, παιδεία, υποδομές)
- φορολογική μεταρρύθμιση (διεύρυνση φορολογικής βάσης και **μείωση οριακών φορολογικών συντελεστών**)
- καθορισμός των **επιτοκίων** από την αγορά
- αγοραία διαμόρφωση **συναλλαγματικής ισοτιμίας**
- κατάργηση εμποδίων στο **διεθνές εμπόριο**
- κατάργηση εμποδίων **για άμεσες ξένες επενδύσεις**
- **ιδιωτικοποιήσεις**
- **απελευθέρωση** αγορών (ενέργεια, τηλεπικοινωνίες κλπ)

Ένας από τους στόχους αυτής της εργασίας είναι να παρουσιάσουμε την πορεία των ιδιωτικοποιήσεων δημοσίων μονοπωλιακών ελληνικών επιχειρήσεων κατά τα τελευταία έτη, και να αξιολογήσουμε τα οφέλη και τα κόστη ενός προγράμματος ιδιωτικοποίησης.

Στα οφέλη από την εφαρμογή ενός προγράμματος ιδιωτικοποίησης θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε την όποια βελτίωση της αποδοτικότητας των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων, ενώ στα κόστη τυχόν υψηλότερες τιμές (εφ' όσον η ιδιωτικοποίηση μειώσει τον ανταγωνισμό), και απολύσεις (βλέπε La Porta and Lopez-de-Silanes, 1997). Σημαντικά ερωτήματα που ανακύπτουν σε αυτό το σημείο είναι τα εξής: Σε τι έκταση η αύξηση της αποδοτικότητας των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων οφείλεται στην αύξηση των τιμών των προϊόντων τους ή στη μείωση του κόστους που ενέχει η, ενδεχομένως,

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

εντονότερη εκμετάλλευση (χρηματική ή μη) των εργαζομένων της επιχείρησης;

Υπάρχουν αρκετοί ορισμοί για την έννοια της **ιδιωτικοποίησης**. Σύμφωνα με τον Peacock (1984) η ιδιωτικοποίηση είναι η πλήρης μεταφορά της ιδιοκτησίας από το δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα, ενώ σύμφωνα με τους Beesley και Littlechild (1983), η ιδιωτικοποίηση πραγματοποιείται όταν πωλείται κατ'ελάχιστον το 50% των μετοχών μιας δημόσιας επιχείρησης στον ιδιωτικό τομέα.

Σύμφωνα με τους Vickers και Yarrow (1991) υπάρχουν τρεις τύπου ιδιωτικοποιήσεις. Ο πρώτος αφορά στις κρατικές επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε ανταγωνιστικές αγορές προϊόντων (για παράδειγμα η ιδιωτικοποίηση μιας κρατικής επιχείρησης αεροσκαφών). Ο δεύτερος αφορά τα δημόσια μονοπώλια (για παράδειγμα τις δημόσιες επιχειρήσεις ύδρευσης και ηλεκτρικής ενέργειας), και ο τρίτος την εκχώρηση ορισμένων δραστηριοτήτων της δημόσιας επιχείρησης στον ιδιωτικό τομέα (για παράδειγμα η εκχώρηση της διαχείρισης των πληροφοριακών συστημάτων ενός δημόσιου οργανισμού σε ιδιώτη). Μια σημαντική διαφορά μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου τύπου ιδιωτικοποιήσεων είναι ότι, με το δεύτερο τύπο, οι κυβερνήσεις διατηρούν συχνά μερικά δικαιώματα του ελέγχου, υπό μορφή κανονισμού. Στην τρίτη περίπτωση, κατά την οποία προσχωρούν στον ιδιωτικό τομέα κάποιες υπηρεσίες του δημόσιου, επιτυγχάνεται βελτίωση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (Vickers, and Yarrow, 1991).

Κατά τον Talbot (2001) η ιδιωτικοποίηση περιλαμβάνει και την εισαγωγή του "μηχανισμού της αγοράς" στο δημόσιο τομέα, δηλαδή τις *Δυνάμεις της αγοράς* (Ζήτηση και συμπεριφορά καταναλωτή, Προσφορά και συμπεριφορά παραγωγού), την *Ισορροπία προσφοράς - ζήτησης* (στο σημείο ισορροπίας μεγιστοποιείται το καθαρό όφελος για την κοινωνία), την *Τέλεια αγορά* (μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων που προσφέρουν ένα αγαθό, το αγαθό αυτό είναι ομοιογενές, υπάρχει πλήρης πληροφόρηση στους καταναλωτές, υπάρχει δυνατότητα εισόδου νέων επιχειρήσεων που παράγουν το ίδιο αγαθό), και την *Αποδοτική κατανομή πόρων*.

1 ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το ζήτημα των ιδιωτικοποιήσεων ουσιαστικά έχει να κάνει με το κατά πόσο θεωρείται σκόπιμο ένα Κράτος να αναπτύσσει μια παραγωγική δραστηριότητα, την οποία θα μπορούσε να αναλάβει ο ιδιωτικός τομέας. Με άλλα λόγια, όταν κάποιος αποφασίσει να καταπιαστεί με το θέμα των ιδιωτικοποιήσεων, το πρώτο ερώτημα που πρέπει να θέσει είναι το ακόλουθο: «ποιος είναι ο κατάλληλος ρόλος του κράτους σε μια οικονομία;»

Υπάρχουν πέντε δραστηριότητες που συνιστούν τις οικονομικές λειτουργίες ενός κράτους σε μια οικονομία (Διάγραμμα 1-1). Οι εν λόγω δραστηριότητες είναι οι εξής (McConnell and Brue, 1991: 88-90)

1. Παροχή Νομοθετικού Πλαισίου
2. Διατήρηση του Επιπέδου Ανταγωνισμού
3. Αναδιανομή του Εισοδήματος και του Πλούτου
4. Ανακατανομή των Παραγωγικών Πόρων
5. Σταθεροποίηση της Οικονομίας

Οι δύο πρώτες, δηλαδή η παροχή του νομοθετικού πλαισίου και η διατήρηση του επιπέδου του ανταγωνισμού, συμβάλουν στην ενδυνάμωση της λειτουργίας του συστήματος της αγοράς, ενώ οι υπόλοιπες τρεις συμπληρώνουν τη λειτουργία του εν λόγω συστήματος. Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούμε σε όλες τις δραστηριότητες του Κράτους εκτός της πρώτης και της τελευταίας.

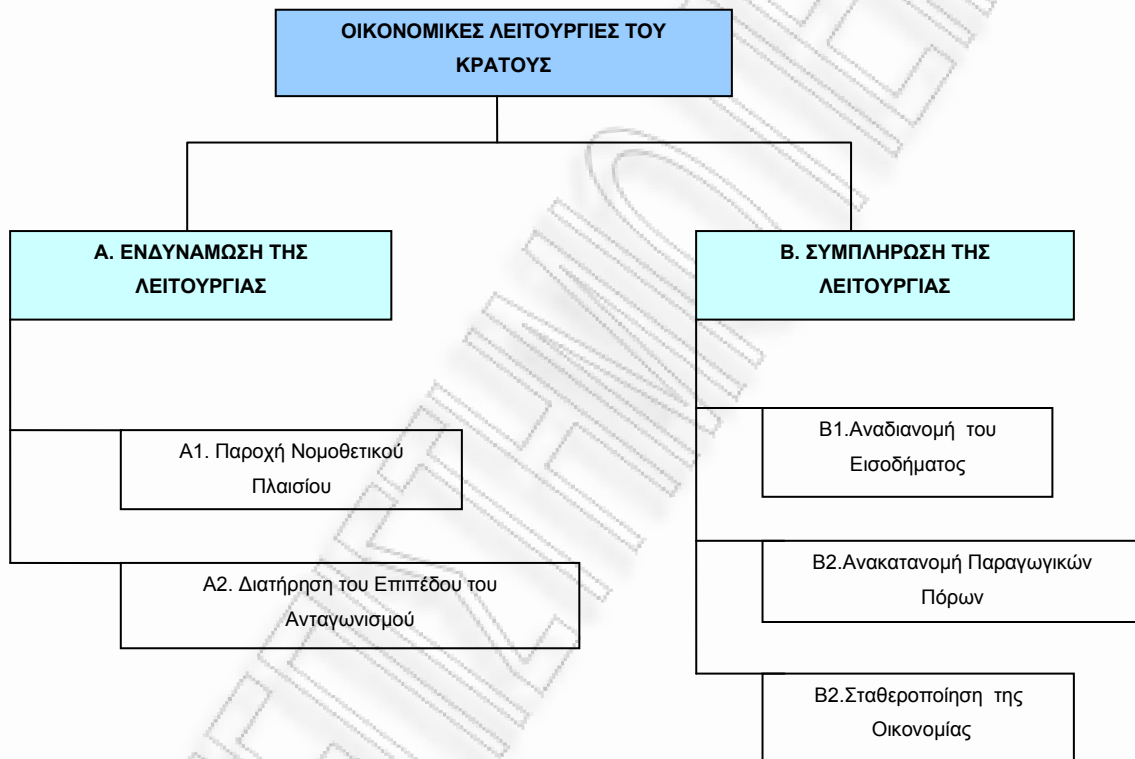
Σύμφωνα με τους Alesina et al. (2001) οι δύο σημαντικοί ρόλοι του Κράτους είναι η παροχή δημόσιων αγαθών (δηλαδή η ανακατανομή των παραγωγικών πόρων της οικονομίας, όταν ο ιδιωτικός τομέας αποτυγχάνει να αφιερώσει μία σημαντική ποσότητα στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που δημιουργούν σημαντικά οφέλη για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο) και η αναδιανομή του

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

εισοδήματος μεταξύ ατόμων και περιοχών. Αυτοί οι δύο ρόλοι λοιπόν μπορεί να ταυτιστούν όταν το Κράτος αποφασίζει να δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης για λόγους ανακατανομής του εισοδήματος.

Γενικά θα λέγαμε ότι ο κατάλληλος ρόλος ενός Κράτους είναι η προώθηση της αποτελεσματικότητας.

Διάγραμμα 1-1: Οι Οικονομικές Λειτουργίες του Κράτους

1.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ

Το Κράτος μπορεί να έχει στην κατοχή του παραγωγικούς πόρους (οι οποίοι κάλλιστα θα μπορούσαν να βρίσκονται στην κατοχή του ιδιωτικού τομέα), προκειμένου να αναπτύξει παραγωγική δραστηριότητα για την εκπλήρωση της λειτουργίας του, δηλαδή την ανακατανομή αυτών των παραγωγικών πόρων. Η ανακατανομή αυτή είναι απαραίτητη όταν η αγορά είτε παράγει το «λανθασμένο» αριθμό συγκεκριμένων αγαθών και υπηρεσιών, οπότε το Κράτος καλείται να διορθώσει με κάποιο τρόπο αυτή τη «λανθασμένη» ποσότητα, είτε δεν παράγει καθόλου, οπότε το Κράτος καλείται να παράγει το δημόσιο αγαθό.

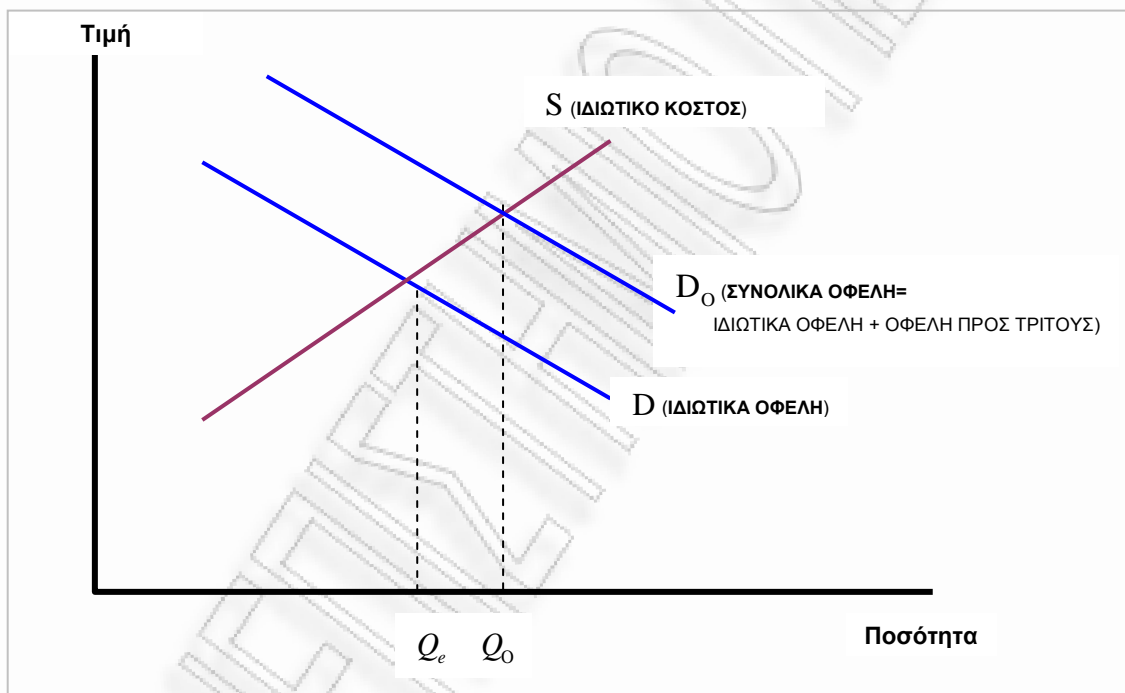
Οι αγορές παράγουν λανθασμένες ποσότητες όταν η κατανάλωση (ή η παραγωγή) ενός προϊόντος αποφέρει κάποια ωφέλεια (χρηματική ή μη) σε τρίτα άτομα (τα οποία δεν έχουν σχέση με τον αγοραστή ή πωλητή του προϊόντος), χωρίς την συνεισφορά αυτών των ατόμων στο κόστος παραγωγής του. Σε αυτή την περίπτωση λέμε ότι η παραγωγή ή κατανάλωση ενός τέτοιου προϊόντος παρουσιάζει μια **θετική εξωτερικότητα** (McConnell and Brue 1991: 92). Για παράδειγμα η «κατανάλωση» ενός εμβολίου κατά μιας μεταδοτικής ασθένειας δεν αποφέρει οφέλη μόνο στον εμβολιαζόμενο (χρηματικά και μη οφέλη, π.χ. η καλύτερη υγεία) και τον παραγωγό των εμβολίων (χρηματικά οφέλη), αλλά ωφελεί και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, μειώνοντας τις πιθανές εστίες για τη μετάδοση μιας μεταδοτικής ασθένειας.

1.1.1 Η Ανάγκη για Διόρθωση των Θετικών Εξωτερικοτήτων

Το αποτέλεσμα μιας θετικής εξωτερικότητας είναι ότι οι αγορές παράγουν μικρότερη ποσότητα σε σχέση με την κοινωνικά βέλτιστη. Στο Διάγραμμα 1-2 παρουσιάζουμε τον τρόπο μέσω του οποίου μια θετική εξωτερικότητα στην παραγωγή ενός προϊόντος οδηγεί σε *υποπαραγωγή* του. Βλέπουμε δηλαδή ότι, μόνο με βάση τα ιδιωτικά οφέλη (καμπύλη ζήτησης D) και το ιδιωτικό κόστος

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

παραγωγής (καμπύλη προσφοράς S), το άριστο επίπεδο παραγωγής, εάν αυτή λάβει χώρα από τον ιδιωτικό τομέα, είναι στο Q_e . Ωστόσο εάν λάβουμε υπ' όψιν τα **συνολικά οφέλη** από την κατανάλωση του συγκεκριμένου προϊόντος (καμπύλη ζήτησης D_o), στα οποία περιλαμβάνονται τόσο τα ιδιωτικά οφέλη όσο και τα οφέλη που απορρέουν προς τρίτους, τότε το άριστο επίπεδο παραγωγής βρίσκεται στα Q_o . Η λειτουργία λοιπόν του συστήματος της αγοράς οδηγεί σε μια υποπαραγωγή της τάξεως του $Q_o - Q_e$.

Διάγραμμα 1-2: Θετικές Εξωτερικότητες Και Υποπαραγωγή Αγαθών - Η Πλευρά Της Ζήτησης

Το κράτος σε αυτή την περίπτωση έχει τρεις επιλογές προκειμένου να λύσει το πρόβλημα της υποπαραγωγής ενός προϊόντος. Πρώτον, το Κράτος μπορεί, αυξάνοντας την αγοραστική δύναμη συγκεκριμένης ομάδας καταναλωτών, να επιδοτήσει τη ζήτηση, οπότε η καμπύλη ζήτησης D να μετατοπιστεί προς τα πάνω και να ταυτιστεί με την καμπύλη ζήτησης D_o . Δεύτερον μπορεί να επιδοτήσει την πλευρά της παραγωγής, οπότε η καμπύλη προσφοράς S να μετατοπιστεί προς τα κάτω.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Τρίτον μπορεί, στην περίπτωση κατά την οποία οι θετικές εξωτερικότητες είναι πολύ μεγάλες, το ίδιο το Κράτος να συμπληρώσει την εγχώρια προσφορά αναπτύσσοντας το ίδιο παραγωγική δραστηριότητα. Πράγματι, ορισμένες υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα, η αστυνόμευση ή η παροχή προστασίας από εξωτερικούς εχθρούς ενέχουν πολύ μεγάλες θετικές εξωτερικότητες για το κοινωνικό σύνολο. Επειδή αυτές οι υπηρεσίες δεν υπόκεινται στην αρχή της **αποκλειστικότητας**, είναι σχεδόν αδύνατον να αποκλειστούν από την κατανάλωσή τους όσοι δεν έχουν συμβάλει χρηματικά στην παραγωγή τους. Για παράδειγμα, το κράτος δεν έχει τη δυνατότητα να απαγορεύσει στους κατοίκους της Αττικής, οι οποίοι δεν έχουν λάβει φορολογική ενημερότητα, λόγω της μη εξυπηρέτησης των χρεών τους προς το Δημόσιο, το να απολαύσουν τα οφέλη της πιο ασφαλούς αστυνόμευσης της Αττικής.

Όταν όμως ένα προϊόν δεν υπόκειται στην αρχή της αποκλειστικότητας, τότε δεν μπορεί να παραχθεί καθόλου από τον ιδιωτικό τομέα. Σε αυτές τις περιπτώσεις κρίνεται αναγκαία η παραγωγή του αγαθού αυτού από το κράτος.

1.2 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΙΑΣ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ

Η ενδυνάμωση του ανταγωνισμού αποτελεί βασικό στοιχείο της οικονομίας της αγοράς, διότι έτσι διασφαλίζονται για τους καταναλωτές ανταγωνιστικές τιμές, οι οποίες είναι, ως επί το πλείστον, χαμηλότερες των τιμών που θα επικρατούσαν σε μία αντίστοιχη οικονομία της αγοράς που χαρακτηρίζεται από ελλιπές επίπεδο ανταγωνισμού ή, στη χειρότερη των περιπτώσεων, από την ύπαρξη μονοπωλίων. Βεβαίως, τα μονοπώλια δεν ρυθμίζονται από τη θέληση της κοινωνίας, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε ανταγωνιστικές αγορές, αλλά από τη δύναμή τους σε σχέση με αυτή των καταναλωτών. Το Κράτος λοιπόν οφείλει να ελέγχει την λειτουργία ενός μονοπωλίου και να τη ρυθμίζει προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

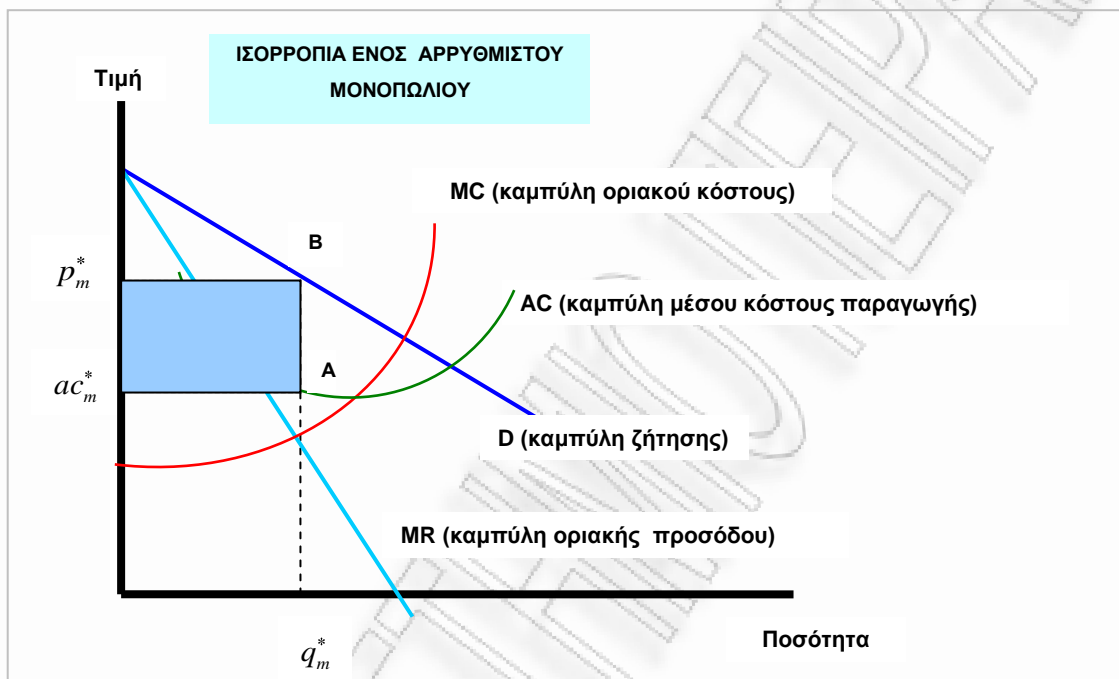
1.2.1 Η Ισορροπία μιας Μονοπωλιακής Επιχείρησης

Όλοι οι μονοπωλητές αντιμετωπίζουν μια ανταλλακτική σχέση μεταξύ της τιμής που επιθυμούν να χρεώσουν στους πελάτες τους και της ποσότητας που μπορούν να τους πουλήσουν (προκειμένου να πουλήσουν περισσότερο θα πρέπει να μειώσουν την τιμή που χρεώνουν). Ωστόσο, υπάρχουν δύο περιπτώσεις που μπορούν να τροποποιήσουν μία τέτοια σχέση. Η πρώτη έχει να κάνει με τη χρέωση μίας και μοναδικής τιμής σε όλους τους πελάτες και κάθε μονάδα του προϊόντος, και η δεύτερη έχει να κάνει με τη χρέωση διαφορετικών τιμών για κάθε επίπεδο καταναλωτικής δαπάνης από μέρους των καταναλωτών.

Στο Διάγραμμα 1-3 παρουσιάζουμε τη θέση ισορροπίας μιας μονοπωλιακής επιχείρησης, η οποία δεν προβαίνει σε διαχωρισμό τιμής. Η παραπάνω θέση ισορροπίας εντοπίζεται στο σημείο όπου η καμπύλη της *οριακής προσόδου* (MR) τέμνει την καμπύλη του *οριακού κόστους* (MC). Η ποσότητα και η τιμή

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ισορροπίας είναι q_m^* και p_m^* , αντίστοιχα, ενώ τα οικονομικά κέρδη του μονοπωλίου ανέρχονται σε $p_m^* - ac_m^* q_m^*$.

Διάγραμμα 1-3: Η Αρρύθμιστη Θέση Ισορροπίας μιας Μονοπωλιακής Επιχείρησης και η Επίτευξη Οικονομικών Κερδών

Πιτέλη, Χ. και Ψειρίδου, Α. (2006). *Μικροοικονομική*.
Πάτρα : Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, σελ.285-288

Στο παραπάνω σχήμα παρατηρούμε ότι, για το επίπεδο παραγωγής της, η τιμή που χρεώνει ένα αρρύθμιστο μονοπώλιο είναι σημαντικά υψηλότερη από το μέσο συνολικό κόστος παραγωγής ($AC = ac_m^*$), οπότε αυτή η τιμολόγηση του παρέχει τη δυνατότητα για επίτευξη οικονομικών κερδών (η περιοχή $ac_m^* AB p_m^*$). Βεβαίως αν υπήρχαν οικονομικά κέρδη σε έναν ανταγωνιστικό κλάδο, τότε αυτό θα παρείχε κίνητρα σε νέες επιχειρήσεις να εισέλθουν στον κλάδο. Αντίθετα σε ένα μονοπωλιακό κλάδο κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό, λόγω της ύπαρξης εμποδίων στην είσοδο νέων επιχειρήσεων στον κλάδο.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Αριθμητικό Παράδειγμα: Η Ισορροπία ενός Αρρυθμιστου Μονοπωλίου

Εάν η συνάρτηση ζήτησης (η οποία αφορά το σύνολο της αγοράς) που αντιμετωπίζει μια μονοπωλιακή επιχείρηση είναι της μορφής $p = 220 - 4q$, τότε η συνάρτηση συνολικής προσόδου θα είναι $TR = p \times q = 220q - 4q^2$, και η

συνάρτηση **οριακής προσόδου** $MR = \frac{dTR}{dq} = \frac{d}{dq} 220q - 4q^2 = 220 - 8q$. Κατόπιν,

υποθέτουμε ότι η συνάρτηση του συνολικού κόστους είναι της μορφής $TC = 10 + 20q + q^2$, οπότε η συνάρτηση **οριακού κόστους** θα είναι

$$MC = \frac{dTC}{dq} = \frac{d}{dq} 10 + 20q + q^2 = 20 + 2q.$$

Στο σημείο ισορροπίας θα πρέπει να έχουμε $MR = MC$, δηλαδή $220 - 8q = 20 + 2q$, ή $q_m^* = 20$. Με βάση λοιπόν την αρχή της μεγιστοποίησης των κερδών το παραπάνω μονοπώλιο θα παραγάγει ποσότητα 20 μονάδων, χρεώνοντας την τιμή των $p_m^* = 220 - 4 \cdot 20 = 140\text{€}$, και έχοντας μέσο κόστος παραγωγής της τάξεως των 40,5€ θα διασφαλίσει ένα οικονομικό κέρδος ανά μονάδα της τάξεως του 99,5€ ή 1.990€ συνολικά (Πίνακας 1-1).

Πίνακας 1-1: Ισορροπία Σε μια Μονοπωλιακή Επιχείρηση

	Τιμή	Περιγραφή
Τιμή Ισορροπίας	140,0 €	$p_m^* = 220 - 4 \cdot 20 = 140$
Συνολική Πρόσοδος	2.800,0 €	$TR = q_m^* \times p_m^* = 20 \cdot 140 = 2.800$
Συνολικό Κόστος	810,0 €	$TC = 10 + 20 \cdot 20 + 20^2 = 810$
Οριακό Κόστος (στο σημείο παραγωγής)	60,0 €	$MC = 20 + 2 \cdot 20 = 60$
Μέσο Κόστος	40,5 €	$AC = 810 / 20 = 40,5$

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

	Τιμή	Περιγραφή
Συνολικό Κέρδος	1.990,0 €	$\Pi = TR - TC = 2.800 - 810 = 1.990$
Κέρδος ανά Μονάδα	99,5 €	

Κατόπιν, στο Διάγραμμα 1-4 συγκρίνουμε την κατάσταση ισορροπίας του μονοπωλίου με αυτή που θα επιτύγχανε η οικονομία, εάν ο κλάδος λειτουργούσε πλήρως ανταγωνιστικά.

Θα πρέπει επομένως να εξετάσουμε τις συνθήκες ζήτησης και προσφοράς αναλόγως με τον τρόπο οργάνωσης του κλάδου. Η καμπύλη ζήτησης (D) θα είναι η ίδια, ανεξαρτήτως του τρόπου με τον οποίο ο κλάδος είναι οργανωμένος, δηλαδή μονοπωλιακά ή ανταγωνιστικά. Στον ανταγωνιστικό κλάδο η καμπύλη προσφοράς του κλάδου ισούται με το άθροισμα των ατομικών καμπυλών προσφοράς κάθε ανταγωνιστικής επιχείρησης. Η δε ατομική καμπύλη προσφοράς κάθε επιχείρησης ταυτίζεται με την καμπύλη του οριακού κόστους της (MC_i). Συνεπώς, η καμπύλη προσφοράς ενός ανταγωνιστικού κλάδου

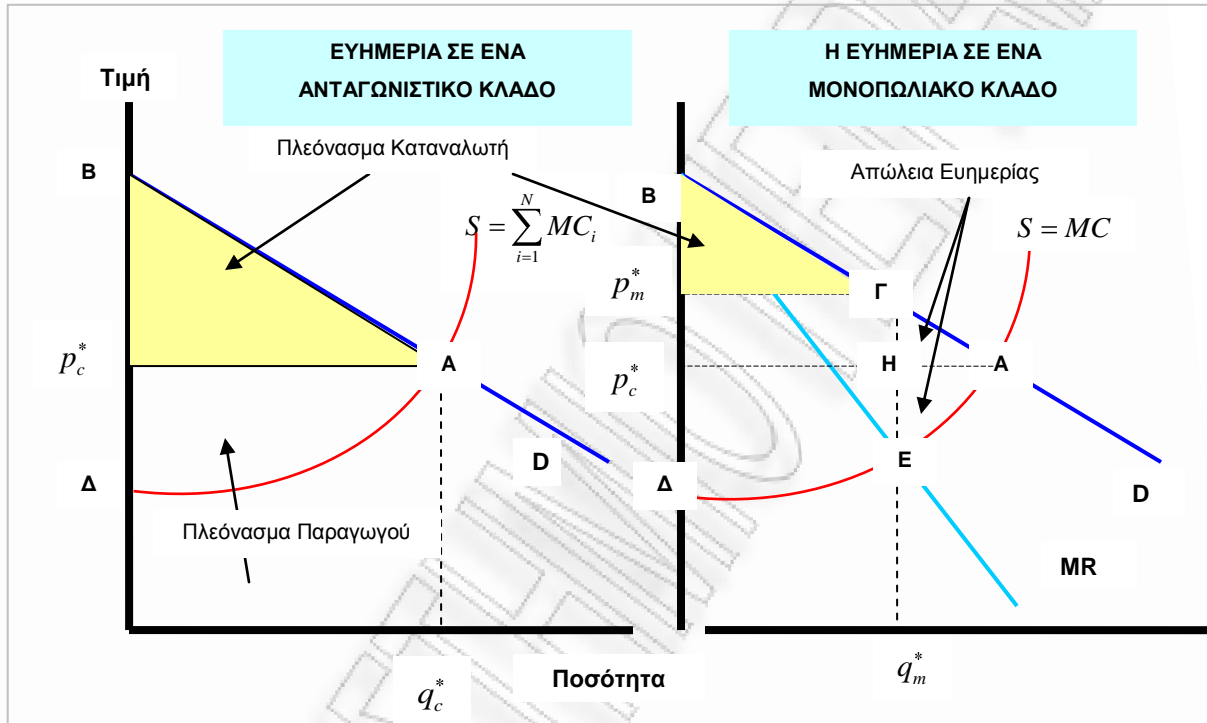
απαρτιζόμενου από N επιχειρήσεις θα είναι $S = \sum_{i=1}^N MC_i$.

Ο ανταγωνιστικός κλάδος βρίσκεται σε ισορροπία στο Σημείο Α, όπου η τιμή ισορροπίας είναι p_c^* και η ποσότητα ισορροπίας q_c^* . Στο δε σημείο ισορροπίας Α, το οριακό κοινωνικό κόστος (το οποίο απεικονίζει η καμπύλη προσφοράς) ισούται με το οριακό κοινωνικό όφελος (που μας δείχνει η καμπύλη ζήτησης). Αντίθετα ο μονοπωλητής λειτουργώντας στο σημείο Γ, όπου η τιμή ισορροπίας είναι p_m^* (με $p_c^* < p_m^*$) και η ποσότητα ισορροπίας q_m^* (με $q_c^* > q_m^*$) δημιουργεί μια διαφορά μεταξύ του οριακού κοινωνικού οφέλους ($q_m^* \Gamma$) και του οριακού κοινωνικού κόστους ($q_m^* \text{E}$). Επομένως, η λειτουργία του μονοπωλίου οδηγεί, σε σχέση με τον πλήρη ανταγωνισμό, και σε υψηλότερη τιμή και σε χαμηλότερη

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

παραγομένη ποσότητα, αλλά και σε διαφορά μεταξύ του οριακού κοινωνικού οφέλους και του οριακού κοινωνικού κόστους.

Διάγραμμα 1-4: Οι Απώλειες Ευημερίας σε Ένα Μονοπωλιακό Κλάδο σε σχέση με κάποιο ανταγωνιστικό κλάδο.

Στη συνέχεια, και βλέποντας το ίδιο σχήμα, μπορούμε να αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του μονοπωλίου εξετάζοντας τα αποτελέσματά του στην οικονομική ευημερία.

Η **οικονομική ευημερία** συνίσταται στο άθροισμα του **πλεονάσματος του καταναλωτή** και του **πλεονάσματος του παραγωγού**. Το πλεόνασμα του καταναλωτή είναι η διαφορά μεταξύ του τιμήματος που τελικά ο καταναλωτής καταβάλει για αγορά του προϊόντος και του τιμήματος που είναι διατεθειμένος να πληρώσει. Το πλεόνασμα του παραγωγού είναι η διαφορά μεταξύ της τιμής που εισπράττει ο παραγωγός και του κατά μονάδα μεταβλητού κόστους παραγωγής.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Ο συνδυασμός λοιπόν υψηλής τιμής (που χρεώνει ο μονοπωλητής) και της μικρότερης ποσότητας (που παράγει αυτός), αφ' ενός μεν μειώνει το πλεόνασμα του καταναλωτή από p_c^*AB σε p_m^*GB , αφ' ετέρου δε αυξάνει το πλεόνασμα του παραγωγού από ΔAp_c^* σε $\Delta EΓ p_m^*$. Από την περιοχή πλεονάσματος που χάνει ο καταναλωτής, δηλαδή την περιοχή $p_c^*AΓ p_m^*$, ο παραγωγός λαμβάνει μόνο ένα μέρος, δηλαδή το $p_c^*HΓ p_m^*$, το οποίο βεβαίως αποτελεί ένα μέτρο εκμετάλλευσης του καταναλωτή, καθώς αυτό μετατρέπεται σε οικονομικά κέρδη. Αυτή η επιδίωξη, δηλαδή η επίτευξη οικονομικών κερδών μέσω της εκμετάλλευσης του πλεονάσματος του καταναλωτή συνιστά συμπεριφορά Προσοδοθηρίας (rent seeking).

Τέλος, οι απώλειες ευημερίας είναι EAG .

Συνοψίζοντας θα μπορούσαμε να πούμε ότι, η ισορροπία μιας μονοπωλιακής επιχείρησης αντιστοιχεί σε τιμή υψηλότερη εκείνης του τέλειου ανταγωνισμού, ενώ σε ποσότητα κατανάλωσης μικρότερη εκείνης του τέλειου ανταγωνισμού.

Έτσι, στη μονοπωλιακή αγορά οι καταναλωτές απολαμβάνουν μικρότερου πλεονάσματος καταναλωτού συγκριτικά με τις συνθήκες ανταγωνισμού. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι και το άθροισμα του πλεονάσματος καταναλωτή και πλεονάσματος παραγωγού είναι μικρότερο συγκριτικά με τις συνθήκες ανταγωνισμού.

1.2.2 Τρόποι Ρύθμισης μιας Μονοπωλιακής Επιχείρησης

Προηγουμένως είδαμε ότι η τιμή που χρεώνει ένα αρρύθμιστο μονοπώλιο είναι σημαντικά υψηλότερη από το μέσο συνολικό κόστος παραγωγής, οπότε αυτή η τιμολόγηση δίνει τη δυνατότητα για επίτευξη οικονομικών κερδών. Μια πιθανή όμως ρύθμιση μειώνει αυτή την απώλεια της κοινωνικής ευημερίας που προαναφέραμε.

Σε αυτή την υποενότητα θα αναφερθούμε σε τρεις τρόπους ρύθμισης ενός μονοπωλίου. Κατ' αρχάς οι πρώτοι δύο έχουν να κάνουν με τη ρύθμιση της τιμής

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

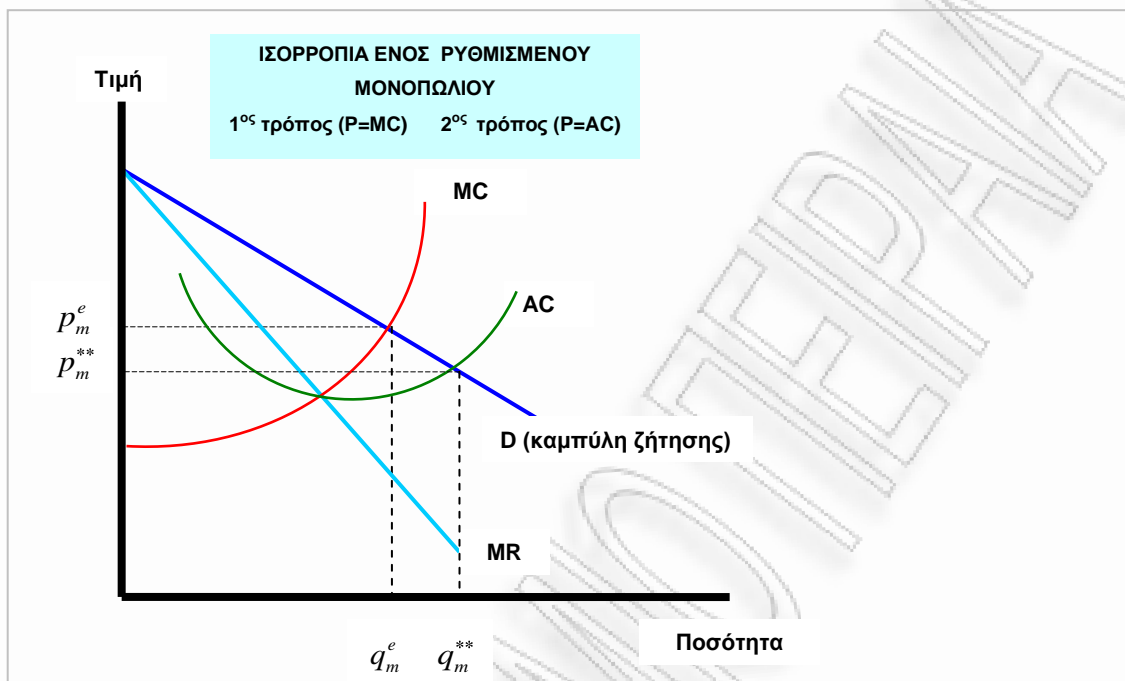
που επιβάλλει το μονοπώλιο (βλέπε McConnell and Brue, 1991: 418 - 482). Ο πρώτος έχει να κάνει με την επιβολή μιας τιμής ίσης με το οριακό κόστος παραγωγής ($P = MC$). Αυτή η τιμή, η οποία και θεωρείται ως αποτελεσματική, εντοπίζεται στο σημείο συμβολής της συνάρτησης ζήτησης και της συνάρτησης του οριακού κόστους (Διάγραμμα 1-5).

Αριθμητικό Παράδειγμα: Η Ισοροπία ενός Ρυθμισμένου Μονοπωλίου ($P=MC$)

Εάν η ρυθμιστική αρχή επιλέξει να επιβάλλει στη μονοπωλιακή επιχείρηση μία τιμή ίση με το οριακό κόστος της, τότε βάσει της συνάρτησης ζήτησης $p = 220 - 4q$ και της συνάρτησης οριακού κόστους $MC = 20 + 2q$, η ισότητα $P = MC$ μας δίνει $q_m^e = 33,33$. Σε αυτό το σημείο το επίπεδο της παραγόμενης ποσότητας είναι $q_m^e = 33,33$ και η τιμή ισοροπίας $p_m^e = 220 - 4 \cdot 33,3 = 86,67€$ (μικρότερη δηλαδή τιμή της αρχικής τιμής ισοροπίας των 140€).

Ο δεύτερος τρόπος προβλέπει την επιβολή μιας τιμής ίσης με το μέσο κόστος παραγωγής ($P = AC$). Διαγραμματικά, αυτή η τιμή εντοπίζεται στο σημείο συμβολής της συνάρτησης ζήτησης και της συνάρτησης του μέσου κόστους παραγωγής. Στο παρακάτω σχήμα βλέπουμε ότι στην τιμή p_m^{**} δεν υπάρχουν πλέον οικονομικά κέρδη (καθώς και το μέσο κόστος παραγωγής είναι ίσο με την παραπάνω τιμή), ενώ η παραγόμενη ποσότητα q_m^{**} είναι μεγαλύτερη της αποτελεσματικής ποσότητας q_m^e . Βεβαίως θα ήταν δυνατόν, ανάλογα με την μορφή των καμπυλών μέσου και οριακού κόστους, η παραγόμενη ποσότητα που θα προέκυπτε από τη συγκεκριμένη ρύθμιση του μονοπωλίου να ήταν μικρότερη της αποτελεσματικής.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Διάγραμμα 1-5: Η Ρύθμιση ενός Μονοπωλίου με την Επιβολή Τιμής ίσης με το Οριακό Κόστος ή με το Μέσο Κόστος Παραγωγής

Αριθμητικό Παράδειγμα: Η Ισορροπία ενός Ρυθμισμένου Μονοπωλίου (P=AC)

Εάν η ρυθμιστική αρχή επιλέξει να επιβάλλει στη μονοπωλιακή επιχείρηση μία τιμή ίση με το μέσο κόστος, τότε βάσει της συνάρτησης συνολικού κόστους $TC=10+20Q+Q^2$, η συνάρτηση του μέσου κόστους θα είναι $AC=10/Q+20+Q$. Έτσι η ισότητα $P=AC$ μας δίνει $q_m^{**}=39,95$. Σε αυτό το σημείο του επιπέδου της παραγόμενης ποσότητας η τιμή ισορροπίας είναι $p_m^{**}=220-4(39,95)=60,20\text{€}$.

Στον Πίνακα 1-2 που ακολουθεί βλέπουμε συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα αυτών των δύο τρόπων ρυθμισμένης λειτουργίας μιας μονοπωλιακής επιχείρησης σε σχέση με την ανταγωνιστική λειτουργία:

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Πίνακας 1-2: Ανταγωνιστική και Ρυθμισμένη Λειτουργία Μονοπωλιακής Επιχείρησης

	Ανταγωνιστική Λειτουργία	Ρυθμισμένη Λειτουργία (P=MC)	Ρυθμισμένη Λειτουργία (P=AC)
Ποσότητα Ισορροπίας	20,0	33,33	39,95
Τιμή Ισορροπίας	140,0 €	86,67 €	60,20 €
Συνολική Πρόσοδος	2.800,0 €	2.888,89 €	2.405,00 €
Συνολικό Κόστος	810,0 €	1.787,8 €	2.405,0 €
Συνολικό Κέρδος	1.990,0 €	1.101,1 €	0,0 €
Μέσο Έσοδο	140,00 €	86,67 €	60,20 €
Μέσο Κόστος	40,50 €	53,63 €	60,20 €
Κέρδος ανά Μονάδα	99,5 €	33,0 €	0,0 €
Οριακό Κόστος	60,0 €	86,67 €	99,90 €

Τα αποτελέσματα αυτά μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι, στη ρύθμιση με $p=AC$ έχουμε μεγαλύτερη καταναλωτική ευημερία, αλλά λιγότερη συνολική κοινωνική ευημερία σε σχέση με την περίπτωση της ρύθμισης όπου $p=MC$.

Εκτός από τις οροφές των τιμών, ο τρίτος τρόπος ρύθμισης ενός Μονοπωλίου που συνηθίζεται κυρίως στην Αμερική και τον Καναδά, είναι το **rate of return regulation**, ο οποίος συνίσταται στην επιβολή ενός ορίου (όχι στην τιμή που χρεώνει ένας μονοπωλητής αλλά) στην απόδοση που μπορούν να πετύχουν τα απασχολούμενα (ή επενδυμένα) κεφάλαια μιας δημόσιας επιχείρησης. Συγκεκριμένα η εν λόγω απόδοση k στα επενδυμένα κεφάλαια της εταιρείας θα έχει ως εξής:

$$k = \frac{\text{Πωλησεις} - \text{Λειτουργικά Εξοδα}}{\text{Επενδεδυμένο Κεφάλαιο}} \quad 1.1$$

Εάν συμβολίσουμε με W την αμοιβή της εργασίας (L) και με r την αμοιβή του κεφαλαίου (K) και θεωρήσουμε μία γραμμική συνάρτηση ζήτησης $p = a - bq$,

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

τότε τα συνολικά έσοδα θα είναι $TR = p \times q = a - bq$ $q = aq - bq^2$, και συνεπώς η απόδοση (k) στο επενδυμένο κεφάλαιο της δημόσιας επιχείρησης θα είναι:

$$k = \frac{pq - WL}{rK} = \frac{aq - q^2b - WL}{rK} \quad 1.2$$

Από την παραπάνω σχέση βλέπουμε πως εάν οι ρυθμιστικές αρχές επιβάλλουν ένα ανώτατο επίπεδο απόδοσης, ας πούμε k^* , τότε ένας τρόπος προκειμένου να διατηρηθεί η αποδοτικότητα των απασχολούμενων κεφαλαίων εντός αυτού του ορίου είναι αυτά να αυξηθούν (δηλαδή να αυξηθεί το K). Με άλλα λόγια αυτού του είδους η ρύθμιση δίνει κίνητρα στην επιχείρηση να επιλέξει πιο εντάσεως κεφαλαίου παραγωγικές τεχνικές.

Τα παραπάνω μπορούμε να τα διαπιστώσουμε στο Διάγραμμα 1-6. Το πάνω μέρος του σχήματος μας δείχνει ότι η μονοπωλιακή επιχείρηση ελαχιστοποιεί το κόστος για ένα συγκεκριμένο επίπεδο παραγωγής q_m^* . Δηλαδή, για το επίπεδο παραγωγής $q_m^* = 100$ ο φθηνότερος συνδυασμός εργασίας και κεφαλαίου που μπορεί να χρησιμοποιήσει η επιχείρηση είναι $L^* = 6$ και $K^* = 2$, αντίστοιχα. Εάν συμβολίσουμε την αμοιβή της εργασίας και του κεφαλαίου με W και r , αντίστοιχα και θεωρήσουμε μία γραμμική συνάρτηση ζήτησης $p = a - bq$, τότε τα κέρδη της επιχείρησης (δηλαδή η διαφορά ανάμεσα στα συνολικά έσοδα (TR) και στα συνολικά κόστη (TC)), όταν αυτή απασχολεί έξι μονάδες εργασίας ($L^* = 6$), δύο μονάδες κεφαλαίου ($K^* = 2$) και παράγει 100 μονάδες ($q_m^* = 100$), θα έχουν ως εξής :

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

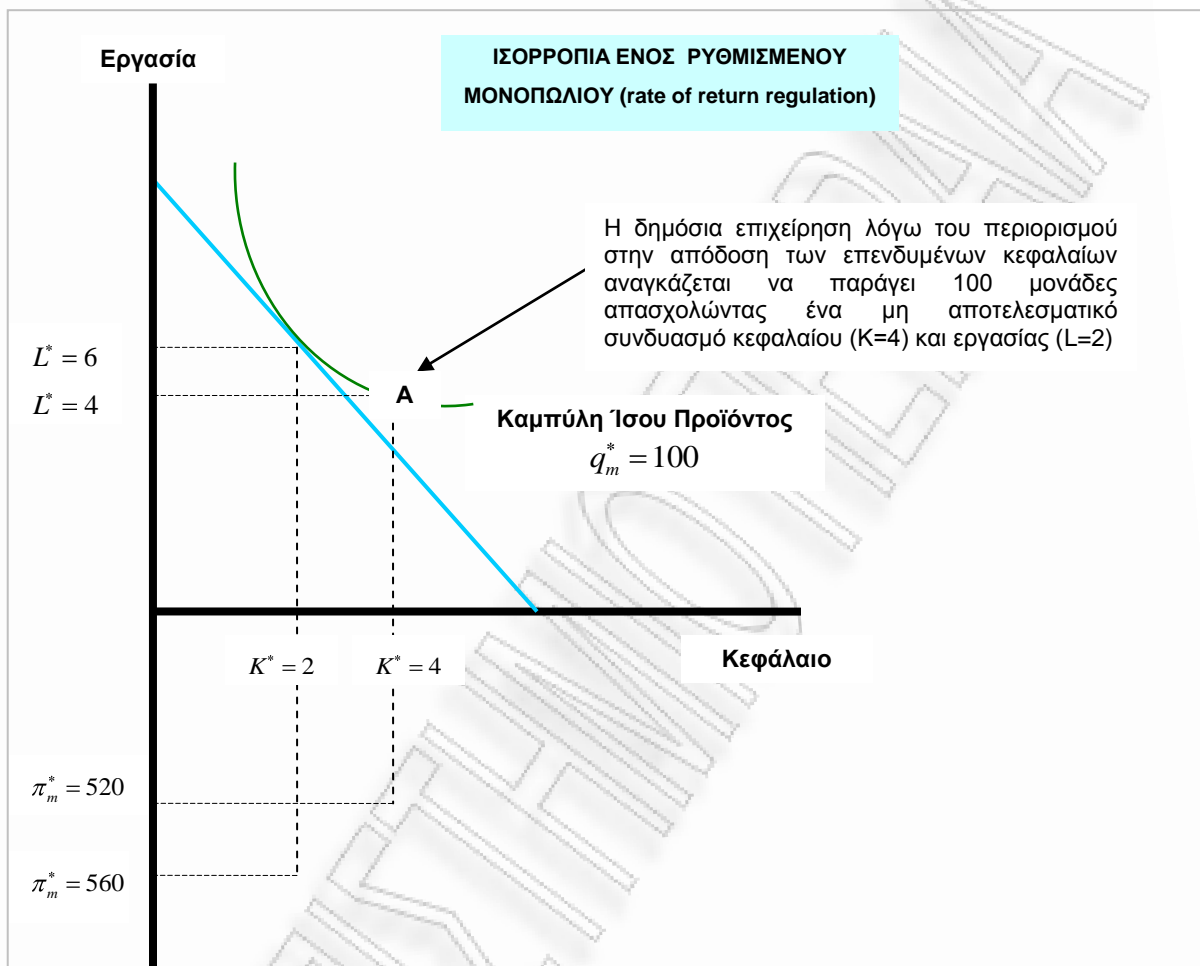
$$\begin{aligned}
 \pi_m^* &= TR - TC = \\
 &= pq - (WL + rK) \\
 &= (a - bq)q - (6W + 2r) \\
 &= aq - bq^2 - (6W + 2r) \\
 &= 100a - (100)^2 b - (6W + 2r)
 \end{aligned}$$

Τελικά λοιπόν τα κέρδη θα είναι

$$\pi_m^* = 100a - 100^2 b - 6W + 2r \quad 1.3$$

Εκτός του συνδυασμού $L^* = 6$ και $K^* = 2$, κάθε άλλος συνδυασμός εργασίας και κεφαλαίου, για το παραπάνω επίπεδο παραγωγής, θα έχει μεγαλύτερο κόστος και θα οδηγήσει σε χαμηλότερο κέρδος σε σχέση με το π_m^* . Εάν όμως, λόγω του περιορισμού αναφορικά με την ανώτατη αποδοτικότητα των απασχολούμενων κεφαλαίων (k^*), αναγκαστεί η δημόσια επιχείρηση, προκειμένου να συνεχίσει να παράγει $q_m^* = 100$, να αυξήσει την απασχόληση του κεφαλαίου από $K^* = 2$ σε $K^* = 4$, και βάσει της καμπύλης του ίσου προϊόντος να μειώσει την απασχόληση της εργασίας από $L^* = 6$ σε $L^* = 4$ (δηλαδή αναγκαστεί να βρεθεί στο σημείο Α του Διαγράμματος 1-6), τότε θα έχουμε ένα υψηλότερο συνολικό κόστος και κατ' επέκταση χαμηλότερο κέρδος.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Διάγραμμα 1-6: Η Ρύθμιση ενός Μονοπωλίου με τη Μέθοδο του Προσδιορισμού της Αποδοτικότητας των Επενδυμένων Κεφαλαίων

1.2.3 Το Φαινόμενο της Ρυθμιστικής Ομηρίας

Η ρύθμιση μιας νέας αγοράς θεωρείται ευρέως ως το κλειδί για την επιτυχή έκβαση του αποτελέσματος μιας διαδικασίας ιδιωτικοποίησης ή μεταρρύθμισης ενός δημόσιου μονοπωλίου.

Ωστόσο, το φαινόμενο της **ρυθμιστικής ομηρίας** (regulatory capture) είναι δυνατόν να υπονομεύσει τη διαδικασία των μεταρρυθμίσεων. Το εν λόγω φαινόμενο αναφέρεται στο ενδεχόμενο, δημόσιοι φορείς που είναι επιφορτισμένοι με την εποπτεία συγκεκριμένων οικονομικών δραστηριοτήτων να καταλήξουν να

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

εξυπηρετούν τα συμφέροντα των εποπτευόμενων, αντί τα συμφέροντα του ευρύτερου δημοσίου (Levine, 1998: 270). Κλασσικά παραδείγματα τέτοιας συμπεριφοράς αποτελούν οι περιπτώσεις δημοσίων μονοπωλίων που πιέζουν για υψηλότερες τιμές, βιομηχανιών που πιέζουν για υψηλότερα όρια στις εκπομπές αερίων (δηλαδή για περισσότερα «δικαιώματα» στη μόλυνση του περιβάλλοντος), ή ενός μονοπωλητή που πιέζει για τη διατήρηση των εμποδίων εισόδου νέων ανταγωνιστών στην αγορά όπου δραστηριοποιείται.

Την ιδέα της ρυθμιστικής ομηρίας επανεισήγαγε στη σύγχρονη οικονομική ανάλυση ο Stigler (1971). Σύμφωνα με τον Stigler, κατά κανόνα ο ρυθμιζόμενος κλάδος ή η ρυθμιζόμενη επιχείρηση κατορθώνει τελικά να «αιχμαλωτίσει» τη ρυθμιστική αρχή, η οποία, σε τελική ανάλυση σχεδιάζεται και λειτουργεί βάσει των ιδιωτικών συμφερόντων του εποπτευόμενου. Οι εποπτευόμενες επιχειρήσεις μπορεί να ασκήσουν πίεση είτε σε πολιτικό είτε σε ρυθμιστικό επίπεδο. Για παράδειγμα, ενδέχεται μέσω συνεισφορών σε πολιτικές εκστρατείες μία εποπτευόμενη επιχείρηση να υποστηρίξει πολιτικούς που συμμαχούνται τις θέσεις της σχετικά με τις κατάλληλες ρυθμίσεις (Laffont and Tirole 1991). Επίσης, οι εποπτευόμενες επιχειρήσεις μπορεί να ασκήσουν πίεση στο επίπεδο της ρυθμιστικής αρχής, προσφέροντας για παράδειγμα στο προσωπικό των συγκεκριμένων αρχών ευκαιρίες απασχόλησης, με αντάλλαγμα βεβαίως τη διασφάλιση μιας φιλικότερης στάσης αυτών έναντι των άλλων εποπτευόμενων επιχειρήσεων (Laffont and Tirole 1991).

Προκειμένου να τεκμηριωθεί εμπειρικά η παραπάνω θέση, οι Stigler και Friedland (1962) εξέτασαν την επίδραση της λειτουργίας των ρυθμιστικών αρχών επί των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας στις Ηνωμένες Πολιτείες κατά τη διάρκεια της περιόδου 1917-1932. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδειξαν ότι δεν υπήρχε κάποια σημαντική στατιστική διαφορά μεταξύ των ρυθμισμένων και μη-ρυθμισμένων δημοσίων μονοπωλίων. Αυτό λοιπόν το εμπειρικό εύρημα οδήγησε τους συντάκτες της μελέτης να υποθέσουν, ότι στόχος των ρυθμιστικών αρχών δεν αποτελεί η βελτιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας, αλλά η εξυπηρέτηση

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

των συμφερόντων των παραγωγών.

Με άλλα λόγια, το νέο θεσμικό περιβάλλον που προκύπτει μετά την περάτωση μίας διαδικασίας ιδιωτικοποίησης είναι δυνατόν να διέπεται από ασαφείς κανόνες, νέους δημόσιους οργανισμούς που πιθανώς να έχουν συγκρουόμενα συμφέροντα σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες, και μία εν γένει έλλειψη εμπειρίας σχετικά με την εφαρμογή αυτών των νέων κανόνων. Σε αρκετές δε περιπτώσεις, οι μεταρρυθμίσεις δημοσίων οργανισμών έλαβαν χώρα σε ένα περιβάλλον χαρακτηριζόμενο από ελλιπές ρυθμιστικό πλαίσιο (World Bank, Inter-American Development Bank, 2005:31-32). Έτσι προετοιμάζεται το έδαφος για την ανάπτυξη καιροσκοπικής συμπεριφοράς και από την πλευρά των ρυθμιζόμενων επιχειρήσεων, οι οποίες μπορεί να «αιχμαλωτίσουν» τη μεταρρύθμιση προς ίδιον όφελός τους, και από την πλευρά των πολιτικών (ή της πολιτικής ελίτ), οι οποίοι μπορεί να κάνουν κακή χρήση των δυνάμεων της ρυθμιστικής αρχής, προκειμένου να εξυπηρετήσουν δικούς τους σκοπούς.

Ωστόσο, δεν είναι μόνο οι επιχειρήσεις που ενδεχομένως να «αιχμαλωτίσουν» τις ρυθμιστικές αρχές (η θέση δηλαδή του Stigler (1971)), αλλά υπάρχουν και άλλες κοινωνικές ομάδες που μπορεί και αυτές να υιοθετήσουν μία τέτοια συμπεριφορά. Για παράδειγμα, είναι πιθανόν τα εργατικά συνδικάτα που ωφελούνται από διαιώνιση του παλαιού καθεστώτος λειτουργίας μιας δημόσιας επιχείρησης, να ασκήσουν πίεση στις ρυθμιστικές αρχές, όταν αυτές θελήσουν να εισαγάγουν μεταρρυθμίσεις, οι οποίες από τη μία θα θίγουν τα εδραιωμένα συμφέροντα συντεχνιών, από την άλλη όμως θα ωφελήσουν το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας. Αυτό εξηγεί και το κύμα κατά των ιδιωτικοποιήσεων που επικρατεί σε όλο τον κόσμο.

Ένα εξίσου σημαντικό θέμα (σχετικά με τη ρυθμιστική ομηρία) είναι η ομοιογένεια των παραπάνω ομάδων ενδιαφέροντος. Στην περίπτωση ρύθμισης δημοσίων μονοπωλίων αυτές οι ομάδες πίεσης είναι πολύ ετερογενείς. Από τη μία, στους κλάδους που δραστηριοποιούνται δημόσιες επιχειρήσεις δεν υπάρχουν πολλοί ανταγωνιστές, ακόμη και σε διεθνές επίπεδο, και ως εκ τούτου,

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

είναι λογικό οι κατά τις προαναφερθείσες συνθήκες εποπτευόμενες επιχειρήσεις να έχουν ένα ιδιαίτερο κίνητρο, προκειμένου να επηρεάσουν τις εποπτεύουσες ρυθμιστικές αρχές. Από την άλλη, οι καταναλωτές αντιμετωπίζουν συνήθως σημαντικά προβλήματα οργάνωσης σε μια ενιαία ομάδα ενδιαφέροντος. Εν μέρει, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι ίδιοι οι καταναλωτές δεν αποτελούν μία ομοιογενή ομάδα, αλλά πολλές. Για παράδειγμα καταναλωτές που είναι φτωχοί και πλούσιοι, κάτοικοι αστικών ή παραμεθωρίων περιοχών κτλ με αποτέλεσμα, όπως είναι αναμενόμενο, διαφορετικά, και σε ορισμένες περιπτώσεις αντικρουόμενα συμφέροντα.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε λοιπόν ότι η *ρυθμιστική ομηρία* και η σχετιζόμενη με τη ρύθμιση μιας νέας αγοράς πολιτική καιροσκοπία αποτελούν το κόστος μιας διαδικασίας ιδιωτικοποίησης ενός δημόσιου οργανισμού, και υπονομεύουν βέβαια την επιτυχία της (Estache and Martimort (1999)). Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να λειτουργήσουν εξισορροπώντας τα συμφέροντα πολλών ομάδων ενδιαφέροντος, όπως είναι για παράδειγμα, οι καταναλωτές, τα εργατικά συνδικάτα, η πολιτική ηγεσία, οι τράπεζες, πιθανοί εγχώριοι ανταγωνιστές, οι ξένες κυβερνήσεις κ.α., και με πρώτη βέβαια ομάδα ενδιαφέροντος την εποπτευόμενη επιχείρηση.

1.3 ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Ένα Κράτος έχει στη διάθεσή του διάφορα μέσα προκειμένου να προβεί σε μία, ζητούμενη από μεγάλο μέρος της κοινωνίας, αναδιανομή εισοδήματος. Τέτοια παραδοσιακά μέσα είναι βεβαίως οι διάφορες **μεταβιβαστικές πληρωμές** (για παράδειγμα τα επιδόματα ανεργίας, και το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης), ο **καθορισμός των τιμών** (για παράδειγμα τιμές στήριξης για τους παραγωγούς συγκεκριμένων γεωργικών προϊόντων), και οι **φόροι**.

Ωστόσο θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχουν και «μη παραδοσιακά» μέσα αναδιανομής του εισοδήματος. Πράγματι, όπως επισημαίνουν οι Alesina et al.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

(2001), το Κράτος μπορεί να εξασφαλίσει, ή να ενισχύσει, το εισόδημα για συγκεκριμένες ομάδες ατόμων ή για συγκεκριμένες περιοχές, οι οποίες ενδεχομένως να πλήττονται από υψηλά ποσοστά ανεργίας (ή να αποτελούν σημαίνον κομμάτι του εκλογικού σώματος), μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στο δημόσιο τομέα. Με άλλα λόγια, το Κράτος παράγει, μέσω των θέσεων εργασίας που δημιουργεί, «δημόσια αγαθά και υπηρεσίες», τα οποία βεβαίως δεν τα έχει ανάγκη το σύνολο της κοινωνίας, αλλά συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Δηλαδή το Κράτος επιλέγει να κάνει, κατά πάσα πιθανότητα παρά τη βούληση του μεγαλύτερου μέρους της κοινωνίας, επιλεκτική αναδιανομή εισοδήματος υπέρ συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων.

Ο λόγος για τον οποίο μια Κυβέρνηση ενδέχεται να επιλέξει το συγκεκριμένο τρόπο αναδιανομής του εισοδήματος, έχει να κάνει με το γεγονός ότι όλα τα δημόσια έργα (σε αυτά βεβαίως περιλαμβάνονται όλες οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες του Κράτους, από την απλή σύσταση ενός ερευνητικού ιδρύματος μέχρι τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων), λόγω της ασύμμετρης πληροφόρησης (το εκλογικό σώμα δεν έχει επαρκή πληροφόρηση αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των υπό εκτέλεση δημοσίων έργων), αποτελούν ένα κεκαλυμμένο τρόπο μεταφοράς πόρων (στην καλύτερη των περιπτώσεων από τις υψηλές ή μεσαίες εισοδηματικές τάξεις προς τις χαμηλότερες), στον οποίο συνήθως δεν αντιτίθεται το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας, εν αντιθέσει βέβαια προς ένα ρητό σχέδιο αναδιανομής εισοδήματος μέσω της φορολογικής πολιτικής. Με άλλα λόγια, το Κράτος δια της διογκωμένης γραφειοκρατίας που δημιουργεί, λαμβάνει την πολιτική υποστήριξη προκειμένου να αναδιανείμει εισόδημα και προς τις (ως οφείλει) κοινωνικές ομάδες που έχουν πραγματικά ανάγκη, αλλά και (στις περισσότερες περιπτώσεις) προς επιλεγμένες κοινωνικές ομάδες που αποφέρουν (μεγιστοποιούν δηλαδή) πολιτικά οφέλη.

Σε μία μελέτη για την Αμερική, οι Alesina et al. (2000) διαπίστωσαν ότι στις αμερικανικές πόλεις το Κράτος δημιουργεί θέσεις εργασίας, προκειμένου να εκπληρώσει αναδιανεμητικούς σκοπούς, μεταφέροντας εισόδημα και προς

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

προβληματικές κοινωνικές ομάδες, αλλά και πολιτικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες.

Στη μελέτη τους οι Alesina et al. (2001) διαπίστωσαν ότι, περίπου το μισό της δημόσιας δαπάνης του Ιταλικού κράτους για μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων της Νότιας Ιταλίας μπορεί να θεωρηθεί ως ένας είδος «επιχορήγησης» (ή μεταβιβαστικής πληρωμής) χορηγούμενης από τον Ιταλικό Βορρά. Κατά τους συγγραφείς, το φαινόμενο αυτό οφείλεται σε ένα συνδυασμό του μεγέθους δημόσιας απασχόλησης και πρόσθετης αμοιβής για τους δημόσιους υπαλλήλους σε σχέση με άλλους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα. Αυτή η συμπεριφορά του Ιταλικού Κράτους έχει όχι μόνο οικονομικές, αλλά και κοινωνικές επιπτώσεις, καθώς παρατηρείται στη Νότιο Ιταλία, λόγω της ελκυστικότητας που έχουν οι θέσεις εργασίας στο δημόσιο, μία τάση των ατόμων να προσαρμόζουν τις εκπαιδευτικές τους επιλογές και την εν γένει συμπεριφορά τους, προς τα απαιτούμενα για εύρεση εργασίας στο δημόσιο τομέα. Επίσης, κανείς από αυτούς δεν επιθυμεί, εκτός και αν αναγκαστεί, να αναζητήσει εργασία στον ιδιωτικό τομέα, γεγονός που δημιουργεί μια σχετική ακαμψία στη συμπεριφορά των εργαζόμενων.

Αυτός δε ο τρόπος μεταφοράς εισοδήματος απαντά σε περιοχές με υψηλή εισοδηματική ανισότητα. Για παράδειγμα, οι Alesina et al. (2000) αναφέρουν ότι το 1992 στην, ιδιαίτερα χαρακτηριζόμενη από εισοδηματική ανισότητα, Ουάσιγκτον 1 στους 13 κατοίκους της ήταν δημόσιος υπάλληλος. Το ίδιο και στην Κένυα, στη δεκαετία του '90 οι δημόσιοι υπάλληλοι, που απασχολούνταν στα 21 Υπουργεία και στις τουλάχιστον 93 διαφορετικές δημόσιες επιχειρήσεις, αποτελούσαν το ήμισυ της συνολικής μισθωτής απασχόλησης στη χώρα. Αλλά και στη μελέτη των προαναφερθέντων συγγραφέων για τις Αμερικανικές πόλεις, τεκμηριώθηκε μια σχέση μεταξύ του επιπέδου της εισοδηματικής ανισότητας (ανεξαρτήτως του μέτρου καταγραφής της, δηλαδή είτε από τον συντελεστή Gini, είτε από το λόγο του μέσου προς το διάμεσο οικογενειακό εισόδημα) και του μεγέθους της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα. Επίσης, οι συγγραφείς

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

διαπίστωσαν ότι όσο λιγότερο εθνικά ομοιογενής είναι μία πόλη (δηλαδή όσες περισσότερες εθνοτικές ομάδες κατοικούν σε αυτή), τόσο μεγαλύτερη είναι η δημόσια απασχόληση, η οποία, κατά τους προαναφερθέντες μελετητές, ενδεχομένως να αποτελεί ένα είδος «μεταβιβαστικής πληρωμής» προς τις διάφορες εθνοτικές ομάδες ενδιαφέροντος.

2 ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο είδαμε ότι η εμπλοκή του Κράτους στην οικονομία μπορεί να δικαιολογηθεί όταν οι αγορές αποτυγχάνουν, με κάποιο τρόπο, να αφιερώσουν τον απαραίτητο αριθμό παραγωγικών πόρων για την παραγωγή ενός προϊόντος, το οποίο η κοινωνία θεωρεί σημαντικό. Πράγματι μερικοί υποστηρίζουν (βλέπε Briggs (1961)) ότι το Κράτος οφείλει να ενεργεί ως «Κράτος Πρόνοιας» παρεμβαίνοντας στην οικονομία της αγοράς, προκειμένου να τροποποιήσει συγκεκριμένα αποτελέσματά της. Με άλλα λόγια, η αποτυχία των αγορών σε ορισμένες περιπτώσεις δικαιολογεί τη δημόσια ιδιοκτησία παραγωγικών πόρων.

Κατόπιν, η ιδιωτικοποίηση (δηλαδή η μετακίνηση των παραγωγικών πόρων από την κατοχή του δημοσίου τομέα προς την κατοχή του ιδιωτικού) δικαιολογείται όταν έχουμε «αποτυχίες» της κρατικής ιδιοκτησίας. Σε μια λοιπόν θεωρητική συζήτηση για τις ιδιωτικοποιήσεις, θα πρέπει να δούμε κατά πόσον είναι αποτελεσματική η δημόσια ιδιοκτησία παραγωγικών πόρων, και σημαντικότερο, κατά πόσον η αλλαγή ιδιοκτησίας αυτών, από το δημόσιο τομέα προς τον ιδιωτικό αυξάνει την αποτελεσματικότητα.

2.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Κατά τον Shleifer (1999) τα δημόσια μονοπώλια δεν αποτελούν την κατάλληλη λύση για την αντιμετώπιση των αποτυχιών της αγοράς. Αυτό ισχύει για αρκετούς λόγους.

Κατ' αρχάς, η δημόσια ιδιοκτησία παραγωγικών μονάδων δημιουργεί προβλήματα στον καθορισμό των στόχων της επιχείρησης. Δηλαδή, ενώ στις ιδιωτικές επιχειρήσεις ένας από τους βασικούς και ξεκάθαρους στόχους είναι αυτός της μεγιστοποίησης του πλούτου των μετόχων, στις δημόσιες επιχειρήσεις - κυβερνήσεις οι στόχοι μπορεί να διαφοροποιούνται από την επίτευξη του

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

κέρδους ή τη μεγιστοποίηση του πλούτου των μετόχων. Είναι δε συχνό το φαινόμενο οι στόχοι των δημοσίων οργανισμών να αλλάζουν, ανάλογα με την πολιτική προέλευση και τις προτεραιότητες της εκάστοτε Κυβέρνησης. Αυτή λοιπόν η έλλειψη αξιόπιστης δέσμευσης από πλευράς του Κράτους για τους στόχους των δημοσίων επιχειρήσεων μπορεί να μειώσει σημαντικά την αποδοτικότητά τους.

Αλλά ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία ένα Κράτος θέσει ως στόχο των δημόσιων οργανισμών τη μεγιστοποίηση του κέρδους, είναι δύσκολο, λόγω του μεγέθους και της διασποράς τους, για τους μετόχους τους, δηλαδή για τους φορολογούμενους πολίτες, να συντάξουν για τη διοίκηση των συγκεκριμένων οργανισμών ένα πλέγμα κινήτρων, προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος (Shleifer (1999)). Με άλλα λόγια, λόγω της αδυναμίας από πλευράς των μετόχων ενός δημοσίου οργανισμού να θέσουν τους κατάλληλους εποπτικούς μηχανισμούς για τον έλεγχο της διοίκησης του, και λόγω της δυνατότητας των μετόχων μιας μη-δημόσιας επιχείρησης να πράξουν το παραπάνω, δικαιολογείται η ιδιωτικοποίηση του δημόσιου οργανισμού.

Ένας ακόμη λόγος που οδηγεί μία δημόσια επιχείρηση σε αναποτελεσματική λειτουργία, αποτελεί το γεγονός ότι ο βασικός χρηματοδότης της, δηλαδή το Κράτος, είναι απίθανο να αφήσει μια μεγάλη δημόσια επιχείρηση να χρεοκοπήσει. Κατά συνέπεια, ένας δημόσιος οργανισμός δεν χρειάζεται την πειθαρχία που επιβάλλεται στις εταιρίες του ιδιωτικού τομέα από τις κεφαλαιαγορές. Αλλά ακόμη και εάν μία Κυβέρνηση προσπαθήσει να επιβάλλει την πειθαρχία που επιβάλλουν οι κεφαλαιαγορές, τότε είναι πολύ πιθανόν το εγχείρημά της να μην έχει επιτυχή έκβαση.

2.2 ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Η ταχύτητα με την οποία θα ιδιωτικοποιηθεί μία δημόσια επιχείρηση σχετίζεται άμεσα με τα οφέλη των πολιτικών ή των συγγενών, τα οποία θα μπορούσαν να αποκομίσουν από αυτή την ιδιωτικοποίηση, προκειμένου να αντισταθμιστούν οι

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

απώλειες τους, δηλαδή τα προνόμια που απολάμβαναν όταν η επιχείρηση λειτουργούσε υπό κρατικό έλεγχο. Ομοίως και οι διάφορες ομάδες ενδιαφέροντος ή οι εκλογικές περιφέρειες, ανάλογα με το μέγεθος της πολιτικής επιρροής που είναι σε θέση να ασκήσουν, μπορούν να επηρεάσουν τις εξελίξεις μίας ιδιωτικοποίησης.

Πίνακας 2-1: Οι Ομάδες Ενδιαφέροντος σε μια Ιδιωτικοποίηση

ΟΜΑΔΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ / ΟΦΕΛΗ
Πολιτικό Σύστημα	Απώλεια εκπροσώπησης στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας
Εργαζόμενοι και Διοίκηση ΔΕΚΟ	Κίνδυνος απώλειας θέσης εργασίας και μείωσης του εισοδήματος μετά την αναδιάρθρωση και ιδιωτικοποίηση της επιχείρησης
Εργατικά Συνδικάτα, Θρησκευτικοί Ηγέτες	Συνήθως αυτές οι ομάδες είναι αντίθετες με την ιδέα της ιδιωτικοποίησης

Πηγή: Kayizzi-Mugerwa (2002)

2.3 ΤΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Σε αυτή την ενότητα θα παραθέσουμε τη θεωρητική ανάλυση των Boycko *et al.* (1996) αναφορικά με την επιλογή ή μη της λύσης της ιδιωτικοποίησης.

Θεωρούμε ότι μία επιχείρηση (είτε δημόσια είτε ιδιωτική), μεταξύ άλλων, επιλέγει τον αριθμό (E) των εργαζομένων που επιθυμεί να απασχολήσει, καθώς και το ύψος της μισθολογικής δαπάνης της, δηλαδή το γινόμενο των αποδοχών (W) του εργατικού δυναμικού της και του μεγέθους αυτού (E). Η εν λόγω δαπάνη μπορεί να είναι L , δηλαδή διαμορφωμένη σε ένα επίπεδο που θεωρείται ικανοποιητικό από πλευράς εταιρικής κερδοφορίας, ή μπορεί να είναι υψηλότερη $H > L$, αντανακλώντας είτε ένα υπεράριθμο προσωπικό είτε υπέρ το δέον υψηλές αποδοχές των εργαζομένων.

Η ιδιοκτησία της επιχείρησης ανήκει σε δύο ομάδες. Πρώτον στον ιδιωτικό τομέα, δηλαδή στους μετόχους της επιχείρησης, οι οποίοι κατέχουν ένα ποσοστό

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

α , και δεύτερον στο Κράτος, το οποίο διατηρεί στην κατοχή του το υπόλοιπο $1-\alpha$ της επιχείρησης. Βεβαίως σε μια δημόσια επιχείρηση το ποσοστό του ιδιωτικού τομέα είναι κοντά στο μηδέν, ενώ αντίθετα σε μια ιδιωτική επιχείρηση το παραπάνω ποσοστό βρίσκεται πλησίον της μονάδας.

Αμφότεροι ο ιδιωτικός τομέας (μέτοχοι) και το Κράτος έχουν εκπροσώπους. Οι μεν μέτοχοι αντιπροσωπεύονται από τη διοίκηση της εταιρείας, το δε Κράτος από το πολιτικό σύστημα. Η απόφαση για το ύψος της μισθολογικής δαπάνης μπορεί να ληφθεί είτε από τον ιδιωτικό τομέα είτε από το πολιτικό σύστημα, το οποίο επιθυμεί αυτή η δαπάνη να είναι όσο το δυνατόν υψηλότερη, προφανώς για ψηφοθηρικούς λόγους. Συγκεκριμένα, το πολιτικό σύστημα επιθυμεί το ύψος της μισθολογικής δαπάνης να είναι H , καθώς σε αυτό το επίπεδο το οριακό όφελος (q) είναι μεγαλύτερο από το οριακό κόστος $m 1-\alpha$, όπου m η οριακή μεταβολή των εταιρικών κερδών που επιφέρει μία (υπέρ το δέον) αύξηση της μισθολογικής δαπάνης.

Για παράδειγμα ας υποθέσουμε, όπως δείχνει ο Πίνακας 2-2, ότι οι πωλήσεις μιας επιχείρησης ανέρχονται σε 1.000 € και το ύψος της μισθολογικής δαπάνης μπορεί να είναι είτε 500 € (αυτό δηλαδή που επιθυμεί ο ιδιωτικός τομέας), είτε 700 € (το ύψος που επιθυμεί το πολιτικό σύστημα). Εάν τελικά το πολιτικό σύστημα επιβάλει το ύψος των 700€ ως μισθολογική δαπάνη, δηλαδή καταφέρει να αυξήσει τη μισθολογική δαπάνη (λόγω της αύξησης των χαριστικών προσλήψεων) κατά 200€ (=700€ -500 €), τότε τα κέρδη της επιχείρησης θα μειωθούν κατά 200€, από 500€ σε 300€ (δηλαδή $m = -200/200 = -1$). Δοθέντος ότι το δημόσιο ελέγχει το 90% της επιχείρησης, αυτό σημαίνει ότι η πολιτική των προσλήψεων θα οδηγήσει σε μείωση των δημοσίων εσόδων κατά 180€ (=200€× 0,9). Οπότε το οριακό κόστος της απόφασης για αύξηση των μισθολογικών δαπανών θα είναι -0,9€ (= -180/200).

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Πίνακας 2-2: Το Κόστος των Χαραριστικών Προσλήψεων για τα Δημόσια Έσοδα

	ΣΕΝΑΡΙΑ		Μεταβολή
	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ (Επιλέγεται από το Δημόσιο Τομέα)	ΜΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ (Επιλέγεται από το Δημόσιο Τομέα)	
ΠΩΛΗΣΕΙΣ	1.000,00	1.000,00	
Μισθολογική Δαπάνη	500,00	700,00	200
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	500,00	300,00	-200
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	50,00	30,00	-20
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	450,00	270,00	-180

Το ζητούμενο είναι ποιος ελέγχει το ύψος των προσλήψεων (E) στην επιχείρηση. Ιδιωτικοποίηση σημαίνει είτε ότι ο έλεγχος των προσλήψεων προσωπικού (δηλαδή η επιλογή του ύψους της απασχόλησης) περνάει στη δικαιοδοσία του ιδιωτικού τομέα είτε ότι το Κράτος πουλάει ένα μέρος του ποσοστού που ελέγχει στην επιχείρηση στον ιδιωτικό τομέα (Boysko *et al.*, 1996).

Στην πρώτη περίπτωση, ο ιδιωτικός τομέας θα επιλέξει το επίπεδο της μισθολογικής δαπάνης να είναι L (και όχι H όπως ήταν πριν την ιδιωτικοποίηση). Το πολιτικό σύστημα όμως, το οποίο δεν επιθυμεί μείωση της μισθολογικής δαπάνης, αποφασίζει να παράσχει στην επιχείρηση μία επιδότηση t προκειμένου να διατηρήσει τη μισθολογική δαπάνη σταθερή στα προηγούμενα επίπεδα. Ωστόσο, λόγω του ποσοστού συμμετοχής του κράτους στην επιχείρηση, θα λάβει πίσω το $1-\alpha$ της επιδότησης, δηλαδή η καθαρή επιδότηση είναι $t\alpha$.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Στον Πίνακα 2-3 βλέπουμε ότι η επιδότηση των 200€ που δίνει το κράτος για τη διατήρηση της μισθολογικής δαπάνης στα €700, έχει ως αποτέλεσμα τα κέρδη του να αυξηθούν κατά 180€, οπότε το πραγματικό κόστος της επιδότησης είναι 20€ και όχι 200€

Πίνακας 2-3: Το Κόστος Διατήρησης Προβληματικών Δημοσίων Επιχειρήσεων

	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ	Μεταβολή
ΠΩΛΗΣΕΙΣ	1.000,00€	1.000,00€	
- Μισθολογική Δαπάνη	700,00	700,00	
+ Επιδοτήσεις		200,00	200
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	300,00€	500,00€	
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	30,00€ (=10% × 300€)	50,00€ (=10% × 500€)	20
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	270,00€ (=90% × 300€)	450,00€ (=90% × 500€)	180

Βεβαίως, οι επιδοτήσεις θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν είτε μέσω της αύξησης της φορολόγησης είτε μέσω της ανόδου του πληθωρισμού.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η συνάρτηση χρησιμότητας του πολιτικού συστήματος U_p θα έχει ως εξής:

$$U_p = qE - m(1 - \alpha)E - kat \quad 2.1$$

Ενώ η συνάρτηση χρησιμότητας του ιδιωτικού τομέα θα είναι:

$$U_m = \alpha t - qE \quad 2.2$$

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

όπου

E : Το ύψος της απασχόλησης στη Δημόσια Επιχείρηση

$1-\alpha$: Το ποσοστό της δημόσιας επιχείρησης που ελέγχει το Δημόσιο

α : Το ποσοστό της δημόσιας επιχείρησης που ελέγχουν οι ιδιώτες

m : Η οριακή μεταβολή των κερδών της δημόσιας επιχείρησης που επιφέρει μία αύξηση της μισθολογικής δαπάνης του δημόσιου οργανισμού.

$m 1-\alpha$: Το οριακό κόστος (ως προς την μείωση των εσόδων του Δημοσίου που αντλεί από τα κέρδη της δημόσιας επιχείρησης) της αύξησης της μισθολογικής δαπάνης του δημόσιου οργανισμού

q : Το οριακό όφελος της αύξησης της μισθολογικής δαπάνης του δημόσιου οργανισμού

t : Το ύψος της επιδότησης προκειμένου να διατηρηθεί η μισθολογική δαπάνη σταθερή στα προηγούμενα επίπεδα.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

3 ΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι δημόσιες επιχειρήσεις στην Ελλάδα παρουσιάζουν πολύ αρνητικά οικονομικά αποτελέσματα, επιβαρύνοντας τους φορολογούμενους πολίτες.

Όπως βλέπουμε από τον Πίνακα 3-1, το 2006 το έλλειμμα των σαράντα οκτώ δημοσίων επιχειρήσεων (ΔΕΚΟ) ανήλθε σε €1.141,5 εκατ., δηλαδή στο 0,53% του ΑΕΠ, ενώ 2 έτη αργότερα το έλλειμμα των, πενήντα δύο, αυτή τη φορά, δημοσίων επιχειρήσεων αυξήθηκε στα €1.678,70 εκατ., δηλαδή στο 0,70% του ΑΕΠ, καταγράφοντας άνοδο της τάξεως του 47,06%. Οι επενδύσεις των ΔΕΚΟ για το έτος 2006 ανήλθαν στα €1.003 εκατ., και αφορούσαν κυρίως προγράμματα στους τομείς των σιδηροδρομικών μεταφορών και των αστικών συγκοινωνιών, ενώ το 2008 οι επενδύσεις ανήλθαν στα €1.111,91 εκατ. Οι συνολικές δανειακές ανάγκες των ΔΕΚΟ (δηλαδή το έλλειμμα, οι επενδύσεις και κάποιες λοιπές ανάγκες) για το έτος 2006 διαμορφώθηκαν σε €2.323,1 εκατ., ενώ το 2008 αυξήθηκαν κατά 29,95% στα €3.018,84 εκατ.

Πίνακας 3-1: Τα Αποτελέσματα των Δημοσίων Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας το 2006 και 2008

Ποσά σε €εκατ.	2006	2008
Οικονομικό Αποτέλεσμα ΔΕΚΟ	-1.141,5 (0,53% ΑΕΠ)	-1.678,7 (0,70% ΑΕΠ)
Επενδύσεις ΔΕΚΟ	1.003,83	1.111,91
Συνολικές Δανειακές Ανάγκες	2.323,11	3.018,84

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών (2008 και 2010) και επεξεργασία των στοιχείων από τη συγγραφέα

Αξίζει να σημειώσουμε ότι περίπου το 60% αυτών των τεραστίων ελλειμμάτων οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στον ΟΣΕ. Πράγματι, το 2006 το έλλειμμα του ΟΣΕ ύψους €690,49 εκατ. αντιστοιχούσε στο 60,49% των συνολικών

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ελλειμμάτων των 48 ΔΕΚΟ τη χρονιά εκείνη, ενώ το 2008 το έλλειμμα του ΟΣΕ (€601,09 εκατ.), της ΤΡΑΙΝΟΣΕ (€229,86εκατ.) και του ΕΔΙΣΥ (€176,57εκατ) αντιστοιχούσαν στο 60% των συνολικών ελλειμμάτων των ΔΕΚΟ εκείνο το έτος (Πίνακας 3-2) .(Ο Εθνικός Διαχειριστής Σιδηροδρομικών Υποδομών (ΕΔΙΣΥ) ΑΕ αποτελεί, από τον Ιανουάριο του 2009, θυγατρική του ΟΣΕ με στόχο τη μηχανογράφηση του συστήματος εντολών και προμηθειών υλικού της διεύθυνσης του Γραφείου Παγίας).

Πίνακας 3-2: Οι 5 πιο Ζημιογόνες Δημόσιες Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας το 2006 και 2008

2006			2008		
Δημόσια Επιχείρηση	Οικονομικό Αποτέλεσμα (σε εκατ. ευρώ)	Ποσοστό	Δημόσια Επιχείρηση	Οικονομικό Αποτέλεσμα (σε εκατ. ευρώ)	Ποσοστό
ΟΣΕ	-690,49	60,49%	ΟΣΕ	-601,09	35,81%
ΕΘΕΛ	-215,68	18,89%	ΕΘΕΛ	-286,32	17,06%
ΕΑΣ	-105,7	9,26%	ΤΡΑΙΝΟΣΕ	-229,86	13,69%
ΗΣΑΠ	-72,68	6,37%	ΕΔΙΣΥ	-176,57	10,52%
ΗΛΠΑΠ	-55,75	4,88%	ΕΑΣ	-125,32	7,47%
Σύνολο	-1.141,54		Σύνολο	-1.678,70	

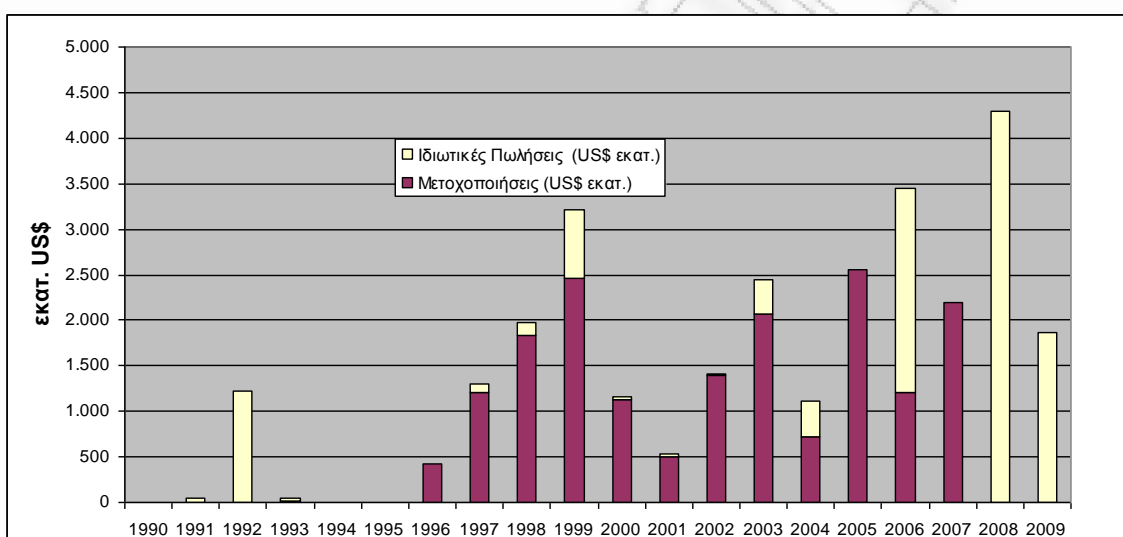
Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών (2008 και 2010) και επεξεργασία των στοιχείων από τη συγγραφέα

Καίτοι, όπως είδαμε οι περισσότερες δημόσιες επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι προβληματικές και ιδιαίτερα αναποτελεσματικές, οι αποκρατικοποιήσεις - ιδιωτικοποιήσεις όχι μόνο δεν είχαν εντατικοποιηθεί τουλάχιστον μέχρι πρότινος, αλλά αντίθετα το 2008 είχαμε 4 δημόσιες επιχειρήσεις περισσότερες σε σχέση με το 2006.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

3.2 ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μεταξύ του 1991 και 2009, στην Ελλάδα έλαβαν χώρα 68 ιδιωτικοποιήσεις συνολικής αξίας US\$29,2 δισ. (Διάγραμμα 3-1). Ωστόσο, το μεγάλο κύμα ιδιωτικοποιήσεων παρουσιάστηκε από το 1996 και εντεύθεν, οπότε και πραγματοποιήθηκαν, σύμφωνα πάντοτε με στοιχεία της *Privatization Barometer* (2010), οι 57 από τις συνολικά 68 ιδιωτικοποιήσεις της περιόδου 1991-2009.

Διάγραμμα 3-1: Οι ιδιωτικοποιήσεις στην Ελλάδα, 1990-2009

Πηγή: Privatization Barometer

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1991-2007 σε σύνολο 63 συναλλαγών, εκ των οποίων οι 37, δηλαδή ποσοστό 58,7%, αφορούσαν δημόσια προσφορά στο χρηματιστήριο, τα έσοδα των ιδιωτικοποιήσεων αυξήθηκαν από \$44,77 εκατ. το 1991 στα \$2,18 δισ. το 2007. Από το 1997, με μόνη εξαίρεση τα έτη 2000 και 2004, τα έσοδα των ιδιωτικοποιήσεων ως ποσοστό των εσόδων του προϋπολογισμού, ήταν μεγαλύτερα στην περίπτωση της Ελλάδος σε σχέση με τις περιπτώσεις των χωρών-μελών της ΕΕ-12.

Οι τηλεπικοινωνίες αποτέλεσαν τον πιο προσοδοφόρο κλάδο, αφού σ' αυτόν αντιστοιχούσε το 31,32% των συνολικών εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις. Το μερίδιο αυτό είναι μεγαλύτερο αυτού που αντιστοιχεί στην ΕΕ-12, αφού ο ΟΤΕ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

υπήρξε μία από τις μεγαλύτερες δημόσιες επιχειρήσεις που ιδιωτικοποιήθηκαν στην Ελλάδα. Επίσης, ένα σημαντικό ποσοστό εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις - το δεύτερο μεγαλύτερο- προήλθε από τους τομείς των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Μάλιστα το μερίδιο των εσόδων από χρηματοοικονομικές υπηρεσίες για την Ελλάδα είναι κατά επτά ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο απ' ότι στην Ευρωζώνη.

Η διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων ξεκίνησε στην Ελλάδα τις αρχές της δεκαετίας του 1990 με την εκλογή δεξιάς κυβέρνησης, μετά την παρέλευση μίας δεκαετίας σοσιαλιστικής διακυβέρνησης.

Οι πρώτες ιδιωτικοποιήσεις χρονολογούνται από το 1991 και το 1992, όταν και είχαμε την πλήρη ιδιωτικοποίηση, Olympic Marine, της Τράπεζας Χίου, και της Elvini (στον Πίνακα A-1 του Παραρτήματος A παρουσιάζουμε αναλυτικά το χρονικό των ιδιωτικοποιήσεων στον Ελλαδικό χώρο από το 1991 μέχρι και το 2009). Ωστόσο, η υλοποίηση αυτού του πρώτου κύματος των ιδιωτικοποιήσεων βρήκε εμπόδια από τα πολιτικά κόμματα και τα Εργατικά Συνδικάτα.

Όπως παρατηρούμε από το παραπάνω σχήμα, η πορεία των Ελληνικών ιδιωτικοποιήσεων ήταν ιδιαίτερος ανοδική την περίοδο 1996-1999. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, μετά από το 1995, όταν η υποψηφιότητα της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση έγινε δεκτή, υπήρξε πίεση στην Ελληνική κυβέρνηση να εφαρμόσει τις απαραίτητες διαρθρωτικές αλλαγές, προκειμένου να ενισχυθεί η πολιτική αξιοπιστία.

Μέχρι το 1999, έγιναν τρία διαδοχικά κύματα ιδιωτικοποιήσεων, και από αυτά αυξήθηκε κατά 5,5% το ΑΕΠ (Stournaras, 1999).

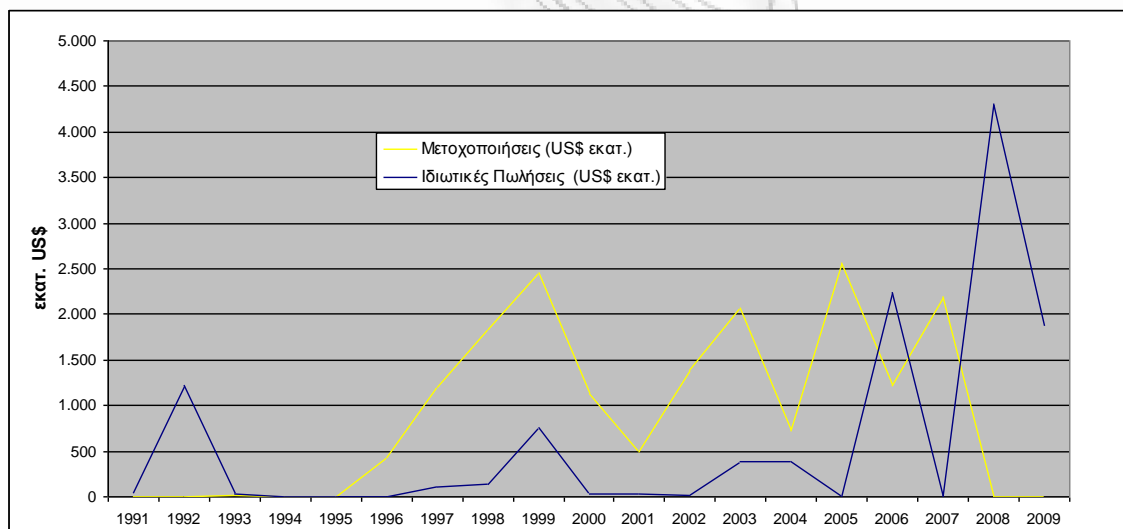
Κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος, ιδιωτικοποιήθηκαν οι τράπεζες, τα duty free shops, ο ΟΤΕ και Το Ελληνικό Χρηματιστήριο της Αθήνας. Το δεύτερο κύμα περιέλαβε το κορινθιακό κανάλι, την ΕΥΔΑΠ και την Ελληνική Βιομηχανία Οχημάτων. Κατά τη διάρκεια του τρίτου κύματος, που άρχισε το 1999,

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ιδιωτικοποιήθηκε η Αγροτική τράπεζα, η Εμπορική τράπεζα, η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία και η ΔΕΗ.

Τα επόμενα δύο έτη, δηλαδή το 2000 και 2001 παρατηρήθηκε μεγάλη πτώση στη δραστηριότητα των μετοχοποιήσεων, ενώ το ενδιαφέρον για αυτές τις ιδιωτικοποιήσεις επανήλθε το 2002, με εξαίρεση το 2004, ενώ το 2008 καταγράφηκε η υψηλότερη αξία των ιδιωτικοποιήσεων (\$4,3 δισ.).

Ως προς τον τρόπο ιδιωτικοποίησης, οι μετοχοποιήσεις παρουσιάζουν σημαντική μεταβλητότητα σε σχέση με τις ιδιωτικές πωλήσεις, η συνολική αξία των οποίων παρουσίασε σημαντική αύξηση μετά το 2005, ενώ το 2006 έφτασαν στη μέγιστη συνολική αξία (\$2,2 δισ.) (Διάγραμμα 3-2).

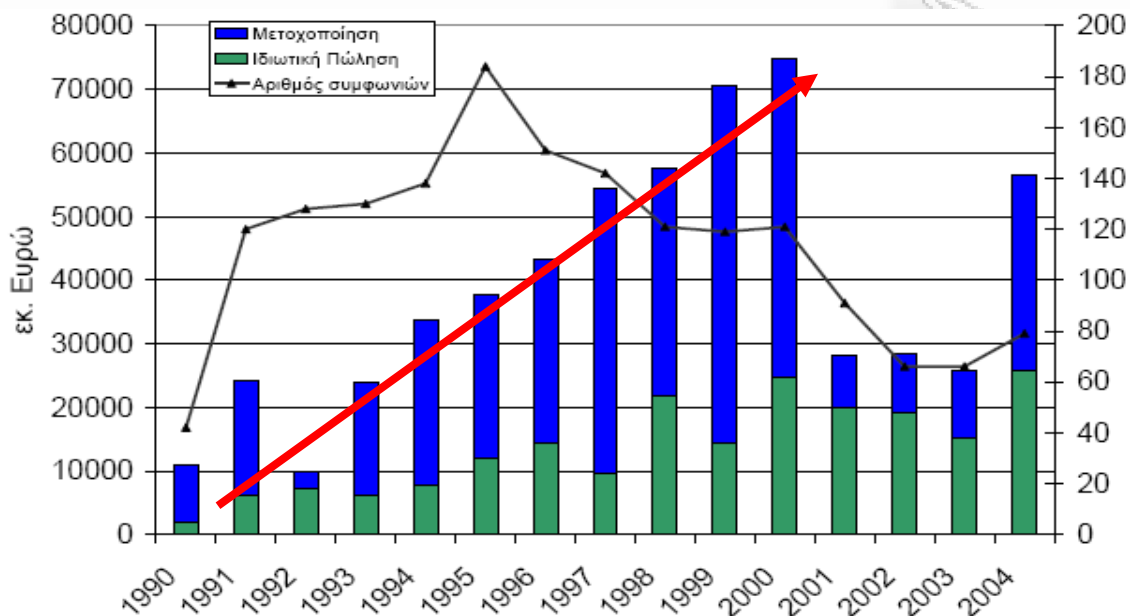

Διάγραμμα 3-2: Η Διάρθρωση των Ιδιωτικοποιήσεων στην Ελλάδα, 1990-2009

Πηγή: Privatization Barometer

Για λόγους σύγκρισης αξίζει να μελετήσουμε την πορεία των Ευρωπαϊκών ιδιωτικοποιήσεων. Όπως φαίνεται από το Διάγραμμα 3-3, κατά τη δεκαετία του '90, η πορεία των Ευρωπαϊκών ιδιωτικοποιήσεων ήταν ανοδική, ενώ μετά το 2000 παρουσιάστηκε μεγάλη πτώση στις δραστηριότητες ιδιωτικοποίησης.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

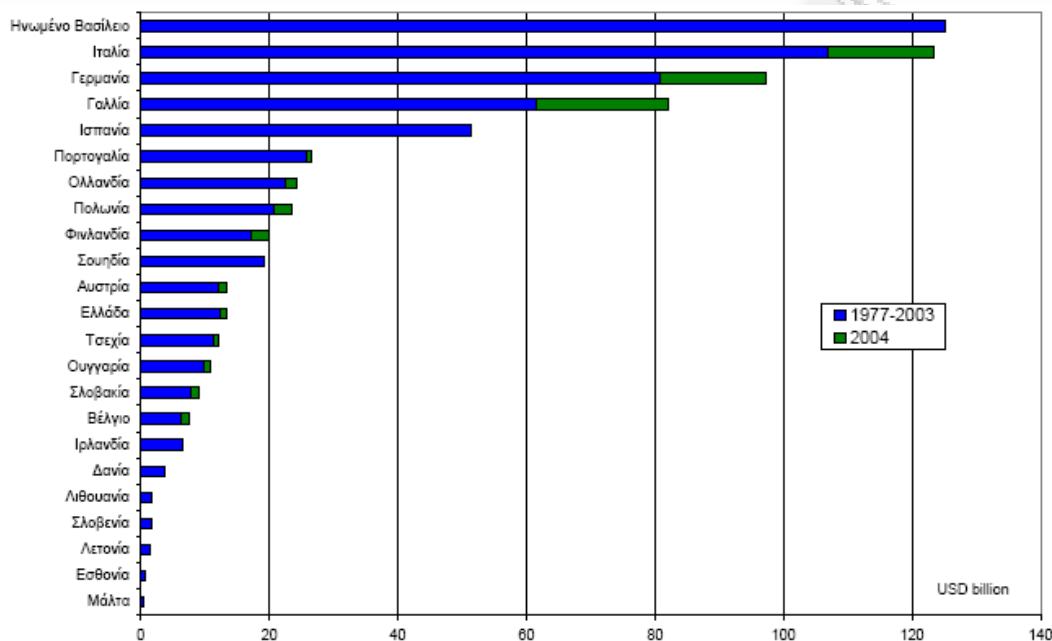

Διάγραμμα 3-3: Έσοδα από τις ιδιωτικοποιήσεις στην Ευρώπη (σε εκατ. δολάρια)

Πηγή: Kantor Capital (2005)

Το ενδιαφέρον στις ιδιωτικοποιήσεις επανήλθε το 2004, αν και όχι στο επίπεδο-ρεκόρ που είχε παρατηρηθεί το 2000. Όπως φαίνεται και από τα δύο προηγούμενα σχήματα, η Ελλάδα δεν ακολούθησε την τάση που παρατηρήθηκε στην Ευρώπη. Για παράδειγμα από το 1977 μέχρι το 2004, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιταλία, στη Γερμανία, και στη Γαλλία οι ιδιωτικοποιήσεις συνεισέφεραν ποσά άνω των \$80 δισ. στα δημόσια ταμεία (Διάγραμμα 3-4). Αυτό οφείλεται μερικά στο μέγεθος του δημόσιου τομέα στις χώρες αυτές, αλλά και στο γεγονός ότι ήταν από τις πρώτες που προχώρησαν στις ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων επιχειρήσεων.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

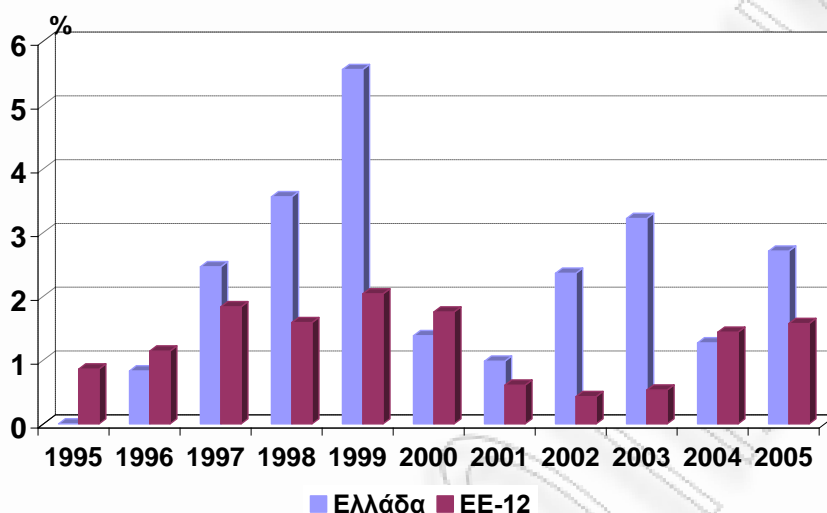

Διάγραμμα 3-4: Ιδιωτικοποιήσεις στην Ευρώπη ανά Χώρα (σε δισ. δολάρια)

Πηγή: Kantor Capital (2005)

Ένα άλλο ενδιαφέρον συγκριτικό στοιχείο ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές ιδιωτικοποιήσεις και στις αντίστοιχες στον Ελλαδικό χώρο, αποτελούν τα έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις ως ποσοστό των συνολικών εσόδων του προϋπολογισμού. Στο Διάγραμμα 3-5 που ακολουθεί, βλέπουμε το ποσοστό αυτό από τις αρχές της δεκαετίας του '90 για την Ελλάδα και την ΕΕ-12.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

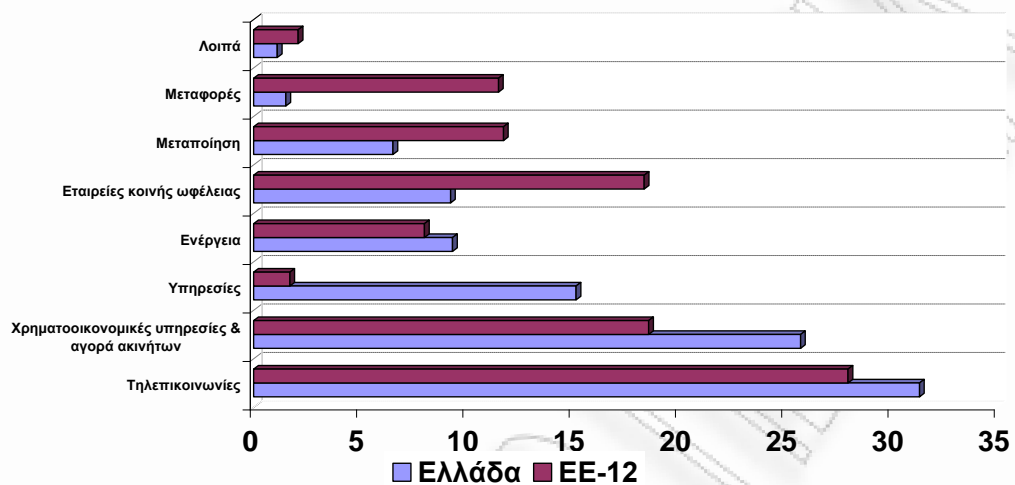

Διάγραμμα 3-5: Έσοδα από Ιδιωτικοποιήσεις ως Ποσοστό των Συνολικών Εσόδων του Προϋπολογισμού
 Πηγή: Σιμιντζή (2006)

Έτσι λοιπόν από το 1997, με μόνη εξαίρεση τα έτη 2000 και 2004, τα έσοδα των ιδιωτικοποιήσεων ως ποσοστό των εσόδων του προϋπολογισμού ήταν μεγαλύτερα στην περίπτωση της Ελλάδας, σε σχέση με τις περιπτώσεις των χωρών-μελών της ΕΕ-12.

Στο επόμενο σχήμα (Διάγραμμα 3-6) παρουσιάζεται το μερίδιο των συνολικών εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις ανά κλάδο, από το 1985 μέχρι και το δεύτερο τρίμηνο του 2006, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν τόσο στην ΕΕ-12 όσο και στην Ελλάδα.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Διάγραμμα 3-6: Μερίδιο Συνολικών Εσόδων από Ιδιωτικοποιήσεις ανά Κλάδο, 1985-2006:Q2

Πηγή: Σιμιντζή (2006)

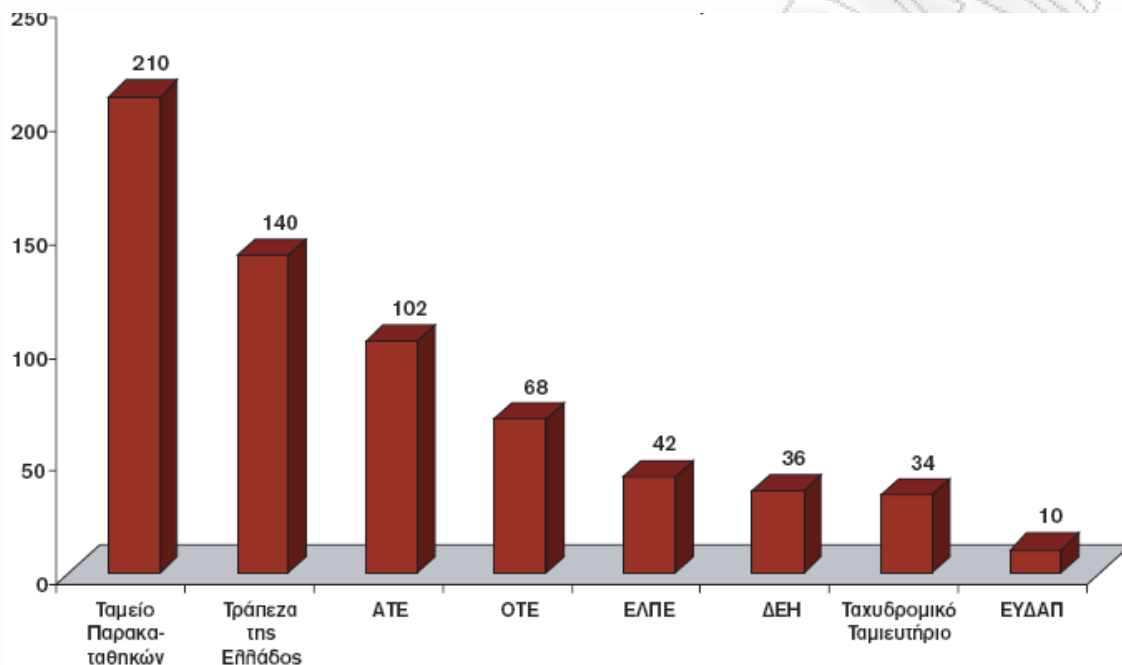
Από το παραπάνω σχήμα είναι σαφές ότι οι *τηλεπικοινωνίες*, δηλαδή η ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ, αποτελούν τον πιο προσοδοφόρο κλάδο, αφού σ' αυτόν αντιστοιχεί το 31,32% των συνολικών εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις. Το μερίδιο αυτό είναι μεγαλύτερο αυτού που αντιστοιχεί στην ΕΕ-12, αφού ο ΟΤΕ αποτελούσε μια από τις μεγαλύτερες δημόσιες επιχειρήσεις που ιδιωτικοποιήθηκαν στην Ελλάδα.

Επίσης, βλέπουμε ότι στην Ελλάδα ένα σημαντικό ποσοστό εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις - το δεύτερο μεγαλύτερο- προήλθε από τους τομείς των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Μάλιστα το μερίδιο των εσόδων από χρηματοοικονομικές υπηρεσίες για την Ελλάδα είναι κατά επτά ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο απ' ότι στην Ευρωζώνη. Συνεπώς, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και ιδιαίτερα οι τράπεζες αποτελούν έναν από τους πιο ανταγωνιστικούς κλάδους της οικονομίας των ευρωπαϊκών κρατών, ο οποίος από πολύ νωρίς άρχισε να ξεφεύγει από τον κρατικό έλεγχο.

Μετά λοιπόν το κύμα ιδιωτικοποιήσεων στην Ελλάδα, το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του Ελληνικού Δημοσίου από τη συμμετοχή του στα κέρδη επιχειρήσεων

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

και οργανισμών προέρχεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, και από την Τράπεζα της Ελλάδος (Διάγραμμα 3-7).

Διάγραμμα 3-7: Η Συμμετοχή του Δημοσίου στα Κέρδη Επιχειρήσεων και Οργανισμών, 2008 (σε εκατ. ευρώ)

Πηγή: Ρούπας (2008)

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

3.3 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σε αυτή την ενότητα θα αναφερθούμε στις σημαντικότερες ιδιωτικοποιήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στον Ελληνικό χώρο από το 1990 μέχρι σήμερα.

Στον Πίνακα 3-3 βλέπουμε ορισμένες επιχειρήσεις παραγωγικών κλάδων, οι οποίες μέσα στην περίοδο 1993 έως 2003 ιδιωτικοποιήθηκαν εξ' ολοκλήρου. Οι περισσότερες από αυτές ανήκοντας στην κατηγορία των λεγόμενων «προβληματικών», και έχοντας περιέλθει στον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (ΟΑΕ), εκποιήθηκαν μεταξύ 1993-1997.

Πίνακας 3-3: Εξ ολοκλήρου Ιδιωτικοποιημένες Επιχειρήσεις
(Ποσοστό % ΜΚ που Ιδιωτικοποιήθηκε 100)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1993-1997	ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1998-2000	ΕΤΟΣ 2003
	Έσοδα (σε εκατ.)	Έσοδα (σε εκατ.)	Έσοδα (σε εκατ.)
ΕΞΟΡΥΞΕΙΣ ΣΚΑΛΙΣΤΙΡΗΣ	5,87		
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΑΡΤΟΥ		5,87	
ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	88,04		
ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ ΝΕΩΡΕΙΟΥ	5,87		
ΠΕΙΡΑΪΚΗ-ΠΑΤΡΑΪΚΗ	8,80		
ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ	105,65		
ΦΙΞ	5,87		
ΧΑΛΙΠΠΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ	11,74		
ΧΡΥΣΩΡΥΧΕΙΑ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ	32,28		
ΑΓΝΟ			12

Πηγή: Μπαλφούσιος (2006)

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Στον Πίνακα Α-2 του Παραρτήματος Α παρουσιάζουμε τις ιδιωτικοποιήσεις (% ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε και έσοδα που απέφερε η ιδιωτικοποίηση) στις οποίες το Δημόσιο κατείχε σημαντικό ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου, και που εκποίησε σταδιακά από το 1990 έως το 2004, φτάνοντας σήμερα να μην έχει καθόλου μερίδιο στο μετοχικό τους κεφάλαιο. Τέτοιες εταιρίες είναι η ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ, η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, η ΔΙΩΡΥΓΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ, τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ και τα ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑ, η OLYMPIC CATERING, οι Τράπεζες ΙΟΝΙΚΗ, ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΚΡΗΤΗΣ, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ, το ΚΑΖΙΝΟ ΠΑΡΝΗΘΑΣ καθώς και το ΧΑΑ.

Στον Πίνακα Α-3 του Παραρτήματος Α παρουσιάζουμε τις ιδιωτικοποιήσεις της περιόδου 1990 έως 2005 επιχειρήσεων και οργανισμών, όπου το κράτος κατέχει ακόμα μερίδιο του μετοχικού τους κεφαλαίου. Σε αυτή λοιπόν την περίοδο ιδιωτικοποιήθηκαν μερικά οι : ΔΕΗ, ΔΕΠΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΕΛΒΟ, ΕΤΒΑ, ΕΤΕ, ΕΥΔΑΘ, ΕΥΔΑΠ, ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΙΔΩΝ, ΟΠΑΠ, ΟΛΠ, ΟΛΘ και ΟΤΕ. Κατά κύριο λόγο αυτές οι επιχειρήσεις ανήκουν στην κατηγορία των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας.

Τέλος, στον Πίνακα 3-4 που ακολουθεί βλέπουμε συγκεντρωτικά τη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στις σημαντικότερες ΔΕΚΟ με στοιχεία μέχρι και για το 2007. Είναι φανερό ότι το Δημόσιο έχει ένα μεγάλο αριθμό συμμετοχών και βεβαίως ιδιοκτησιών, με απόλυτη πλειοψηφία 51% μέχρι 100%, με δεσμευτική ή ισχυρή μειοψηφία του 34% και σε ορισμένες περιπτώσεις με ποσοστό μικρότερο του 34% με συμφωνία μετόχων. Σημαντική διαφοροποίηση στον παρακάτω πίνακα αποτελεί η ιδιωτικοποίηση της Ολυμπιακής Αεροπορίας τον Μάρτιο του 2009, όπου η εταιρία περνά υπό τον έλεγχο της MIG.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Πίνακας 3-4: Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου στις Σημαντικότερες ΔΕΚΟ, 2007

ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΧΑΑ		ΜΗ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΧΑΑ	
Εταιρία	Ποσοστό επί ΜΚ (%)	Εταιρία	Ποσοστό επί ΜΚ (%)
ΑΤΕ	77,31	ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε.	100,00
ΟΛΘ	74,27	ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ	100,00
ΟΛΠ	74,14	ΟΑΣΑ	100,00
ΕΥΑΘ	74,02	ΟΣΕ	100,00
ΕΥΔΑΠ	61,33	ΕΑΒ	99,58
ΔΕΗ	51,12	ΔΕΠΑ	65,00
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	35,49	ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΑΘΗΝΩΝ	55,00
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	34,43		
ΟΠΑΠ	34,00		
ΟΤΕ	28,03		

Πηγή: ΙΝΕ/ΓΕΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (2008)

3.4 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

3.4.1 Η Ιδιωτικοποίηση της ΔΕΗ

Προς το τέλος της δεκαετίας του '90, η ελληνική κυβέρνηση άρχισε τη διαδικασία της ιδιωτικοποίησης της ΔΕΗ. Η ιδιωτικοποίηση επηρεάστηκε από μία αλλαγή του πολιτικού κλίματος μέσα στην Ελλάδα, και οδηγήθηκε εξωτερικά από τους κανόνες για τον ανταγωνισμό οι οποίοι καθορίστηκαν από την ΕΕ. Συγκεκριμένα, με τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς της ΕΕ το 1992, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έγινε αρμόδια για την εναρμόνιση και τη φιλελευθεροποίηση των αγορών σε ολόκληρη την ΕΕ, για την παραγωγή και τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας.

Τα κύρια στάδια της ιδιωτικοποίησης ήταν τα ακόλουθα: Το Νοέμβριο του 2000, η ελληνική κυβέρνηση ανήγγειλε ότι η ΔΕΗ επρόκειτο να ιδιωτικοποιηθεί. Την 1η Ιανουαρίου 2001, η ΔΕΗ μετασχηματίστηκε σε Ε.Π.Ε. (δηλ. σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης) αν και η κυβέρνηση κατείχε κατά 100% τα μερίδια του κεφαλαίου της επιχείρησης. Το Δεκέμβριο του 2001, η ΔΕΗ απαριθμήθηκε, και στις ανταλλαγές αποθεμάτων της Αθήνας και του Λονδίνου. Τον Ιούνιο και τον Ιούλιο του 2002 το 15% των μετοχών της ΔΕΗ πωλήθηκαν. Αυτές οι αλλαγές προκάλεσαν μεγάλη αντίθεση. Υπήρξε ιδιαίτερη αντίσταση από το εργατικό δυναμικό της ΔΕΗ, το οποίο αντιστάθηκε φοβούμενο ότι η ιδιωτικοποίηση θα οδηγήσει σε απολύσεις και σε χειρότερους όρους και για τους υπόλοιπους εργαζόμενους. Σήμερα το Ελληνικό Δημόσιο κατέχει περίπου το 51% της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού.

3.4.2 Η Ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ

Υπήρξαν τέσσερεις φάσεις στη διαδικασία ιδιωτικοποίησης του ΟΤΕ. Το πρώτο βήμα έγινε τον Ιούλιο του 1992 με το νόμο Ν. 2065/1992 για την

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

"Απελευθέρωση της αγοράς τηλεπικοινωνιών" (Σουμέλη, 2000). Το δεύτερο βήμα έγινε τον Αύγουστο του 1993 με την ψήφιση του νόμου Ν. 2167/1993 για την ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ, μέσω της εκχώρησης της διοίκησης και πακέτου μετοχών 35% σε ιδιώτη στρατηγικό επενδυτή, καθώς και με τη διακίνηση του 14% των μετοχών μέσω χρηματιστηρίου (Σουμέλη, 2000). Ωστόσο, αυτός ο νόμος (Ν. 2167/1993) καταργήθηκε χωρίς να εφαρμοστεί στην πράξη μετά από την αντίδραση των συνδικάτων.

Το τρίτο βήμα για τη μετοχοποίηση του ΟΤΕ έγινε το 1996 με το νόμο Ν. 2257/1994, με τον οποίο προβλεπόταν η μετοχοποίηση του 25% του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο Αξιών. Στο πλαίσιο του προαναφερθέντος νόμου έγινε το 1996 η διάθεση του 8% των μετοχών του ΟΤΕ, ενώ το επόμενο έτος έγινε διάθεση του 12% των μετοχών.

Έπειτα, με τροποποίηση του Ν. 2167/1993 έγινε πρόβλεψη για το 49% των μετοχών αντί του 25% και αργότερα έγιναν δύο ακόμη μετοχοποιήσεις, το 1998 15% και η δεύτερη το 1999, όπου μετοχοποιήθηκε το 14%.

Το 2006 ψηφίστηκε τροπολογία με την οποία προσαρμόστηκε ο κανονισμός λειτουργίας του ΟΤΕ στον κανονισμό της Cosmote. Ο τελευταίος διέπεται από σαφή ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, ενώ καταργήθηκε και το κατώτερο ποσοστό του 33,3% που θα έπρεπε να κατέχει το δημόσιο στον ΟΤΕ. Έτσι, έως το Νοέμβριο του 2007 ο όμιλος MIG κατέχοντας το 15% των μετοχών του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος είχε γίνει ο δεύτερος βασικός μέτοχος του ΟΤΕ μετά το Δημόσιο το οποίο κατέχει το 28% (Το Βήμα, 2007)

3.4.3 Η Ιδιωτικοποίηση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου

Η Ελληνική Κυβέρνηση στις 10 Ιουλίου 2007 διέθεσε το 20% του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, μέσω της διαδικασίας της επιταχυνόμενης εγγραφής στο βιβλίο προσφορών (Alpha Bank, 2007). Στο πλαίσιο της έκδοσης, η οποία υπερκαλύφθηκε τρεις φορές, πουλήθηκαν 28,2 εκατ. μετοχές έναντι €18,10 ανά μετοχή (0,56% υψηλότερα από την τιμή κλεισίματος της 9.7.2007), αποφέροντας

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

στο Ελληνικό Δημόσιο το ποσό των € 510,43 εκατ. Σήμερα το Ελληνικό Δημόσιο κατέχει το 34% του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου. Το τελευταίο διάστημα εγχώριοι τραπεζίτες έχουν εκφράσει την πρόθεσή τους να συμμετάσχουν σε μία ενδεχόμενη διεκδίκηση του ελέγχου του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, στην περίπτωση που η κυβέρνηση αποφάσιζε την πώλησή του. Σίγουρο είναι ότι αναμένονται σημαντικές εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα, οι οποίες θα πυροδοτήσουν κύμα εξαγορών και συγχωνεύσεων.

3.4.4 Η Ιδιωτικοποίηση του ΟΛΠ

Η πρώτη ιδιωτικοποίηση του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς πραγματοποιήθηκε το 2001, με αποτέλεσμα το 2007, το ελληνικό δημόσιο να κατέχει το 74,27% του μετοχικού κεφαλαίου του εν λόγω Οργανισμού (INE/ΓΕΣΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, 2008).

Στις 16 Οκτωβρίου 2008 εγκρίθηκε από το ΔΣ της εταιρίας, ενώ στις 25 Νοεμβρίου 2008 υπογράφηκε, η σύμβαση παραχώρησης του ΣΕΜΠΟ Νέου Ικονίου στην κινεζική Cosco Pacific, τον πέμπτο μεγαλύτερο διαχειριστή εμπορικών λιμένων στον κόσμο, η οποία είχε πλειοδοτήσει στο διεθνή διαγωνισμό για την εκμετάλλευση του Σταθμού Εμπορευματοκιβωτίου του ΟΛΠ. Η σύμβαση παραχώρησης θα επιφέρει στο Δημόσιο οφέλη της τάξεως των €4,3 δισ. για την 35χρονη εκμετάλλευση.

Μεταξύ άλλων στα συμφωνηθέντα ανάμεσα στη διοίκηση του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς και της κινεζικής εταιρίας, τα οποία εμπεριέχονται στην υπογραφείσα σύμβαση είναι τα ακόλουθα:

- Η υποχρέωση της Cosco για την ολοκλήρωση των επενδύσεων, ύψους €350εκατ., στην προβλήτα III και προβλήτα II εντός του χρονοδιαγράμματος, το οποίο έχει τεθεί από τη διακήρυξη. Σε διαφορετική περίπτωση θα επιβληθούν ρήτρες. Οι εν λόγω επενδύσεις θα παράσχουν τη δυνατότητα ταυτόχρονης εξυπηρέτησης 6 πλοίων των 10.000 containers.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

- Η τιμολόγηση για τη διακίνηση φορτίων θα γίνεται από την Cosco, αλλά στις ίδιες τιμές που έχει καθορίσει ο ΟΛΠ. Επίσης, η Cosco στο διάστημα της συγκατοίκησης θα ορίσει γενικό διευθυντή, ενώ θα προχωρήσει στη δημιουργία 600 - 650 νέων θέσεων εργασίας, οι 150 των οποίων εκτιμάται ότι θα καλυφθούν από προσωπικό του ΟΛΠ.

3.4.5 Η Ιδιωτικοποίηση της Ολυμπιακής Αεροπορίας

Η Ολυμπιακή Αεροπορία περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο το 1973 από τον Αριστοτέλη Ωνάση. Ωστόσο με τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της ξεκινούν και τα πρώτα οικονομικά προβλήματα. Τα χρέη της εταιρίας, αυξάνονται συνεχώς και η Κυβέρνηση, σε μία προσπάθεια να την επαναφέρει στην κερδοφορία, εφαρμόζει το 1996 σχέδιο εξυγίανσης με παραγραφή των χρεών της, ύψους πολλών δισεκατομμυρίων δραχμών, το οποίο αποτυγχάνει, όπως και όλα τα επόμενα. Το Δεκέμβριο του 2003 το έλλειμμα της Ο.Α. είχε ήδη ξεπεράσει κατά πολύ τις προβλέψεις και η κυβέρνηση προώθησε σχέδιο αναδιάρθρωσης του Ομίλου Ολυμπιακής Αεροπορίας με τη μετονομασία της θυγατρικής εταιρίας «Μακεδονικές Αερογραμμές» σε «Ολυμπιακές Αερογραμμές» και την ανάληψη του πτητικού έργου της Ο.Α. από αυτήν, με παραγραφή των χρεών της. Ένα χρόνο αργότερα η Ελληνική Κυβέρνηση ανακοίνωσε την προκήρυξη διεθνούς διαγωνισμού για την πώληση των Ο.Α. σε ιδιώτη, ο οποίος κατέληξε άγονος. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ερεύνησε τις καταγγελίες αεροπορικών εταιρειών, σχετικά με κρατικές ενισχύσεις που δόθηκαν παράνομα στην Ο.Α. και στις Ο.Α. το χρονικό διάστημα 1994-2004. Η απόφαση ήταν καταδικαστική, και αναγκάζει το ελληνικό κράτος να αναζητήσει από την Ο.Α. 111 εκατ. ευρώ μέσα στους επόμενους μήνες. Για να το πετύχει όμως αυτό, θα πρέπει να κηρύξει πτώχευση και να πουλήσει όλα της τα περιουσιακά στοιχεία. Ενόψει αυτών των προβλημάτων, το Υπουργείο Μεταφορών ανακοίνωσε το Σεπτέμβριο του 2008 ένα σχέδιο για τη δημιουργία μίας νέας εταιρείας, που θα εξαγοράσει το όνομα και το σήμα των Ο.Α., αλλά δεν θα έχει καμία απολύτως σχέση μαζί της. Το

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

σχέδιο αυτό έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Προβλέπει συρρίκνωση του πτητικού έργου της εταιρίας στο 65% του σημερινού και ιδιωτικοποίηση της νέας εταιρίας.

Η εταιρία χωρίσθηκε σε τρία επιμέρους τμήματα (πτητικό έργο, επίγεια εξυπηρέτηση και τεχνική βάση) και προκηρύχθηκε διαγωνισμός για το κάθε τμήμα. Ο διαγωνισμός κηρύχθηκε άγονος και η κυβέρνηση έκανε έκκληση σε Έλληνες επιχειρηματίες. Η πρώτη που ανταποκρίθηκε σε αυτή την έκκληση ήταν η MIG του Ανδρέα Βγενόπουλου. Για τρεις εβδομάδες προχώρησε σε αποκλειστικές διαπραγματεύσεις με το ελληνικό δημόσιο. Μία ημέρα πριν από τη λήξη της περιόδου των 3 εβδομάδων, η Aegean Airlines και η Chrysler Aviation καταθέτουν νέες προσφορές. Αυτές απορρίπτονται η πρώτη για λόγους ανταγωνισμού και η δεύτερη για ζήτημα κεφαλαιακής επάρκειας της εταιρίας. Τελικά, τον Μάρτιο του 2009 η εταιρία περνά υπό τον έλεγχο της MIG. Η οριστική συμφωνία για την εξαγορά της O.A. από την MIG υπογράφηκε στις 23 Μαρτίου 2009, ενώ κανονίστηκε να αναλάβει τον πλήρη έλεγχο της Ολυμπιακής την 1η Οκτωβρίου του ίδιου έτους. Το όνομα της εταιρίας θα αλλάξει την ίδια μέρα σε *Olympic Air*, όπως θα αλλάξει ο λογότυπος, αλλά και οι στολές, με τα δύο τελευταία να προκύπτουν από ψηφοφορία του κοινού. Η εταιρία μπήκε πλέον σε μία νέα φάση με την είσοδο του εκκαθαριστή στην παλιά O.A. και του ιδιώτη επενδυτή στη νέα Ολυμπιακή με νέα ονομασία Olympic Air.

4 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

4.1 Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Αρχικά θα αναφερθούμε στα αποτελέσματα ορισμένων μελετών αναφορικά με την επίδραση που έχει το ιδιοκτησιακό καθεστώς μιας επιχείρησης, δηλαδή εάν ελέγχεται από το κράτος ή από ιδιώτες μετόχους, στην οικονομική της επίδοση, και στη συνέχεια θα παραθέσουμε τα αποτελέσματα κάποιων μελετών σχετικά με την αποτελεσματικότητα της ιδιωτικοποίησης.

4.1.1 Συγκριτική Απόδοση της Ιδιωτικής και της Ανάλογα με το Ιδιοκτησιακό Καθεστώς Επιχείρησης

Οι Boardman και Vining (1989) εξέτασαν την οικονομική επίδοση των 500 μεγαλύτερων μη Αμερικανικών επιχειρήσεων το 1983, τις οποίες ταξινόμησαν βάσει του ιδιοκτησιακού τους καθεστώτος σε δημόσιες, ιδιωτικές, ή επιχειρήσεις μικτού ιδιοκτησιακού καθεστώτος (EMIK). Για την αξιολόγηση αυτών των επιχειρήσεων, οι συγγραφείς χρησιμοποίησαν τέσσερις δείκτες αποδοτικότητας και δύο μετρικές για τη μέτρηση της Χ-αποδοτικότητας. Από τα εμπειρικά αποτελέσματα διαπίστωσαν ότι οι κρατικές και οι μικτής ιδιοκτησίας επιχειρήσεις είχαν σημαντικά χαμηλότερη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Επίσης βρήκαν ότι οι EMIK δεν ήταν περισσότερο αποδοτικές σε σχέση με τις αμιγώς δημόσιες επιχειρήσεις. Κατά συμπέρασμα, η πλήρης ιδιωτικοποίηση αποτελεί το απαιτούμενο για την επίτευξη της αποδοτικότητας.

Τρία χρόνια αργότερα, οι ίδιοι συγγραφείς, οι Vining and Boardman (1992), θέλησαν να εξετάσουν κατά πόσον είναι ο βαθμός ανταγωνισμού της αγοράς στην οποία λειτουργεί μια επιχείρηση και όχι το ιδιοκτησιακό της καθεστώς που επηρεάζει την αποδοτικότητα της. Χρησιμοποιώντας δεδομένα του 1986 προερχόμενα από τις 500 μεγαλύτερες Καναδικές επιχειρήσεις του μη-

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

χρηματοπιστωτικού τομέα (συμπεριλαμβανομένων 12 δημοσίων επιχειρήσεων και 93 μικτού ιδιοκτησιακού καθεστώτος), οι προαναφερθέντες συγγραφείς διαπίστωσαν ότι, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος, το μερίδιο αγοράς, και άλλους παράγοντες, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις ήταν σημαντικά πιο αποδοτικές και αποτελεσματικές από τις δημόσιες και τις μικτού ιδιοκτησιακού καθεστώτος. Κατά συνέπεια, οι συγγραφείς συμπέραναν ότι το ιδιοκτησιακό καθεστώς έχει μια ξεχωριστή επίδραση στην αποδοτικότητα απ' ότι ο ανταγωνισμός.

Οι La Porta *et al.* (2000) χρησιμοποιώντας στοιχεία από 92 χώρες, εξέτασαν κατά πόσον το δημόσιο ιδιοκτησιακό καθεστώς στο τραπεζικό σύστημα μίας χώρας επηρεάζει το βαθμό ανάπτυξης του χρηματοπιστωτικού της συστήματος, την οικονομική της μεγέθυνση και τον ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας. Οι παραπάνω συγγραφείς διαπίστωσαν ότι η παρουσία του δημοσίου στη μετοχική σύνθεση τραπεζικών ιδρυμάτων, η οποία ήταν εκτενής στις φτωχότερες χώρες, ήταν υπεύθυνη για την υστέρηση της ανάπτυξης του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τον περιορισμό της οικονομικής μεγέθυνσης.

4.1.2 Μελέτες για Αποδοτικότητα της Ιδιωτικοποίησης

Οι Megginson *et al.* (1994) συνέκριναν την επίδοση πριν και μετά την ιδιωτικοποίηση 61 επιχειρήσεων προερχομένων από 18 χώρες και 32 διαφορετικές βιομηχανίες, κατά την περίοδο από το 1961-1989. Για την αποτίμηση της εταιρικής επίδοσης, οι παραπάνω συγγραφείς χρησιμοποίησαν το μέσο όρο τριετίας χρηματοοικονομικών δεικτών πριν και μετά την ιδιωτικοποίηση των επιχειρήσεων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μετά την ιδιωτικοποίηση υπήρξε στατιστικά σημαντική αύξηση της παραγωγής των επιχειρήσεων (όπως αυτή καταγράφεται από το ύψος των πραγματικών πωλήσεων), της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας, των κεφαλαιακών επενδύσεων, των διανεμόμενων μερισμάτων, καθώς επίσης και μείωση της μόχλευσης. Επίσης, στη μελέτη δεν τεκμηριώθηκε μείωση της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού των επιχειρήσεων μετά την ιδιωτικοποίηση, αλλά ωστόσο διαπιστώθηκαν

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

σημαντικές αλλαγές στα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων που ιδιωτικοποιήθηκαν.

Οι Petrazzini και Clark (1996) εξέτασαν εάν η απορρύθμιση και η ιδιωτικοποίηση του κλάδου των τηλεπικοινωνιών σε 26 αναπτυσσόμενες χώρες είχαν κάποια επίδραση σε ορισμένες μεταβλητές ενδιαφέροντος, όπως η τηλεφωνική πυκνότητα (δηλαδή ο αριθμός των τηλεφωνικών γραμμών ανά 100 συνδρομητές), οι τιμές, και η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι, αμφότερες η άρση των ρυθμίσεων και η ιδιωτικοποίηση επέφεραν βελτιώσεις στο επίπεδο και την αύξηση της τηλεφωνικής πυκνότητας, αλλά δεν είχαν κάποια συνεπή επίδραση στην ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Επίσης, βρέθηκε ότι η απορρύθμιση οδήγησε σε χαμηλότερες τιμές και αύξηση της απασχόλησης, ενώ η ιδιωτικοποίηση είχε τα αντίθετα αποτελέσματα.

Οι Boubakri και Cosset (1998), χρησιμοποιώντας τις ίδιες μεθόδους ανάλυσης με αυτές των Megginson *et al.* (1994), συνέκριναν την επίδοση 79 επιχειρήσεων από 21 αναπτυσσόμενες χώρες και 32 βιομηχανίες πριν και μετά την ιδιωτικοποίηση, κατά τη διάρκεια της περιόδου 1980-1992. Οι καταγεγραμμένες βελτιώσεις στην επίδοση των επιχειρήσεων ήταν στατιστικά σημαντικές και υψηλότερες από αυτές που βρέθηκαν από τους Megginson *et al.* (1994)

Οι Verbrugge *et al.* (1998) μελέτησαν τις περιπτώσεις 37 τραπεζών, 32 από τις χώρες του ΟΟΣΑ και 5 από τις αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες ιδιωτικοποιήθηκαν, πλήρως ή εν μέρει, μεταξύ των ετών 1981 και 1996, πριν και μετά την ιδιωτικοποίηση τους. Τα αποτελέσματα της μελέτης κατέδειξαν σημαντική αύξηση των δεικτών αποδοτικότητας, του εισοδήματος από προμήθειες, (δηλαδή του εισοδήματος από προμήθειες ως ποσοστό του συνολικού εισοδήματος), και του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, και σημαντική μείωση του επιπέδου της χρηματοοικονομικής μόχλευσης.

Οι D' Souza και Megginson (2000) εξέτασαν την πορεία 17 κρατικών επιχειρήσεων του κλάδου των τηλεπικοινωνιών, πριν και μετά την ιδιωτικοποίησή

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

τους, κατά τη διάρκεια της περιόδου 1981-1994. Οι ερευνητές διαπίστωσαν μετά την ιδιωτικοποίηση των επιχειρήσεων σημαντική αύξηση της αποδοτικότητας, της παραγωγής, της αποτελεσματικότητας, του ύψους των κεφαλαιουχικών δαπανών των επιχειρήσεων, του αριθμού των τηλεφωνικών γραμμών, και των μέσων αποδοχών των υπαλλήλων. Επίσης, στην παραπάνω μελέτη τεκμηριώθηκε σημαντική μείωση της μόχλευσης, και ασήμαντη μείωση της απασχόλησης.

Οι Dewenter και Malatesta (2000) συνέκριναν την εταιρική επίδοση πριν και μετά την ιδιωτικοποίηση 63 μεγάλων επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου 1981-1994. Οι ερευνητές εστίασαν το ενδιαφέρον τους αναφορικά με την επίδραση της ιδιωτικοποίησης στην επίδοση των επιχειρήσεων και στο βραχυπρόθεσμο, αλλά και στο μακροπρόθεσμο διάστημα. (Βραχυπρόθεσμο θεωρείται το χρονικό διάστημα - 3 έως -1 έτη πριν την χρονική στιγμή της ιδιωτικοποίησης (χρονική στιγμή 0), και το χρονικό διάστημα +1 έως +3 έτη μετά την ιδιωτικοποίηση. Μακροπρόθεσμο θεωρείται το χρονικό διάστημα - 10 έως -1 έτη πριν την χρονική στιγμή της ιδιωτικοποίησης, και το χρονικό διάστημα +1 έως +5 έτη μετά την ιδιωτικοποίηση).

Επίσης στο πλαίσιο αυτής της μελέτης εξετάστηκε η μακροπρόθεσμη απόδοση της μετοχής των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων και συγκρίθηκε με την απόδοση της μετοχής ενός μεγάλου δείγματος 1.500 παρατηρήσεων, που προέρχονταν από συνδυασμό διαστρωματικών στοιχείων (επιχειρήσεις δημόσιες και ιδιωτικές) και διαχρονικών στοιχείων (τα έτη 1975, 1985, και 1995).

Τα αποτελέσματα της έρευνας τεκμηρίωσαν, και στο βραχυχρόνιο και στο μακροχρόνιο διάστημα, αύξηση της εταιρικής κερδοφορίας (βάσει των καθαρών κερδών), μείωση της μόχλευσης, και πτώση του δείκτη εργαζόμενοι προς πωλήσεις. Επίσης, για περίοδο 1-5 ετών, βρέθηκε στατιστικά σημαντική υπερβάλλουσα απόδοση της μετοχής ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων, κυρίως από την Ουγγαρία, την Πολωνία, και το Ηνωμένο Βασίλειο.

4.2 ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

4.2.1 Αναπτυσσόμενες Χώρες

Οι Claessens *et al.* (1997) βασιζόμενοι σε ένα δείγμα 706 τσεχικών επιχειρήσεων που ιδιωτικοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου 1992-1995, εξέτασαν τους παράγοντες που συνέβαλαν στη βελτίωση της επίδοσης των επιχειρήσεων αυτών. Χρησιμοποιώντας το δείκτη q του Tobin, οι προαναφερθέντες ερευνητές έλεγξαν κατά πόσο η αλλαγή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της επιχείρησης βελτίωσε τον παραπάνω δείκτη. Η μελέτη τεκμηρίωσε ότι η ιδιωτικοποίηση ωφέλησε τις επιχειρήσεις, πρωτίστως λόγω του συγκεντρωμένου ποσοστού ιδιοκτησίας στο οποίο αυτή οδήγησε. Συγκεκριμένα, (η έρευνα κατέδειξε ότι) όσο πιο συγκεντρωμένη (κατέληγε να είναι) η ιδιοκτησιακή δομή της επιχείρησης τόσο υψηλότερη η αποδοτικότητα και η αγορά αποτίμησή της.

Οι Frydman *et al.* (1999) συνέκριναν την απόδοση των ιδιωτικοποιημένων και δημοσίων επιχειρήσεων στις οικονομίες της Κεντρικής Ευρώπης που βρίσκονταν υπό μετάβαση. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιώντας ένα δείγμα 90 δημοσίων και 128 ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων προερχομένων από τη Δημοκρατία της Τσεχίας, την Ουγγαρία και την Πολωνία, οι παραπάνω ερευνητές διαπίστωσαν το εξής: Η ιδιωτικοποίηση αυξάνει πάνω από 18 ποσοστιαίες μονάδες το ετήσιο ποσοστό ανάπτυξης μιας δημόσιας επιχείρησης, όταν αυτή πωλείται σε ιδιωτική επιχείρηση του εγχώριου χρηματοπιστωτικού κλάδου, και κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες όταν πουληθεί σε κάποιον ξένο αγοραστή. Επίσης, η πώληση μιας δημόσιας επιχείρησης σε μετόχους που δεν είχαν σχέση με τη λειτουργία της επιχείρησης πριν την ιδιωτικοποίηση, βρέθηκε ότι αυξάνει κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες την παραγωγικότητα της εργασίας, χωρίς αυτή η αύξηση να συνοδεύεται από υψηλότερη ανεργία. Αντίθετα, εάν η πώληση γινόταν σε μετόχους που σχετίζονταν με τη λειτουργία της επιχείρησης πριν την

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ιδιωτικοποίηση (για παράδειγμα στους εργαζομένους της επιχείρησης), τότε ο ρυθμός ανάπτυξης της εταιρίας θα ήταν χαμηλότερος, ενώ θα ήταν λιγότερο πιθανή η αναδιάρθρωσή της. Αυτό δηλαδή σημαίνει ότι απαιτείται η παρουσία του επιχειρηματικού πνεύματος, προκειμένου να αυξηθούν σημαντικά οι πωλήσεις μιας πρώην δημόσιας επιχείρησης.

Οι Barberis *et al.* (1996) παρακολούθησαν 452 ρωσικά καταστήματα στις αρχές της δεκαετίας του '90, προκειμένου να μετρήσουν τη σημασία των εναλλακτικών καναλιών μέσω των οποίων η ιδιωτικοποίηση προωθεί την αναδιάρθρωση μιας επιχείρησης. Οι μελετητές αυτοί διαπίστωσαν ότι, η παρουσία νέας ιδιοκτησίας και διοίκησης αυξάνει την πιθανότητα μιας αναδιάρθρωσης που θα αυξήσει την αξία του καταστήματος, ενώ βρήκαν ότι τα όποια κίνητρα που στηρίζονται στην συνιδιοκτησία δεν βελτιώνουν την απόδοση του καταστήματος.

Ο Djankov (1999) διερεύνησε τη σχέση μεταξύ της δομής ιδιοκτησίας και αναδιάρθρωσης της επιχείρησης σε 960 εταιρίες που ιδιωτικοποιήθηκαν, την περίοδο 1995-1997, στις εξής χώρες: Γεωργία, Καζακστάν, Κυργκιστάν, Μολδαβία, Ρωσία, και Ουκρανία. Στην μελέτη αυτή διαπιστώθηκε ότι η πώληση μιας δημόσιας επιχείρησης σε ξένους μετόχους συνδέεται θετικά με την αναδιάρθρωσή της, στην περίπτωση των επιχειρήσεων με υψηλά ποσοστά ιδιοκτησίας (> 30%), ενώ μια αντίστοιχη πώληση σε πρώην διοικητικά στελέχη της εταιρίας συσχετίζεται θετικά με την αναδιάρθρωση για επιχειρήσεις με χαμηλό ποσοστό ιδιοκτησίας (μικρότερο του 10%).

4.2.2 Η Περίπτωση της Βρετανίας

Οι Martin και Parker (1995) εξέτασαν κατά πόσον 11 βρετανικές επιχειρήσεις που ιδιωτικοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου 1981-1988 βελτίωσαν την απόδοσή τους. Χρησιμοποιώντας δύο μέτρα εταιρικής απόδοσης (την αποδοτικότητα των απασχολούμενων κεφαλαίων και την ετήσια αύξηση της κατά εργατοώρα προστιθέμενης αξίας) και λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση του επιχειρηματικού κύκλου της οικονομίας, οι παραπάνω ερευνητές διαπίστωσαν

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

άμεσες βελτιώσεις της απόδοσης μετά την ιδιωτικοποίηση σε λιγότερο από τα μισά μέτρα απόδοσης που μελέτησαν. Σε αρκετές δε περιπτώσεις η βελτίωση της απόδοσης επήλθε πριν την ολοκλήρωση της ιδιωτικοποίησης, γεγονός που υποδηλώνει μια ισχυρή επίδραση της ανακοίνωσης της ιδιωτικοποίησης.

4.2.3 Η Περίπτωση του Μεξικού

Πριν από την κρίση χρέους του 1982 στο Μεξικό, το κράτος συμμετείχε, με 1.155 δημόσιες επιχειρήσεις, ενεργά στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας προκειμένου να βελτιώσει τις υπάρχουσες υποδομές της, να ενισχύσει την περιφερειακή ανάπτυξη, και να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Αυτές οι δημόσιες επιχειρήσεις, απασχολώντας το 4,4% του εργατικού δυναμικού, παρήγαγαν το 14% του Μεξικανικού ΑΕΠ, ενώ κόστιζαν στη Μεξικανική κοινωνία, όσον αφορά το ύψος των επιχορηγήσεων και των μεταβιβαστικών πληρωμών που ελάμβαναν, το 12,7% του ΑΕΠ. Επίσης, οι δημόσιες επιχειρήσεις του Μεξικού διενεργούσαν το 38% των ακαθάριστων επενδύσεων (La Porta and Lopez-de-Silanes, 1999).

Η Μεξικανική κυβέρνηση άρχισε την απεμπλοκή του δημοσίου από τα της οικονομίας το 1983, μειώνοντας τον αριθμό των κρατικών επιχειρήσεων, μέσω συγχωνεύσεων και εκκαθαρίσεων, ενώ συνέχισε το 1985 με την εφαρμογή του προγράμματος ιδιωτικοποίησης, το οποίο ουσιαστικά ολοκληρώθηκε την περίοδο 1988-1992 όταν και είχαν πουληθεί το 96% των περιουσιακών στοιχείων. Μέχρι τον Ιούνιο του 1992, 361 δημόσιες επιχειρήσεις είχαν ιδιωτικοποιηθεί, ενώ 225 παρέμεναν υπό τον έλεγχο του δημοσίου, το οποίο ασκούσε τον έλεγχο στο πετρέλαιο, το αέριο, την ηλεκτρική ενέργεια, την ύδρευση, τους σιδηροδρόμους, και τα λιμάνια.

Οι La Porta and Lopez-de-Silanes (1999) έχοντας στοιχεία για 218 ιδιωτικοποιημένες επιχειρήσεις, προερχόμενες από το μη-χρηματοπιστωτικό τομέα, κατά την περίοδο 1983-1991, εκτίμησαν τη μεταβολή σε ορισμένες μεταβλητές, όπως η αποδοτικότητα, η αποτελεσματικότητα, η απασχόληση, οι

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

αμοιβές, οι επενδύσεις, η παραγωγή, οι τιμές, και οι καταβεβλημένοι φόροι. Η μεταβολή αφορά στη διαφορά της τιμής μιας εκ των παραπάνω μεταβλητών το 1993 και την αντίστοιχης μέσης τιμής τέσσερα έτη πριν την ιδιωτικοποίηση. Το δείγμα των 218 πρώην δημοσίων επιχειρήσεων περιλάμβανε εισηγμένες ή μη εταιρείες, σε διάφορους τομείς, από τον τομέα του χάλυβα μέχρι αυτόν των αερομεταφορών. Στην ανάλυσή τους οι συγγραφείς έλαβαν υπόψη μακροοικονομικούς και κλαδικούς παράγοντες που ενδεχομένως να επηρέασαν την πορεία μιας πρώην δημόσιας επιχείρησης μετά την ιδιωτικοποίησή της.

Τα αποτελέσματα της έρευνας των συγγραφέων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 4-1).

Πίνακας 4-1: Τα Αποτελέσματα του Προγράμματος Ιδιωτικοποίησης του Μεξικού

Δείκτης	Μέση Μεταβολή (%)
Αποδοτικότητα	40
Μέσο Κόστος	-18
Παραγωγή	42
Απασχόληση	-20
Αμοιβές Blue Collar	120
Αμοιβές White Collar	78

Πηγή: La Porta and Lopez-de-Silanes (1999)

Όπως βλέπουμε το πρόγραμμα των ιδιωτικοποιήσεων στο Μεξικό υπήρξε αρκετά επιτυχημένο, τόσο όσον αφορά στην αύξηση της αποδοτικότητας αλλά και σε ότι αφορά τη μείωση του κόστους παραγωγής.

4.3 ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι ιδιωτικοποιήσεις τραπεζών ξεκίνησαν στις χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήδη από τη δεκαετία του '80, και συνεχίστηκαν με μεγαλύτερη ένταση κατά τη δεκαετία του '90. Μετά το 2000, οι ιδιωτικοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν στις χώρες της ΕΕ-12 ήταν πολύ λιγότερες, εξ αιτίας της ολοκλήρωσης σε μεγάλο βαθμό της ιδιωτικοποίησης του τραπεζικού τομέα από πολύ νωρίς.

Στην Ελλάδα οι ιδιωτικοποιήσεις τραπεζών ακολουθούν με χρονική υστέρηση μίας περίπου δεκαετίας. Όμως, ο τραπεζικός κλάδος είναι και στην Ελλάδα από τους πρώτους κλάδους που ιδιωτικοποιούνται. Ήδη από το 1991 έχουμε την πλήρη ιδιωτικοποίηση της τράπεζας Χίου, που αποτέλεσε την απαρχή μίας σειράς ιδιωτικοποιήσεων τα επόμενα χρόνια. Η διάθεση μετοχών της Αγροτικής τράπεζας στις 12/5/2006, μείωσε το ποσοστό που κατέχει το Δημόσιο (άμεση και έμμεση συμμετοχή) κατά 7,179% στο 77,312%, η εισαγωγή του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου στο ΧΑ στις 5/6/2006 είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της συμμετοχής του Δημοσίου κατά 34,84%, η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της έμμεσης συμμετοχής των ταμείων στο μετοχικό της κεφάλαιο (από 21,4% πριν την αύξηση στο 19% μετά την αύξηση), αλλά και η πώληση του ποσοστού του Δημοσίου στην Εμπορική (που ήταν 11,01%) με αποτέλεσμα να κατέχει πια η Credit Agricole το 71,96%, είναι σημαντικά γεγονότα που είχαν απασχολήσει την οικονομική επικαιρότητα. Ο τραπεζικός κλάδος μεταβλήθηκε σημαντικά με κινητήριο μοχλό της αλλαγής αυτής, τις περισσότερες φορές, τη διάθεση του ποσοστού συμμετοχής του Δημοσίου και τη μερική ή πλήρη ιδιωτικοποίηση τραπεζών. Το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων τραπεζών δεν έχει όμως ολοκληρωθεί, αφού περαιτέρω ιδιωτικοποιήσεις που αφορούν τον τραπεζικό κλάδο αναμένεται να επιχειρηθούν στο άμεσο μέλλον.

4.3.1 Η Επίδραση των Ιδιωτικοποιήσεων των Τραπεζών

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιάσουμε τα συγκριτικά αποτελέσματα από την μελέτη της Σιμιντζή (2006) αναφορικά με την επίδοση των ελληνικών κρατικών τραπεζών και των ευρωπαϊκών κρατικών τραπεζών, πριν και μετά την ιδιωτικοποίησή τους.

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από αυτή τη σύγκριση είναι ότι οι ιδιωτικοποιήσεις είναι ευεργετικές για τις τράπεζες, καθώς βελτιώνει σημαντικά την εικόνα τους, όπως αυτή αποτυπώνεται από ορισμένους χρηματοοικονομικούς δείκτες (αξιολόγησης). Πράγματι η κερδοφορία τους, η κεφαλαιακή τους επάρκεια, η ποιότητα των χαρτοφυλακίων τους βελτιώνεται και η αποδοτικότητά τους αυξάνεται. Αυτό ισχύει τόσο για τις ελληνικές όσο και για τις ευρωπαϊκές τράπεζες.

Από τα στοιχεία που παρατίθενται στον επόμενο πίνακα (Πίνακας 4-2), οι εξελίξεις σε όλους τους χρηματοοικονομικούς δείκτες αξιολόγησης μετά την ιδιωτικοποίηση των Ελληνικών και Ευρωπαϊκών κρατικών τραπεζών ήταν προς την αυτή κατεύθυνση, με μόνη εξαίρεση το δείκτη αποτελεσματικότητας των τραπεζών.

Συγκεκριμένα, ο μέσος όρος του δείκτη προβλέψεις επισφαλών δανείων προς δάνεια των ελληνικών τραπεζών μειώθηκε περισσότερο μετά την ιδιωτικοποίηση σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη για τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές τράπεζες. Σημαντικότερη βελτίωση μετά την ιδιωτικοποίηση εμφανίζει επίσης και η *κεφαλαιακή επάρκεια* και η *ρευστότητα* των ελληνικών κρατικών τραπεζών.

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες όμως εμφανίζουν μεγάλη αύξηση στην αποδοτικότητά τους μετά την ιδιωτικοποίησή τους, ενώ η αύξηση της αποδοτικότητας των ελληνικών κρατικών τραπεζών μετά την ιδιωτικοποίησή τους ήταν σαφώς χαμηλότερη.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Πίνακας 4-2: Η Επίδοση των Ιδιωτικοποιήσεων των Τραπεζών σε Ελλάδα και Ευρωζώνη

Χρηματοοικονομικοί Δείκτες	Μέση Τιμή Δείκτη πριν την Ιδιωτικοποίηση		Μέση Τιμή Δείκτη μετά την Ιδιωτικοποίηση	
	Ελλάδα	Ευρωζώνη (εκτός Ελλάδος)	Ελλάδα	Ευρωζώνη (εκτός Ελλάδος)
<u>ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΔΑΝΕΙΑΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ</u> (Προβλέψεις Επισφαλών Δανείων / Δάνεια)	1,81	0,90	0,74	0,49
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ</u> (Ίδια Κεφάλαια / Ενεργητικό)	5,05	3,90	6,94	4,44
<u>ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ</u> (Καθαρά Κέρδη / Μέσο Επίπεδο Ιδίων Κεφαλαίων)	16,85	1,29	17,07	9,07
<u>ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ</u> (Δάνεια / Καταθέσεις)	47,51	82,55	52,71	84,14
<u>ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ</u> (Κόστος / Έσοδα)	75,03	72,63	66,57	80,20

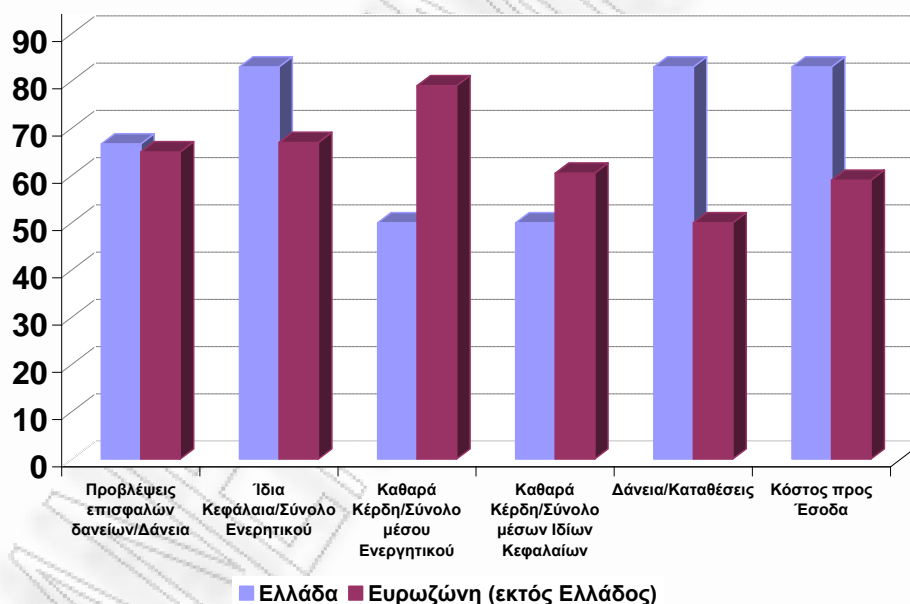
Πηγή: Σιμιντζή (2006)

Η μόνη διαφοροποίηση εντοπίζεται στη μέση τιμή του δείκτη κόστος προς έσοδα, ο οποίος αυξήθηκε στην περίπτωση των ευρωπαϊκών τραπεζών, ενώ μειώθηκε για τις ελληνικές τράπεζες. Η αύξηση του δείκτη για τις ευρωπαϊκές τράπεζες οφείλεται στο κόστος αναδιάρθρωσης των τραπεζών μετά την ιδιωτικοποίηση. Η αύξηση αυτή δεν κρίνεται απαραίτητα αρνητική, αφού η αύξηση του κόστους τους βραχυπρόθεσμα συντελεί στην εξυγίανση και αναδόμησή τους και συνεπώς υπόσχεται μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και την καλύτερη λειτουργία τους μακροπρόθεσμα.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Η εικόνα όμως δεν είναι πάντα θετική. Σε κάποιες περιπτώσεις η επίδοση ενός πιστωτικού ιδρύματος δεν βελτιώνεται μετά την ιδιωτικοποίησή του. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι η χρονική στιγμή που λαμβάνει χώρα η ιδιωτικοποίηση, καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε πιστωτικού ιδρύματος αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που μπορούν να έχουν επίσης θετική ή αρνητική επίδραση.

Στο παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4-1) παρουσιάζεται το ποσοστό των ελληνικών και ευρωπαϊκών τραπεζών, οι οποίες χαρακτηρίζονται από βελτίωση του χρηματοοικονομικού δείκτη που εξετάστηκε. Αξιοσημείωτο παραμένει όμως το γεγονός ότι για κάθε τομέα, η επίδοση των τραπεζών βελτιώθηκε για το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος.

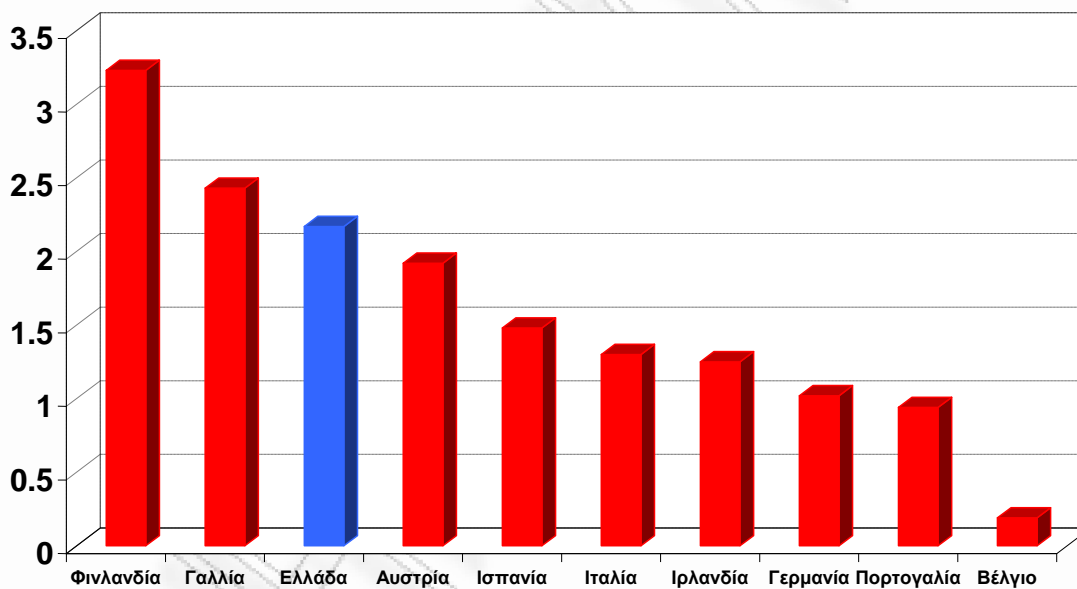
Διάγραμμα 4-1: Ποσοστό των Τραπεζών του Δείγματος που Παρουσίασαν Βελτίωση του Χρηματοοικονομικού Δείκτη μετά την Ιδιωτικοποίηση

Πηγή: Σιμιντζή (2006)

Τέλος, προκειμένου να δούμε κατά πόσο οι τράπεζες που ιδιωτικοποιήθηκαν στις χώρες μέλη της Ευρωζώνης είχαν υψηλό τίμημα, υπολογίζεται η μέση τιμή του δείκτη *τιμή προς λογιστική αξία* μετοχής. Στο διάγραμμα που ακολουθεί

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

(Διάγραμμα 4-2) φαίνεται ότι από υψηλότερη τιμή του δείκτη χαρακτηρίζονται η Φινλανδία και η Γαλλία, η δε Ελλάδα ακολουθεί στην τρίτη θέση. Οι ιδιωτικοποιήσεις των ελληνικών τραπεζών στοίχισαν κατά μέσο όρο 2,2 φορές τη λογιστική τους αξία, δηλαδή στοίχισαν ακριβότερα απ' ότι στις υπόλοιπες επτά χώρες. Ένας σημαντικός βέβαια λόγος που δικαιολογεί τη διαπίστωση αυτή, έγκειται στο γεγονός πως η πλειονότητα των ιδιωτικοποιήσεων ελληνικών τραπεζών πραγματοποιήθηκε πιο πρόσφατα σε σχέση με τις ευρωπαϊκές, σε μια εποχή που η εγχώρια αγορά είχε ωριμάσει.

Διάγραμμα 4-2: Μέση Τιμή Δείκτη Αξίας Συναλλαγών προς Λογιστική Αξία

Πηγή: Σιμιντζή (2006)

5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι ιδιωτικοποιήσεις αποτέλεσαν κεντρικό εργαλείο στη μετάβαση από κεντρικά ελεγχόμενες οικονομίες σε προς πιο ελεύθερες αγορές. Ενώ στη δεκαετία του 1970 οι κρατικές επιχειρήσεις συνέβαλλαν στο ΑΕΠ κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 10% στις περισσότερες ανεπτυγμένες οικονομίες του ΟΟΣΑ, σήμερα το μερίδιο αυτό έχει μειωθεί δραστικά και σε ορισμένες χώρες βρίσκεται κάτω του 2% (Μπαλφούσιας, 2006). Ο λόγος έχει να κάνει με την αδυναμία του κράτους στη διαχείριση των επιχειρήσεων ή των οργανισμών που ελέγχονται από αυτό, άμεσα ή έμμεσα, λόγω της περιορισμένης πειθαρχίας που επιδείκνυαν οι διοικούντες δημοσίων επιχειρήσεων στους κανόνες της αγοράς.

Σε θεωρητικό πλαίσιο είδαμε πώς η οργάνωση ενός μονοπωλιακού κλάδου επηρεάζει την κοινωνική ευημερία. Είδαμε ότι η μετάβαση από ένα καθεστώς μονοπωλίου σε ένα πιο ανταγωνιστικό καθεστώς οδηγεί σε αύξηση του πλεονάσματος του καταναλωτή. Όταν λοιπόν μια ιδιωτικοποίηση ενός κλάδου οδηγεί σε φθηνότερες, ή/ και σε καλύτερες, υπηρεσίες προς τους καταναλωτές, τότε κρίνεται αναγκαία ακόμη και στην περίπτωση που δεν αποτελεί μια κατά Pareto βελτίωση, λόγω του ότι βεβαίως θίγονται τα κεκτημένα δικαιώματα των εργαζομένων στις δημόσιες επιχειρήσεις.

Συνήθως, οι μικρές ομάδες που απασχολούνται εντός του ευρύτερου δημόσιου τομέα οργανώνονται καλύτερα από τις «διάχυτες» ομάδες των φορολογούμενων, προκειμένου να προστατεύσουν τα προνομιακά εργασιακά τους δικαιώματα. Έτσι, οι επιχειρήσεις είτε μεμονωμένα, είτε μέσω οργανώσεων διαμεσολάβησης ή δικτύων επιρροής ή πολιτικού χρήματος, αντιστέκονται σε κάθε απόπειρα ελέγχου ανεξέλεγκτων δραστηριοτήτων τους σε βάρος τρίτων ή εισαγωγής διαφανών κανόνων ανταγωνισμού. Είναι πιθανόν δε αυτές οι ομάδες πίεσης να

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

«αιχμαλωτίσουν» τις ρυθμιστικές αρχές (ή την πολιτική ηγεσία) στην προσπάθεια τους να εξυγιάνουν την όποια δημόσια επιχείρηση εποπτεύουν.

Από τις αναφερθείσες στην εργασία μελέτες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των ιδιωτικοποιήσεων προκύπτει ένα βασικό συμπέρασμα: οι ιδιωτικοποιήσεις βελτιώνουν πολλές πτυχές της λειτουργίας μιας επιχείρησης.

Για παράδειγμα, αναφορικά με τα αποτελέσματα των ιδιωτικοποιήσεων των τραπεζών το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από αυτή την σύγκριση της εταιρικής επίδοσης προ και μετά την ιδιωτικοποίηση είναι ότι οι ιδιωτικοποιήσεις υπήρξαν ευεργετικές για τις τράπεζες και το τραπεζικό σύστημα εν γένει, καθώς μετά την ιδιωτικοποίηση βελτίωσαν σημαντικά την εικόνα τους, όπως αυτή αποτυπώνεται από ορισμένους χρηματοοικονομικούς δείκτες (αξιολόγησης). Τα μηνύματα που στέλνει η μελέτη της ευρωπαϊκής εμπειρίας και η σύγκριση της επίδοσης των ελληνικών κρατικών τραπεζών με αυτή των ευρωπαϊκών κρατικών τραπεζών είναι ενθαρρυντικά. Φαίνεται ότι οι ιδιωτικοποιήσεις συντελούν στη βελτίωση της λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων και αποτελούν πηγή εξυγίανσης, αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού του τραπεζικού κλάδου. Η διαπίστωση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική σήμερα, σε μια συγκυρία όπου οι ιδιωτικοποιήσεις τραπεζών βρίσκονται στην επικαιρότητα. Σημαίνει ότι οι τρέχουσες εξελίξεις στον τραπεζικό χώρο αλλάζουν το τοπίο προς το καλύτερο και συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός πιο αποτελεσματικού, αποδοτικού και ανταγωνιστικού τραπεζικού τομέα.

Όπως είδαμε από τα στοιχεία που παρουσιάσαμε αναφορικά με την πορεία των ιδιωτικοποιήσεων στην Ελλάδα, κατά την περίοδο 1990-2005, η διαδικασία μεταβίβασης στον ιδιωτικό τομέα παραγωγικών επιχειρήσεων που ελέγχονταν από το Δημόσιο υπήρξε ιδιαίτερα βραδεία, ενώ οι ολοκληρωμένες ιδιωτικοποιήσεις, εκτός των επιχειρήσεων του ΟΑΕ, ήταν πολύ λίγες. Υπήρξαν, βέβαια, και ορισμένα επιτυχή βήματα μέσα σε μία δεκαετία και πλέον (π.χ. Ιονική

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Τράπεζα) και πρόσφατα, όπως τεκμαίρεται, η θετική έκβαση της ιδιωτικοποίησης του ΟΠΑΠ. Παρά τα επιμέρους θετικά βήματα και παρά τις συνεχείς προσπάθειες που έχουν καταβληθεί, από το 1990 μέχρι σήμερα, προς την κατεύθυνση της ιδιωτικοποίησης, το ελληνικό Δημόσιο ελέγχει ακόμα, άμεσα ή έμμεσα, ένα ευρύ φάσμα των παραγωγικών δραστηριοτήτων που δεν αφορούν δημόσια αγαθά. (Στον Πίνακα Α-4 του Παραρτήματος Α παρατίθεται το Μετοχολόγιο του Ελληνικού Δημοσίου βάσει του Προϋπολογισμού του οικονομικού έτους 2011 από το Υπουργείο Οικονομικών).

Οι διαδικασίες ιδιωτικοποίησης δεν είχαν στην πλειονότητά τους σαφείς και μελετημένους στόχους. Σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρξε αλλαγή πολιτικής, για παράδειγμα στον ΟΑΣΑ, όπου η επιχείρηση επανήλθε στο Δημόσιο, σε άλλες σημειώθηκαν παλινδρομήσεις, όπως στα Ναυπηγεία Ελευσίνας, τα οποία ιδιωτικοποιήθηκαν εκ νέου μετά την πρώτη αποτυχία, ενώ αλλού, όπως στην περίπτωση της Ολυμπιακής, οι επανειλημμένες προσπάθειες αποτύγχαναν ολοσχερώς, για να ευοδωθούν μόλις δύο χρόνια πριν .

Παρά τα διαφαινόμενα οφέλη των ιδιωτικοποιήσεων, η πολιτική ηγεσία, κυρίως στις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, εμφανίζει μία σημαντική διστακτικότητα στην λήψη των απαραίτητων προς αυτή την κατεύθυνση αποφάσεων, διότι τα οφέλη των ιδιωτικοποιήσεων εμφανίζονται κατά κανόνα με διαφορετικό χρονισμό από τον εκλογικό κύκλο, γεγονός που τις καθιστά ιδιαίτερα «δαπανηρές» για τους πολιτικούς.

5.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το Δημόσιο έχει περιουσιακά στοιχεία που εκτείνονται από τις τράπεζες (που δεν αντιπροσωπεύουν μονοπώλια), αλλά και τις μεταφορές, τα αεροδρόμια, τα λιμάνια, τον ΟΣΕ, την ύδρευση, την αποχέτευση, ως την ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες, τα τυχερά παιχνίδια και βεβαίως τα ακίνητα (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, 2010. Πολιτική και Μεταρρυθμίσεις, *Αποκρατικοποιήσεις*).

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Στην Ελλάδα λοιπόν υπήρχαν, και συνεχίζουν να υπάρχουν, αρκετοί τομείς στους οποίους εμπλέκεται το Κράτος, και βεβαίως θα πρέπει να πάρει τις κατάλληλες αποφάσεις τόσο για την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, όσο και για την ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής. Βασικός σκοπός του Κράτους θα πρέπει να είναι η προσήλωσή του στη διασφάλιση των δημοσίων αγαθών και των συμμετοχών του σε επιχειρήσεις στρατηγικής σημασίας, προσπαθώντας έτσι να εγγυάται αυτά τα δημόσια αγαθά. Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να αξιοποιεί το δυναμισμό της ιδιωτικής οικονομίας προς όφελος του πολίτη. Οι διαδικασίες είναι γνωστές: είτε πώληση είτε συμβάσεις παραχώρησης είτε η είσοδος στρατηγικού επενδυτή είτε μετοχοποίηση μέσω Χρηματιστηρίου είτε δημιουργία εταιριών συμμετοχών.

Το ιδιαίτερα ευαίσθητο δημοσιονομικό και χρηματοπιστωτικό περιβάλλον που βρισκόμαστε δεν θα πρέπει όμως να οδηγήσει το Κράτος σε μια λογική εκποίησης σε χαμηλές τιμές, αλλά οι όποιες αποφάσεις παρθούν θα πρέπει να είναι με μεγάλη περίσκεψη και προσοχή, σε σχέση με τις υπάρχουσες συνθήκες. Ο ΟΠΑΠ αποτελεί ένα κλασικό παράδειγμα ενός πολύ σημαντικού περιουσιακού στοιχείου του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο μπορεί ενδεχομένως να αποφέρει πολλά περισσότερα, μέσα από τη σωστή αξιοποίησή του και όχι μέσω της πώλησης των μετοχών του. Η λύση δεν είναι το ξεπούλημα ενός αγαθού σε μια δύσκολη συγκυρία, αλλά η δυνατότητα να αναπτυχθεί με έναν τρόπο που θα μπορεί να αποφέρει κέρδη για το Ελληνικό Δημόσιο στο άμεσο, αλλά και στο μεσοπρόθεσμο διάστημα.

Κατ' αρχάς υπάρχει άμεση η ανάγκη απελευθέρωσης της **ακτοπλοΐας**, με ελεύθερη δρομολόγηση πλοίων και άρση κάθε διοικητικού περιορισμού στις τιμές των εισιτηρίων. Στις «άγονες» γραμμές, στις οποίες δεν δικαιολογείται από την αγορά η δρομολόγηση πλοίου, το κράτος θα πρέπει να διενεργεί μειοδοτικό διαγωνισμό, καλώντας τους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν προσφορές για την επιδότηση που ζητούν, προκειμένου να εξυπηρετήσουν την άγονη γραμμή.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Το κόστος της επιδότησης θα πρέπει να χρηματοδοτείται από τη γενική φορολογία.

Δεύτερον, θα πρέπει να υπάρξει η συμμετοχή ιδιωτών στην ανάπτυξη και εκμετάλλευση των **λιμανιών και αερολιμένων** της χώρας, όπως ισχύει και με την εκμετάλλευση του αεροδρομίου των Σπάτων.

Στα λιμάνια, το ελληνικό Δημόσιο κατέχει 74% στον ΟΛΠ και στον ΟΛΘ και 100% στους περιφερειακούς λιμένες. Η δημιουργία, μετά από μελέτη, μίας ή περισσότερων διευρυμένων εταιρικών οντοτήτων στις οποίες θα περιέλθουν οι Οργανισμοί Λιμένων της χώρας, η ανάπτυξη των υπηρεσιών λιμένων σε συνεργασία με στρατηγικούς εταίρους και η είσοδος αυτών των εταιρικών οντοτήτων στο Χρηματιστήριο, με διατήρηση ενός πλειοψηφικού ποσοστού του ελληνικού Δημοσίου θα μπορούσε να είναι μία ενδεχόμενη λύση.

Για το Διεθνές Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριο Βενιζέλο», όπου το Δημόσιο ελέγχει το 55%, θα μπορούσε σε συνεννόηση και με την εταιρεία η οποία έχει τη συνεκμετάλλευση του αεροδρομίου, να γίνει η χρονική επέκταση της σύμβασης παραχώρησης και η εισφορά της συμμετοχής του Δημοσίου σε εταιρείες συμμετοχών ή και στο Χρηματιστήριο Αθηνών. (Η δημιουργία μιας εταιρείας συμμετοχών, όπου το Δημόσιο εισφέρει ένα «καλάθι» πλειοψηφικών ή μη συμμετοχών, είναι μία πρακτική που γίνεται και σε άλλες χώρες και δίνει άμεσα έσοδα στο Ελληνικό Δημόσιο, με την είσοδο αυτής της εταιρείας στο Χρηματιστήριο, επιτρέποντας του να συνεχίσει να έχει τον έλεγχο της ομάδας των εταιριών ή των παραχωρήσεων τις οποίες έχει εισφέρει σε αυτό το καλάθι).

Η αξιοποίηση των περιφερειακών αεροδρομίων, όπου το ελληνικό Δημόσιο ελέγχει το 100%, αλλά χωρίς οποιαδήποτε εταιρική δομή, θα μπορούσε να γίνει με συμβάσεις παραχώρησης των δικαιωμάτων διαχείρισης των επιμέρους ή ομάδων αεροδρομίων. Οι συμβάσεις παραχώρησης είναι ένα μοντέλο που έχει αποδώσει ικανοποιητικά. Αφ' ενός το κράτος διατηρεί την κυριότητα στην

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

περιουσία του και αφ' ετέρου μπορεί να συμφωνεί ή και να επιβάλλει όρους όσον αφορά πτυχές λειτουργίας αυτών των συμβάσεων, π.χ. την τιμολόγηση των υπηρεσιών. Με τη λήξη δε των συμβάσεων στη σχετική προθεσμία επιστρέφουν πάλι στο Δημόσιο οι εταιρείες, υπηρεσίες, κ.λπ., το οποίο διατηρεί πάντα την κυριότητα, με τις υπεραξίες που εν τω μεταξύ έχουν διαμορφωθεί.

Τρίτον, το ελληνικό Δημόσιο κατέχει το 100% σε όλες τις εταιρίες του ομίλου **ΟΣΕ**, ενός ομίλου που έχει ετήσιες ζημιές που φτάνουν το 1 δισ. ευρώ και συσσωρευμένα χρέη της τάξης των 10 δισ. ευρώ. Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας νέος κρατικός ΟΣΕ, χωρίς ζημιογόνα δρομολόγια, σωστά στελεχωμένος, μετατάσσοντας το πλεονάζον προσωπικό, ο οποίος θα εκμεταλλεύεται την σιδηροδρομική υποδομή μισθώνοντάς την σε ιδιωτικές επιχειρήσεις που θα λειτουργούν τα τρένα. Η συντήρηση και επέκταση του δικτύου θα χρηματοδοτείται από την αυτονόμηση, αξιοποίηση και πώληση της πολύ σημαντικής ακίνητης περιουσίας του ΟΣΕ.

Τέταρτον, **ύδρευση**, δηλαδή ΕΥΑΘ-ΕΥΔΑΠ: Στην ΕΥΑΘ όπου το μερίδιο του ελληνικού Δημοσίου είναι 74%, το Δημόσιο θα μπορούσε να διαθέσει το 23% μέσα από μία διαδικασία προσέλκυσης στρατηγικού επενδυτή ή και είσοδο στο Χρηματιστήριο. Στην ΕΥΔΑΠ όπου το μερίδιο είναι 61%, θα μπορούσε να πωληθεί το 10% με τη διατήρηση της πλειοψηφίας του Δημοσίου.

Ως προς την **αγορά ενέργειας** χρειάζεται (α) η ιδιωτικοποίηση όλων των μονάδων παραγωγής ηλεκτρισμού της ΔΕΗ, (β) η άρση της νομοθετημένης σχέσης της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ) και του Διαχειριστή του συστήματος με τη ΔΕΗ, η οποία υπονομεύει την επίσης θεσμοθετημένη ανεξαρτησία της ΡΑΕ και του διαχειριστή, και (γ) η πλήρης απελευθέρωση των εισαγωγών και της εμπορίας ηλεκτρικού ρεύματος, με κατάργηση κάθε μέτρου προστασίας της ΔΕΗ.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Όλα όσα προαναφέρθηκαν φανερώνουν ότι η απάντησή στο ερώτημα αν οι μονοπωλιακές επιχειρήσεις στην ελληνική οικονομία πρέπει να είναι κρατικές ή ιδιωτικές, τείνει στο μεγαλύτερο μέρος των περιπτώσεων στη δεύτερη λύση, τη λύση της ιδιωτικοποίησης. Ωστόσο θα πρέπει οι ιδιωτικοποιήσεις αυτές να διέπονται από ένα βασικό κανόνα: Σε όποιον τομέα αποχωρεί πλήρως το Δημόσιο, θα πρέπει να εισάγεται ένα νομοθετικό ή ρυθμιστικό πλαίσιο που θα υποχρεώνει το ιδιωτικό μονοπώλιο να παράγει συγκεκριμένες ποσότητες ή να έχει συγκεκριμένες τιμές, με άλλα λόγια θα πρέπει να υπάρχει στενή παρακολούθηση των ιδιωτικών μονοπωλίων από ρυθμιστικές αρχές (για περιπτώσεις αποτυχίας της αγοράς). Ένα ενδιαφέρον ερώτημα είναι αν η ιδιωτικοποίηση ενός μονοπωλίου σε μια χώρα χωρίς επαρκείς θεσμούς, θα μπορέσει να ακολουθηθεί από κατάλληλη ρύθμιση τιμών. Μία χώρα όπως η Ελλάδα με όχι και τόσο δυνατούς θεσμούς, αν ιδιωτικοποιήσει μονοπώλια είναι σίγουρο ότι θα μπορέσει μετά να τα ρυθμίσει κατάλληλα; Θα είναι η ρυθμιστική αρχή ανεξάρτητη και αποτελεσματική; Ή το μονοπώλιο θα δρα αρρυθμιστο;

Στις δύσκολες αυτές οικονομικές συγκυρίες ο στόχος της μείωσης του χρέους και του ελλείμματος για την Ελλάδα, που αναπόφευκτα περνάει μέσα από το δρόμο της ιδιωτικοποίησης, δεν θα πρέπει να σημαίνει οπωσδήποτε την αύξηση της ανεργίας και οι απαραίτητες ιδιωτικοποιήσεις θα γίνουν υπό το καθεστώς ανάλογων ρυθμίσεων.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α:

Πίνακας Α-1: Οι Ιδιωτικοποιήσεις στην Ελλάδα

Ημ/νία	Εταιρία	Τομέας	% Πώλησης	Αξία σε US\$ εκατ.	Μέθοδος Πώλησης
24/4/1991	Olympic Marine SA	Μεταποίηση	100	5,11	ΙΠ
9/9/1991	Bank of Chios	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	100	15,8	ΙΠ
31/10/1991	Elvim SA	Μεταποίηση	100	8,86	ΙΠ
30/11/1991	Minion SA	Μεταποίηση	NA	6,62	ΙΠ
6/12/1991	Thraki SA	Μεταποίηση	100	8,37	ΙΠ
31/1/1992	Thessalian Paper Mills SA	Μεταποίηση	100	2,45	ΙΠ
31/3/1992	Heracles General Cement Co SA	Μεταποίηση	69,8	644,18	ΙΠ
30/6/1992	Chandris	Μεταφορές	NA	200	ΙΠ
31/12/1992	Elefsis Shipyards SA	Μεταποίηση	100	373,8	ΙΠ
14/1/1993	Bank of Athens	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	66,7	31,36	ΙΠ
1/7/1993	Hellenic Sugar Ind.	Μεταποίηση	20	12,2	ΜΤ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή
ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Ημ/νία	Εταιρία	Τομέας	% Πώλησης	Αξία σε US\$ εκατ.	Μέθοδος Πώλησης
18/3/1996	ΟΤΕ)	Τηλεπικοινωνίες	7,6	430,9	ΜΤ
14/2/1997	Thessaly Ginning	Πρωτογενής	100	2,74	ΙΠ
22/5/1997	CosmOTE	Τηλεπικοινωνίες	30	97,68	ΙΠ
16/6/1997	ΟΤΕ	Τηλεπικοινωνίες	12,4	1123,9	ΜΤ
12/12/1997	Athens Stock Exchange	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	39,67	78,7	ΜΤ
16/4/1998	Macedonia- Thrace Bank	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	36,98	74,33	ΙΠ
24/4/1998	General Hell. Bank	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	14,5	55,8	ΜΤ
28/4/1998	ΟΤΕ	Τηλεπικοινωνίες	3,5	399,9	ΜΤ
19/5/1998	National Bank of Greece SA	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	10	87,2	ΜΤ
22/6/1998	Hellenic Petroleum	Πετρελαιοειδών	23	272,7	ΜΤ
1/9/1998	Bank of Central Greece	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	NA	58,39	ΙΠ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Ημ/νία	Εταιρία	Τομέας	% Πώλησης	Αξία σε US\$ εκατ.	Μέθοδος Πώλησης
2/11/1998	ΟΤΕ	Τηλεπικοινωνίες	15	1019,5	ΜΤ
15/4/1999	Halkis Shipyards	Μεταποίηση	100	9,31	ΙΠ
26/4/1999	National Bank of Greece SA	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	4	553,3	ΜΤ
27/4/1999	Olympic Catering	Εμπόριο	25	10,9	ΜΤ
3/6/1999	Athens Paper Mill SA	Μεταποίηση	100	120	ΙΠ
10/7/1999	ΟΤΕ	Τηλεπικοινωνίες	14,1	979,2	ΜΤ
16/10/1999	National Bank of Greece SA	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	2	302,9	ΜΤ
9/11/1999	Hellenic Duty Free Shop	Εμπόριο	25	173,16	ΙΠ
15/12/1999	Hellenic Industrial Development Bank SA	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	25	398	ΜΤ
21/12/1999	Hellenic Petroleum	Πετρελαιοειδών	11,5	458,1	ΙΠ
29/12/1999	EYDAP SA	Κοινής Ωφέλειας	25	210,9	ΜΤ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Ημ/νία	Εταιρία	Τομέας	% Πώλησης	Αξία σε US\$ εκατ.	Μέθοδος Πώλησης
22/2/2000	Hellenic Petroleum	Πετρελαιοειδών	15	355	ΜΤ
1/7/2000	EPA Thessalia	Κοινής Ωφέλειας	49	35,13	ΙΠ
28/7/2000	Greek Stock Exchange Holdings SA	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	60	66,8	ΜΤ
10/12/2000	CosmOTE	Τηλεπικοινωνίες	11,02	403,6	ΜΤ
21/12/2000	Agricultural Bank of Greece	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	7	300,8	ΜΤ
6/4/2001	Οραρ	Υπηρεσιών	5,5	79,7	ΜΤ
28/6/2001	OTE Leasing	Υπηρεσιών	100	20,94	ΙΠ
1/8/2001	Thessaloniki Port Authority	Μεταφορών	25	15	ΜΤ
30/8/2001	Thessaloniki Water	Κοινής Ωφέλειας	25,45	14,4	ΜΤ
12/10/2001	Hellenic Shipyards	Μεταποίηση	51	5,3	ΙΠ
12/12/2001	Public Power Corp.	Κοινής Ωφέλειας	15,09	391,7	ΜΤ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Ημ/νία	Εταιρία	Τομέας	% Πώλησης	Αξία σε US\$ εκατ.	Μέθοδος Πώλησης
3/6/2002	ΟΤΕ	Τηλεπικοινωνίες	8	627,8	ΜΤ
13/7/2002	Οραρ	Υπηρεσιών	19	437,9	ΜΤ
11/9/2002	Olympic Catering	Εμπόριο	58	15,75	ΙΠ
8/12/2002	Public Power Corp.	Κοινής Ωφέλειας	13,2	323,9	ΜΤ
30/5/2003	Hellenic Petroleum	Πετρελαιοειδών	16,65	384,19	ΙΠ
12/7/2003	Οραρ	Υπηρεσιών	24,6	710,4	ΜΤ
26/7/2003	Piraeus Port Authority	Μεταφορών	25,5	61,5	ΜΤ
8/10/2003	National Bank of Greece SA	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	11	577,1	ΜΤ
25/10/2003	Public Power Corp.	Κοινής Ωφέλειας	15,7	714,3	ΜΤ
5/3/2004	General Hell. Bank	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	50,01	154,62	ΙΠ
17/8/2004	Hellenic Petroleum	Πετρελαιοειδών	8,21	237,13	ΙΠ
11/11/2004	National Bank of Gr.	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	7,46	725,5	ΜΤ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Ημ/νία	Εταιρία	Τομέας	% Πώλησης	Αξία σε US\$ εκατ.	Μέθοδος Πώλησης
18/7/2005	Οραρ	Υπηρεσιών	16,4	1518,58	ΜΤ
9/8/2005	ΟΤΕ	Τηλεπικοινωνίες	10	1036,9	ΜΤ
12/5/2006	Agricultural Bank of Greece	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	7,23	421,3	ΜΤ
31/5/2006	Postal Savings Bank	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	35	793,03	ΜΤ
8/8/2006	Emporiki Bank	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	36,56	2233,99	ΙΠ
28/6/2007	ΟΤΕ)	Τηλεπικοινωνίες	10,7	1485,99	ΜΤ
10/7/2007	Greek Postal Savings Bank	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	20	701,1	ΜΤ
16/7/2008	Port Of Piraeus (35-year concession)	Μεταφορών	100	4300	ΙΠ
22/3/2009	Olympic Airlines	Μεταφορών	100	255,27	ΙΠ
8/5/2009	Olympic Fuel Co SA	Υπηρεσιών	64,06	8,7	ΙΠ
14/5/2009	ΟΤΕ MTS Holding BV	Τηλεπικοινωνίες	100	250,86	ΙΠ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Ημ/νία	Εταιρία	Τομέας	% Πώλησης	Αξία σε US\$ εκατ.	Μέθοδος Πώλησης
19/10/2009	Alpha Bank	Χ/Π & Ακίνητης Περιουσίας	Preferred Shares	1354,16	ΙΠ

Πηγή: Privatization Barometer

**Πίνακας Α-2: Οι Ιδιωτικοποιήσεις της Περιόδου 1990-2004
Επιχειρήσεις στις οποίες το Κράτος δεν Διατηρεί Μερίδιο Μετοχικού
Κεφαλαίου**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	1990-1997		1998-2000		2001-2002		2003-2004	
	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)
ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	49	378,58						
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ			33				22,34	130
COSMOTE			15					
ΔΙΩΡΥΓΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ					100	29,35		
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ	49	23,48						
ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ			51					
ΚΑΖΙΝΟ ΠΑΡΝΗΘΑΣ							49	90,00
ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑ					51			
OLYMPIC CATERING			32		58	200,00		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ			51					
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ			97	64,56				
ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ			33					
ΧΑΑ			45	64,56			33,4	89,00

Πηγή: Μπαλφούσις (2006)

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

**Πίνακας Α-3: Οι Ιδιωτικοποιήσεις της Περιόδου 1990-2005
Επιχειρήσεις στις οποίες το Κράτος Διατηρεί Μερίδιο Μετοχικού
Κεφαλαίου**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	1990-1997		1998-2000		2001-2002		2003-2004		2005		Ποσοστό % ΜΚ στο Δημόσιο
	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)	Ποσοστό % ΜΚ που ιδιωτικοποιήθηκε	Σύνολο εσόδων (εκατ. €)	
ΔΕΗ					28	850,00	15,57	636,00			51,17
ΔΕΠΑ			22	102,71							65
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΙΑ			23	886,28			24,86	526,00			35,5
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ			7		2,37	60,00			5,2	145,00	9,46
ΕΛΒΟ			43								51
ΕΤΒΑ			25		57,8	510,00					35
ΕΤΕ							18,45	1090,00			7,46
ΕΥΔΑΘ					25,5	15,55					74,02
ΕΥΔΑΠ			30	146,74							61,33
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΙΔΩΝ			20	70,43			40	174,00			2,81
ΟΠΑΠ					24,4	598,04	24,61	736,00	16,44	1.266,00	50,82
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ					25	16,14					74,27
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ							25	55,00			74,14
ΟΤΕ	20	1.250,18	28	1.256,05	8	650					37,70

Πηγή: Μπαλφούσις (2006)

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Πίνακας Α-4: Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου

Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου Προνομιούχες μετοχές άρθρου 1 του ν. 3723/2008	
Πιστωτικό ίδρυμα	Προνομιούχες μετοχές (σε ευρώ)
Τράπεζα Πειραιώς	370.000.000
Attica Bank	100.200.000
ΑΤΕ	675.000.000
Alpha Bank	940.000.000
Proton Bank	80.000.000
Ταχυδρομικό Ταμειτήριο	224.960.000
EFG Eurobank	950.125.000
ΕΤΕ	350.000.000
FBB	50.000.000
Πανελλήνια Τράπεζα	28.300.000
Σύνολο	3.768.585.000

Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου Εισηγμένες στο ΧΑ			
Εταιρεία	Συνολικός αριθμός μετοχών	Αριθμός μετοχών κυριότητας ΕΔ	Ποσοστό ΕΔ επί του ΜΚ (%)
ΑΤΕ	905.444.444	700.016.294	77,31
ΔΕΗ	232.000.000	118.605.114	51,12
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	305.635.185	108.430.304	35,48
ΕΥΑΘ	36.300.000	26.868.000	74,02
ΕΥΔΑΠ	106.500.000	65.319.740	61,33
ΟΛΘ	10.080.000	7.486.194	74,27
ΟΛΠ	25.000.000	18.534.440	74,14
ΟΠΑΠ	319.000.000	108.460.468	34,00
ΟΤΕ	490.150.389	78.424.065	16,00
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	284.465.964	96.841.396	34,04
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	956.090.482	11.793.749	1,23
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	336.272.519	8.521.429	2,53
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	19.864.886	1.774.088	8,93
ALPHA BANK	534.269.648	3.306.202	0,62
ΚΑΕ	52.675.000	1.480.262	2,81
ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ	25.583.146	128.857	0,50
ΚΕΡΑΜΕΙΑ ΑΛΛΑΤΙΝΗ-ΑΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ	24.619.524	317.887	1,29
ΚΕΚΡΟΨ	3.300.689	3.777	0,11
ΤΙΤΑΝ	77.007.158	30.464	0,04
ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ	73.366.520	6.250	0,01
ΚΑΤΣΕΛΗΣ Χ. & ΥΙΟΙ	42.501.273	140.784	0,33

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου Μη εισηγμένες στο ΧΑ			
Εταιρεία	Μετοχικό κεφάλαιο σε ευρώ	Μετοχικό κεφάλαιο κυριότητας του ΕΔ	Ποσοστό ΕΔ επί του ΜΚ (%)
ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ			
Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (ΕΑΒ) ΑΕ	909.257.640	905.65-2.840	99,60
Ελληνική Βιομηχανία Οχημάτων (ΕΛΒΟ) ΑΕ	34.290.000	17.487.900	51,00
Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (ΕΑΣ) ΑΒΕΕ	493.010.887	492.058.396	99,81
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ			
ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ	2.831.019.965	2.831.019.965	100,00
Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθήνα (ΟΑΣΑ)	2.223.200.862	2.223.200.862	100,00
Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ)	4.799.198.000	4.799.198.000	100,00
ΤΡΑΙΝΟΣΕ	213.043.400	213.043.400	100,00
ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ			
Δημόσια Επιχείρηση Ανέγερσης Νοσηλευτικών Μονάδων (ΔΕΠΙΑΝΟΜ) ΑΕ	586.941	586.941	100,00
Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) ΑΕ	301.850.000	301.850.000	100,00
Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου (ΚΕΔ) ΑΕ	13.206.163	13.206.163	100,00
Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ) ΑΕ	264.750.137	264.750.137	100,00
Κτηματολόγιο ΑΕ	895.799.867	895.799.867	100,00
ΘΕΜΙΣ Κατασκευαστική	229.493.656	228.965.410	99,77
ΛΙΜΕΝΕΣ			
Οργανισμός Λιμένος Αλεξανδρούπολης	1.354.741	1.354.741	100,00
Οργανισμός Λιμένος Βόλου	8.192.157	8.192.157	100,00
Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας	895.400	895.400	100,00
Οργανισμός Λιμένος Ηγουμενίτσας	9.783.640	9.783.640	100,00
Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου	1.533.515	1.533.515	100,00
Οργανισμός Λιμένος Καβάλας	8.605.775	8.605.775	100,00
Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας	2.500.206	2.500.206	100,00
Οργανισμός Λιμένος Λαυρίου	303.051	303.051	100,00
Οργανισμός Λιμένος Πατρών	17.389.590	17.389.590	100,00
Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας	681.409	681.409	100,00
ΔΙΑΦΟΡΕΣ			
ΗΕΛΕΧΡΟ ΑΕ	1.546.888	1.546.888	100,00
ΑΕ Εκμεταλλεύσεως Ακινήτων	503.318	196.294	39,00
Ανώνυμη Εταιρεία Διώρυγας Κορίνθου (ΑΕΔΙΚ)	12.019.950	12.019.950	100,00
Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ) ΑΕ	128.088.490	128.088.490	100,00
Δημόσια Επιχείρηση Κινητών Αξιών (ΔΕΚΑ) ΑΕ	150.000	150.000	100,00
Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (ΔΕΠΑ) ΑΕ	991.238.046	644.304.730	65,00
Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών ΑΕ	300.000.000	165.000.000	55,00
Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ) ΑΕ	623.797	424.182	68,00

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Ελληνικές Αλυκές ΑΕ	6.440.418	3.554.467	55,19
Ελληνικό Φεστιβάλ ΑΕ	210.000	210.000	100,00
Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛΤΑ) ΑΕ	340.814.324	306.732.892	90,00
Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ) ΑΕ	264.993.810	264.993.810	100,00
ΕΤΒΑ Βιομηχανικές Περιοχές (ΕΤΒΑ ΒΠΠΕ) ΑΕ	191.155.200	66.904.320	35,00
Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης (ΚΑΘ) ΑΕ	18.953.760	18.953.760	100,00
Κοινωνία της Πληροφορίας ΑΕ	5.000.000	5.000.000	100,00
ΛΑΡΚΟ ΓΜΜΑΕ	109.327.633	60.337.942	55,19

Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου

Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (ΟΔΙΕ) ΑΕ	94.512.044	94.512.044	100,00
Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (ΟΔΔΥ) ΑΕ	21.648.594	21.648.594	100,00
Οργανισμός Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (ΟΚΑΑ) ΑΕ	38.151.360	38.151.360	100,00
Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας (ΤΕΟ) ΑΕ	56.407.000	56.407.000	100,00
Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ) ΑΕ	200.010	200.010	100,00
Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) ΑΕ	4.592.816	4.592.816	100,00
Ελληνικός Οργανισμός Μικρών Μεσαίων Επιχ/σεων & Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ) ΑΕ	477.546.989	477.546.989	100,00
Ταμείο Εγγυήσεων Μικρών & Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) ΑΕ	1.740.000.000	1.740.000.000	100,00
Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας ΑΕ	60.000	60.000	100,00
Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων και Αναπλάσεις ΑΕ	117.107.879	117.107.879	100,00
Εγνατία Οδός ΑΕ	6.150.000.000	6.150.000.000	100,00
Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) ΑΕ	129.140	129.140	100,00
ΑΕ Μονάδων Υγείας	12.000.000	12.000.000	100,00
Invest in Greece (πρώην ΕΛΚΕ) ΑΕ	293.400	293.400	100,00
Εταιρεία Διαχείρισης Ειδικού Κεφαλαίου ΤΑΠ-ΟΤΕ (ΕΔΕΚΤ ΟΤΕ) ΑΕΠΠΕΥ	2.935.000	146.750	5,00
Ψηφιακές Ενισχύσεις ΑΕ	2.000.000	2.000.000	100,00
Ελληνική Εταιρεία Διαχείρισης Δικαιωμάτων Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας Ελληνικού Δημοσίου ΑΕ	45.000.000	45.000.000	100,00
Διαχειριστής Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΣΜΗΕ)	293.500	149.685	51,00
Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης (ΟΑΔΥΚ) ΑΕ	58.600	19.924	34,00
ΔΗΜΟΣ ΑΕ	700.000	700.000	100,00
Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) ΑΕ	2.000.000	480.000	24,00
Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική-Πληροφορική ΑΕ	293.470	293.470	100,00
Επαγγελματική Κατάρτιση ΑΕ	293.470	293.470	100,00
Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης (ΗΔΙΚΑ) ΑΕ	3.000.000	3.000.000	100,00
Εταιρεία Ανάπτυξης Αλιείας (ΕΤΑΝΑΛ) ΑΕ	146.500	146.500	100,00
Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου ΑΕ	205.429	205.429	100,00
Ποσειδών Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης	60.000	60.000	100,00
Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-	5.653.856	5.653.856	100,00

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

ΜΠΕ) ΑΕ			
Αγροτικός Τουρισμός και Ήπιες Μορφές Αναψυχής (ΑΓΡΟΤΗΜΑ) ΑΕ	450.000	450.000	100,00
ΑΤΕ Τεχνική-Πληροφορική	4.298.895	297.814	6,93
ΕΠΙΟΠΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ			
Εταιρεία Βιομηχ/ικής Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης Μετάλλων (ΕΒΕΤΑΜ) ΑΕ	426.559	248.556	58,27
Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ)	6.603.081	6.603.081	100,00
Εταιρεία Κεραμικών – Πυριμάχων (ΕΚΕΠΥ)	1.333.429	1.258.106	94,35
Επιστημονικό Πάρκο Πατρών (ΕΠΠ)	1.337.568	1.337.568	100,00
Εταιρεία Τεχνολογικής Ανάπτυξης Κλωστοϋφαντουργίας, Ένδυσης, Ινών (ΕΤΑΚΕΙ) ΑΕ	1.659.930	1.562.671	94,14
Εταιρεία Τεχνολογικής Ανάπτυξης Τροφίμων (ΕΤΑΤ) ΑΕ	505.000	502.475	99,50
ΥΠΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ			
Ολυμπιακές Αερογραμμές	130.385.000	130.385.000	100,00
Ολυμπιακή Αεροπορία Υπηρεσίες	354.946.354	354.946.354	100,00
Ελληνικά Σιδηροκράματα (ΕΛΣΙ) ΑΕ	14.007.630	5.282.277	37,71
Ελληνική Εταιρεία Βιομηχανικών & Μεταλλευτικών Επενδύσεων (ΕΛΕΒΜΕ) ΑΕ	23.553.896	14.810.690	62,88
Ελληνική Αναπτυξιακή Εταιρεία Επενδύσεων (ΕΑΕΕ) ΑΕ	26.208.640	26.208.640	100,00
ΑΓΡΟΓΗ Α.Ε.	5.870.000	5.870.000	100,00
Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στέγασης (ΔΕΠΟΣ) ΑΕ	13.006.822	13.006.822	100,00
Ιχθυοκαλλιεργητικό Κέντρο Αχελώου (ΙΧΘΥΚΑ) ΑΕ	3.827.944	2.148.625	56,13
Νέα Ανώνυμη Εταιρεία Διώρυγος Κορίνθου (ΝΑΕΔΚ)	395.833	294.104	74,30

Περιλαμβάνονται και οι μετοχές της ΔΕΚΑ ΑΕ

Πηγή: Προϋπολογισμός Οικονομικού έτους 2011- Εισηγητική έκθεση προς τη Βουλή των Ελλήνων – Γιώργος Παπακωνσταντίνου, Υπουργός Οικονομικών, 18 Νοεμβρίου 2010

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Ελληνική**

1. KANTOR CAPITAL. (2005) *Ευρωπαϊκές Τάσεις στις Ιδιωτικοποιήσεις*.
Απρίλιος
2. ΜΠΑΛΦΟΥΣΙΑΣ, Σ. (2006) “Η Πρόοδος των Διαρθρωτικών Αλλαγών και οι Προκλήσεις του Νέου Οικονομικού Περιβάλλοντος.” *Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών*.
3. ΠΙΤΕΛΗΣ, Χ. και ΨΕΙΡΙΔΟΥ, Α. (2006) *Μικροοικονομική*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
4. ΡΟΥΠΑΣ, Η. (2008) “Καλές οι Ιδιωτικοποιήσεις, αλλά Καλά τα Κέρδη.” *Το Κέρδος*, Παρασκευή, 25 Ιανουαρίου, σελ. 7.
5. ΣΙΜΙΝΤΖΗ, Ε. (2006) “Ιδιωτικοποιήσεις και η Επίδραση τους Στις Τράπεζες.” *Eurobank Research. Οικονομία και Αγορές*, 7, Σεπτέμβριος
6. ΣΟΥΜΕΛΗ, Ε. (2000) “Ιδιωτικοποίηση και Εργασιακές Σχέσεις: η περίπτωση της Ελλάδας.” *Ενημέρωση*, 55, Αύγουστος

Ξενόγλωσση

7. ALESINA, A., DANNINGER, S. and ROSTAGNO, M. (2001) “Redistribution through public employment: The case of Italy.” *IMF Staff Papers*, 48(3): 447-473.
8. ALESINA, A., BAQIR, R. and EASTERLY, W.(2000) “Redistributive Public Employment.” *Journal of Public Employment*, 48: 219-241.
9. BARBERIS, N., BOYCKO, M., SHLEIFER, A. and TSUKANOVA, N. (1996) “How Does Privatization Work? Evidence From the Russian Shops.” *Journal of Political Economy* 104: 764-790.
10. BEESLEY, M.E. and LITTLECHILD, S.C. (1983) “Privatisation principles, problems and priorities.” *Lloyds Bank Review*, 149: 1-20.
11. BOARDMAN, A. and VINING, A. (1989) “Ownership and Performance in Competitive Environments: A Comparison of the Performance of Private,

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

- Mixed, and State-Owned Enterprises.” *Journal of Law and Economics*, 32: 1-33.
12. BOYCKO, M., SHLEIFER, A. and VISHNY R. (1996) “A Theory of Privatization.” *The Economic Journal*, 106: 309-319.
13. BRIGGS, A. (1961). “The Welfare State in Historical Perspective,” *Archives Europeennes de Sociologie* 2, (2): 221-259.
14. CLAESSENS, S., DJANKOV, S., and POHL, G. (1997) *Ownership and Corporate Governance: Evidence from the Czech Republic*, Washington, DC: World Bank Policy Research Paper No. 1737.
15. DEWENTER, K., and MALATESTA, P. (2000) “State-Owned and Privately-Owned Firms: An Empirical Analysis of Profitability, Leverage, and Labour Intensity,” *American Economic Review*.
16. DJANKOV, S. (1999) “Ownership Structure and Enterprise Restructuring in Six Newly Independent States,” *Comparative Economic Studies*, 41 (1): 75-95.
17. D’SOUZA, J. and MEGGINSON, W. (1999) “The Financial and Operating Performance of Newly Privatized Firms in the 1990s.” *Journal of Finance*, 54: 1397-1438.
18. FRYDMAN, R. GRAY, C., HESSEL, M., and RAPACZYNSKI, A. (1999) “When Does Privatization Work? The Impact of Private Ownership on Corporate Performance in Transition Economies,” *Quarterly Journal of Economics* 114 (4): 1153-1191.
19. ESTACHE, A., and MARTIMORT, D. (1999) “Politics, Transaction Costs, and the Design of Regulatory Institutions”. *Policy Research Working Paper 2073*, World Bank.
20. KAYIZZI-MUGERWA, S. (2002) *Privatization in Sub-Saharan Africa: On Factors Affecting Implementation*, WIDER Discussion Paper No. 2002/12. World Institute for Development Economics Research, Helsinki, January.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

21. LAFFONT, J., and TIROLE, J. (1991) "The Politics of Government Decision-Making: A Theory of Regulatory Capture." *Quarterly Journal of Economics*, 1089-1127.
22. LA PORTA, R., LÓPEZ-DE-SILANES, F., and SHLEIFER, A. (2000) "Government Ownership of Banks," *NBER Working Paper 7620*, National Bureau of Economic Research.
23. LA PORTA, R. and LÓPEZ-DE-SILANES, F. (1999) "The Benefits of Privatization- Evidence from Mexico." *The Quarterly Journal of Economics*. 117 (4): 1193-1242.
24. LEVINE, M. (1998) "Regulatory Capture." *The New Palgrave Dictionary of Economics and Law*, Vol. 3.
25. MARTIN, S. and Parker, D. (1995) "Privatization and Economic Performance Throughout the UK Business Cycle." *Managerial and Decision Economics*, 16: 225-237.
26. MCCONNELL. C. and BRUE, S. (1991) *Economics*. 12th edition. MacGraw-Hill, Inc.
27. MEGGINSON, W., NASH, R., and van RANDENBORGH, M. (1994) "The Financial and Operating Performance of Newly Privatized Firms: An International Empirical Analysis." *Journal of Finance* 49: 403-452.
28. NOLL, R. (2000) "Telecommunications Reform in Developing Countries," in Anne O. Krueger, ed., *Economic Policy Reform: The Second Stage*, University of Chicago press.
29. PEACOCK, A. (1984) "Privatisation in Perspective." *Three Banks Review*, December: 3-25.
30. PETRAZZINI, B. and CLARK., T. (1996) "Costs and Benefits of Telecommunications Liberalization in Developing Countries." *Working Paper*, Hong Kong University of Science and Technology.
31. SHLEIFER, A. (1999) "State Versus Private Ownership." *Journal of Economic Perspectives*.

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

32. STIGLER, G. (1971) "The Theory of Economic Regulation." *Bell Journal of Economics and Management Science*, 2(1): 3-21
33. STIGLER, G., and Friedland, C. (1962) "What Can Regulators Regulate? The Case of Electricity." *Journal of Law and Economics*, October: 1-16
34. STOURNARAS, Y. (1999) "The Converging Greek Economy: Developments, Policies and Prospects." *Ministry of National Economy*, Athens.
35. TALBOT, C. (2001) "UK public services and management (1979-2000): evolution or revolution?" *International Journal of Public Sector Management*, 14 (4): 281-303.
36. VERBRUGGE, J., WILLIAM, A., MEGGINSON, L., and LEE, W. (1998) "The Financial Performance of Privatized Banks: An Empirical Analysis." *Working Paper*, University of Georgia.
37. VICKERS, J. and YARROW, G. (1991) "Economic Perspectives on Privatisation", *Journal of Economic Perspectives*, 5 (2): 111-32.
38. VINING, A., and BOARDMAN, A. (1992) "Ownership Versus Competition: Efficiency in Public Enterprise." *Public Choice*, 73: 205-239.
39. WORLD BANK, INTER-AMERICAN DEVELOPMENT BANK (2005). *Infrastructure in Latin America: Recent Developments and Key Challenges*. World Bank, Washington D.C.

Δικτυακοί Τόποι

40. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, 2009. *Κρατικός Προϋπολογισμός 2008. Εισηγητική Έκθεση. Κεφάλαιο 5* [online]. Διαθέσιμο από:
http://www.mnec.gr/el/economics/budgets/ypoiou_kratikos_proyp_2008/proyp2008/index.html

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

41. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, 2011. *Κρατικός Προϋπολογισμός 2011. Εισηγητική Έκθεση. Κεφάλαιο 7* [online]. Διαθέσιμο από:
<http://www.minfin.gr/budget/2011/proyp/index.html>
42. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, 2010. Πολιτική και Μεταρρυθμίσεις Αποκρατικοποιήσεις. *Κοινή συνέντευξη τύπου των συναρμόδιων Υπουργών για τις αποκρατικοποιήσεις και τη διαχείριση της Δημόσιας Περιουσίας (Ιούνιος 2010)*. Διαθέσιμο από:
<http://www.minfin.gr/portal>
43. PRIVATIZATION BAROMETER, (2010) *Country Section. Greece* [online]. Available from:
<http://www.privatizationbarometer.net/atlas.php>

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1-1: Ισορροπία Σε μια Μονοπωλιακή Επιχείρηση.....	15
Πίνακας 1-2: Ανταγωνιστική και Ρυθμισμένη Λειτουργία Μονοπωλιακής Επιχείρησης	21
Πίνακας 2-1: Οι Ομάδες Ενδιαφέροντος σε μια Ιδιωτικοποίηση.....	33
Πίνακας 2-2: Το Κόστος των Χαραριστικών Προσλήψεων για τα Δημόσια Έσοδα .	35
Πίνακας 2-3: Το Κόστος Διατήρησης Προβληματικών Δημοσίων Επιχειρήσεων	36
Πίνακας 3-1: Τα Αποτελέσματα των Δημοσίων Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας το 2006 και 2008	38
Πίνακας 3-2: Οι 5 πιο Ζημιογόνες Δημόσιες Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας το 2006 και 2008	39
Πίνακας 3-3: Εξ ολοκλήρου Ιδιωτικοποιημένες Επιχειρήσεις	48
Πίνακας 3-4: Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου στις Σημαντικότερες ΔΕΚΟ, 2007	50
Πίνακας 4-1: Τα Αποτελέσματα του Προγράμματος Ιδιωτικοποίησης του Μεξικού	63
Πίνακας 4-2: Η Επίδοση των Ιδιωτικοποιήσεων των Τραπεζών σε Ελλάδα και Ευρωζώνη	66
Πίνακας Α-1: Οι Ιδιωτικοποιήσεις στην Ελλάδα	76
Πίνακας Α-2: Οι Ιδιωτικοποιήσεις της Περιόδου 1990-2004	82
Πίνακας Α-3: Οι Ιδιωτικοποιήσεις της Περιόδου 1990-2005	83
Πίνακας Α-4: Μετοχολόγιο Ελληνικού Δημοσίου	84

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1-1: Οι Οικονομικές Λειτουργίες του Κράτους.....	9
Διάγραμμα 1-2: Θετικές Εξωτερικότητες Και Υποπαραγωγή Αγαθών - Η Πλευρά Της Ζήτησης.....	11
Διάγραμμα 1-3: Η Αρρυθμιστη Θέση Ισορροπίας μιας Μονοπωλιακής Επιχείρησης και η Επίτευξη Οικονομικών Κερδών.....	14
Διάγραμμα 1-4: Οι Απώλειες Ευημερίας σε Ένα Μονοπωλιακό Κλάδο σε σχέση με κάποιο ανταγωνιστικό κλάδο.	17
Διάγραμμα 1-5: Η Ρύθμιση ενός Μονοπωλίου με την Επιβολή Τιμής ίσης με το Οριακό Κόστος ή με το Μέσο Κόστος Παραγωγής.....	20
Διάγραμμα 1-6: Η Ρύθμιση ενός Μονοπωλίου με τη Μέθοδο του Προσδιορισμού της Αποδοτικότητας των Επενδυμένων Κεφαλαίων.....	24
Διάγραμμα 3-1: Οι Ιδιωτικοποιήσεις στην Ελλάδα, 1990-2009	40
Διάγραμμα 3-2: Η Διάρθρωση των Ιδιωτικοποιήσεων στην Ελλάδα, 1990-2009	42

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ;

Διάγραμμα 3-3: Έσοδα από τις Ιδιωτικοποιήσεις στην Ευρώπη (σε εκατ. δολάρια).....	43
Διάγραμμα 3-4: Ιδιωτικοποιήσεις στην Ευρώπη ανά Χώρα (σε δισ. δολάρια).....	44
Διάγραμμα 3-5: Έσοδα από Ιδιωτικοποιήσεις ως Ποσοστό των Συνολικών Εσόδων του Προϋπολογισμού.....	45
Διάγραμμα 3-6: Μερίδιο Συνολικών Εσόδων από Ιδιωτικοποιήσεις ανά Κλάδο, 1985-2006:Q2	46
Διάγραμμα 3-7: Η Συμμετοχή του Δημοσίου στα Κέρδη Επιχειρήσεων και Οργανισμών, 2008 (σε εκατ. ευρώ)	47
Διάγραμμα 4-1: Ποσοστό των Τραπεζών του Δείγματος που Παρουσίασαν Βελτίωση του Χρηματοοικονομικού Δείκτη μετά την Ιδιωτικοποίηση.....	67
Διάγραμμα 4-2: Μέση Τιμή Δείκτη Αξίας Συναλλαγών προς Λογιστική Αξία.....	68